

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

«МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС»

**04-05 жовтня 2023 року,
м. Миколаїв, Україна**

**Миколаїв
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Національний університет «Одеська політехніка»
Дніпровський державний аграрно-економічний університет**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

«МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС»

**04-05 жовтня 2023 року,
м. Миколаїв, Україна**

**Миколаїв
2023**

УДК 657-024.11:658.1

О-16

Друкується за рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол №2 від 09.10.2023 р.)

Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукр.студ.інтернет-конф., 04-05 жовтня 2023 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. 129 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шебанін В.С., д-р техн. наук, професор, академік НААН, ректор МНАУ;

Потривасва Н.В., д-р екон. наук, професорка, завідувачка науково-дослідним відділом МНАУ;

Андрусів У.Я. – кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри теорії економіки та управління Івано-Франківського технічного університету нафти і газу;

Біліченко О.С. – кандидат економічних наук, доцент, в.о. декана обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету;

Волощук Л.О. – докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри обліку, аналізу і аудиту Національного університету «Одеська політехніка»;

Довгаль О.В. – докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри економічної теорії і суспільних наук Миколаївського національного аграрного університету;

Дубініна М.В. – докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету;

Приходько І.П. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету;

Сімків Л.Є. – докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії економіки та управління Івано-Франківського технічного університету нафти і газу;

Сіренко Н.М. – докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету;

Шарата Н.Г. – докторка педагогічних наук, професорка, проректорка з науково-педагогічної та виховної роботи і підвищення кваліфікації Миколаївського національного аграрного університету.

У збірнику наведено матеріали Всеукраїнської студентської інтернет-конференції «Молодь, наука, бізнес», де викладено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти. Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

Миколаївський національний
аграрний університет, 2023

ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

1. Соціально-економічний розвиток держав світу.
2. Інноваційні рішення та процеси у сферах й галузях економіки.
3. Розвиток сфер діяльності за сучасних технологій, штучний інтелект.
4. Бізнес-ідеї та новітні технології у галузях економіки.
5. Інтеграція освіти, науки і бізнесу – вимоги сучасного світу.
6. Трансформаційні процеси, розвиток аграрного сектора та сільських територій.
7. Національна безпека держави. Продовольча, інформаційна, енергетична та екологічна безпека територій та регіонів світу.
8. Інтелектуальна власність. Інтелектуальний капітал: вплив на економічне зростання, суспільство, споживання.
9. Глобалізм та глобальне партнерство.
10. Студентське самоврядування та ініціативи молоді у розвитку науки та бізнес-середовища.
11. Створення новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції для потреб держави. Європейська інтеграція.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*АРМАТРАУТ Дмитро, здобувач вищої освіти
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

Анотація: Проаналізовано інноваційні підходи на підприємствах аграрного сектору, які підтверджують їх важливість для забезпечення конкурентоспроможності та сталості. Обґрунтовано, що використання передових технологій, таких як IoT, аналітика та штучний інтелект, дозволяють досягти оптимального управління матеріальними ресурсами. Доведено, що інноваційні підходи є ключовим фактором для забезпечення успіху та розвитку аграрного сектору та суміжних галузей економіки.

Ключові слова: інновації, управління, матеріальні ресурси, контроль, аграрний сектор.

Інновації завжди були процесом вдосконалення управління матеріальними ресурсами, особливо в аграрних сферах. У сучасному світі, де вимоги до ефективності та сталості стають все більшими, інноваційні підходи до оптимізації управління матеріальними ресурсами стають життєво важливими для аграрних підприємств. Споживачі, законодавці та глобальні виклики вимагають від аграрних галузей економіки не лише забезпечувати стійке виробництво продуктів, але й робити це ефективно, зберігаючи природні ресурси та дотримуючись високих стандартів якості.

Виникає необхідність дослідження та застосування інноваційних підходів до управління матеріальними ресурсами в аграрних підприємствах. Інновації в цій галузі можуть включати в себе використання передових технологій, впровадження сучасних методів аналізу та прогнозу, оптимізацію ланцюга постачання, розробку нових підходів до ефективного використання ресурсів, і багато інших аспектів.

Інноваційні підходи до управління матеріальними ресурсами включають в себе ряд технологій та методів, які дозволяють ефективно використовувати ресурси, знижувати витрати та забезпечувати сталість виробництва [1,2]. Ось деякі інноваційні практики і підходи до управління матеріальними ресурсами:

– розробка інтернет речей (IoT), датчиків та зв'язку для збору даних про стан обладнання, запасів та умов роботи, це дозволяє точно контролювати ресурси і запобігати втратам;

- використання аналітики для оптимізації управління запасами, прогнозу попиту, оптимізації логістичних процесів та виробничого процесу;
- застосування штучного інтелекту (AI) та інтелектуальних систем для автоматичного управління запасами та планування виробництва на основі аналізу даних;
- використання технології блокчейн для створення безпечних та надійних систем ведення обліку запасів та логістичних операцій;
- використання кругової економіки для переосмислення підходів до використання ресурсів, зокрема рециклінг та вторинна переробка, щоб зменшити витрати та вплив на навколишнє середовище;
- впровадження енергоефективності, як новітніх технологій та процесів для зменшення споживання енергії та ресурсів;
- застосування екосистемного підходу в співпраці з іншими підприємствами та постачальниками для ефективного управління ланцюгом постачання та ресурсами;
- використання цифрового двійника, а саме створення цифрових моделей виробничих процесів та ресурсів для більш точного управління та прогнозування;
- запровадження екологічної сталості, враховуючи вплив управління матеріальними ресурсами на навколишнє середовище та спрямування на зменшення негативних наслідків [3].

У сучасних умовах інноваційний розвиток сільськогосподарських підприємств можливий лише на основі відповідної моделі, яка має враховувати регіональну специфіку агропромислового виробництва та можливості інноваційного розвитку. Формування інноваційної моделі розвитку є системною проблемою і потребує комплексного вирішення низки проблем. Розробці та впровадженню ефективних механізмів інноваційного розвитку утилізації відходів у регіоні має передувати комплексний аналіз ступеня використання наявного ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Для вирішення завдань ефективного управління інноваційним потенціалом підприємств одним із

найперспективніших є синергетичний підхід до управління складними системами, який акцентує увагу на координації взаємодії частин при формуванні структури в цілому [4].

Важливим фактором розвитку сільськогосподарського виробництва є якісне вдосконалення виробничого процесу на новій техніко-технологічній основі. Для цього необхідно створити відповідну систему стимулювання розвитку інновацій як необхідної складової вдосконалення сільськогосподарського виробництва. Це пов'язано з тим, що такі стимули можуть певною мірою впливати на підвищення рівня техніко-економічного виробництва і пов'язувати поточні цілі підприємств галузі зі стратегічними [5].

Отже, інноваційні підходи до оптимізації управління матеріальними ресурсами в аграрних підприємствах набувають все більшої важливості в сучасних умовах господарювання. Ефективний контроль над цими ресурсами відіграє ключову роль у забезпеченні сталості та конкурентоспроможності галузей та сфер економіки. Інновації, такі як IoT, аналітика, штучний інтелект і блокчейн, дозволяють підприємствам точно контролювати ресурси, знижувати витрати та покращувати продуктивність. Завдяки цим інноваційним практикам, аграрні підприємства можуть ефективно реагувати на змінні умови ринку, зменшувати вплив на довкілля та забезпечувати сталість та високу якість виробництва. Інноваційні підходи також сприяють підвищенню ефективності і конкурентоздатності в галузях і сферах економіки, що залежать від аграрних підприємств. Таким чином, інновації у сфері управління матеріальними ресурсами стають стратегічною необхідністю для досягнення успіху та сталості в аграрному секторі та в економіці загалом.

Література:

1. Потриваєва, Н.В, Довгаль, О.В., Пелипканич, І.В. (2021) Методичні аспекти оцінки показників ефективності використання матеріально-технічних ресурсів сільського господарства. Доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму «Стратегія інтеграції аграрної освіти, науки, виробництва: глобальні виклики продовольчої безпеки та змін

клімату», 27-28 травня 2021 р., м. Миколаїв, С. 28-31.
<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9717/1/28-31.pdf>

2. Потриваєва. Н.В., Агеєнко, І.В. (2016) Забезпечення матеріально-технічними ресурсами в системі управління підприємством. Вісник аграрної науки Причорномор'я, 2016, 4(92), 3-11.
<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2220/1/n92v4r2016potryvaieva.pdf>

3. Кузнецова, К., Короленко, О., Костик, Є. (2023) Ефективне управління ресурсами підприємства: фінанси, людські ресурси та матеріали. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*, 2023, 9 (39).

4. Хвічія-Дуве, Г. Р. (2020) Управління розвитком інноваційної інфраструктури підприємств аграрного сектора економіки України : дис. ... д-ра філос. : 073 – Менеджмент. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 224 с.

5. Про затвердження інструкції з організації та здійснення внутрішнього контролю в Міністерстві економіки України, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Мінекономіки : Наказ Міністерства економіки України від 11.04.2023 № 2035. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=282a5ede-df34-47c0-bee0-5c7b6e8bbbe1&title=NakazMinisterstvaEkonomikiUkrainiVid11-04-2023-2035-proZatverdzhenniaInstruksiiZOrganizatsiiTaZdiisnenniaVnutrishnogoKontroliuVMinisterstviEkonomikiUkraini-NaPidprimstvakh-VUstanovakhTaOrganizatsiiakh-SchoNalezhatDoSferiUpravlinniaMinekonomiki> (дата звернення: 30.09.2023 р.)

Abstract: *The analysis of innovative approaches at enterprises in the agrarian sector confirms their importance for ensuring competitiveness and sustainability in these industries. In the course of the study, it was substantiated that the use of advanced technologies, such as IoT, analytics and artificial intelligence, allows for optimal management of material resources. It has been established that innovative approaches are a key factor for ensuring the success and development of the agricultural sector and related sectors of the economy.*

Keywords: *innovations, management, material resources, control. agricultural sector.*

**Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв**

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

**БАРДОВСЬКА Дар'я, здобувач вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

***Анотація.** Робота присвячена важливій проблемі управління фінансами малих підприємств. Розглядаються основні аспекти фінансового управління, такі як аналіз фінансового стану, планування бюджету, оптимізація витрат та використання фінансових ресурсів для забезпечення стабільності та розвитку малого бізнесу.*

***Ключові слова:** фінанси підприємств, управління фінансами, малий бізнес, розвиток економіки, зайнятість населення, малі підприємства.*

Сучасна економічна реальність вимагає від підприємств малого бізнесу володіти навичками та знаннями у сфері ефективного управління фінансами, щоб забезпечити їхню стійкість, зростання та конкурентоспроможність. Малі підприємства відіграють важливу роль у глобальній економіці, вносячи значний вклад у зайнятість населення та розвиток різних галузей. Однак їхній успіх часто залежить від того, як ефективно вони управляють своїми фінансами.

Управління фінансами підприємств малого бізнесу є складним завданням, яке вимагає розуміння фінансових принципів, стратегій та інструментів, а також здатності адаптуватися до змінних умов ринку. Ця галузь науки та практики об'єднує в собі аналіз фінансового стану підприємства, планування і контроль бюджету, управління оборотним та основним капіталом, фінансовий аналіз та стратегічне прийняття рішень.

Специфіка дослідження управління фінансами малих підприємств полягає в широкому охопленні різноманітних аспектів господарської діяльності у сфері менеджменту малого бізнесу та підприємництва. У зв'язку з цим можна виділити ряд специфічних напрямів в управління фінансами підприємств малого бізнесу, які стосуються наступних аспектів їх діяльності [1, с. 196]:

1. Потреба у проведенні загального аналізу природи фінансування малих підприємств.
2. Визначення особливостей взаємозв'язку між управлінням оборотним капіталом і рентабельністю на малих підприємствах.

3. Дослідження принципів управління оборотним капіталом з боку власників і керівників малих підприємств.

Управління фінансами малих підприємств в Україні стикається з низкою специфічних проблем, які можуть суттєво впливати на їхню стійкість та розвиток. До деяких з цих проблем відносяться [2, с. 45-47]:

1. Фінансова недостатність. Багато малих підприємств мають обмежений доступ до фінансових ресурсів, що ускладнює фінансування поточних операцій, інвестицій та розвитку бізнесу.

2. Високий рівень конкуренції. Україна має велику кількість малих підприємств у різних секторах, що призводить до інтенсивної конкуренції за ринкові позиції та обмежує можливість збільшення цін та прибутків.

3. Податковий тягар. Система оподаткування в Україні може бути складною та обтяжливою для малих підприємств, що створює додаткове фінансове навантаження.

4. Політична та економічна нестабільність. Зміни в урядовій політиці, валютні коливання та інші економічні нестабільності можуть впливати на фінансовий клімат та плани розвитку малих підприємств.

5. Проблеми доступу до кредитів. Малим підприємствам часто важко отримати кредити в банках через високий рівень ризику та вимоги щодо забезпечення.

6. Низький рівень фінансової грамотності. Багато власників малих підприємств можуть не мати достатніх знань у сфері фінансів, що ускладнює ефективне управління фінансами.

7. Потреба в удосконаленні бухгалтерського обліку. Нестандартизований облік та фінансова звітність можуть ускладнювати контроль за фінансами та спричиняти проблеми при співпраці з інвесторами та фінансовими установами.

Процес управління фінансовими ресурсами є набором управлінських процедур, які послідовно виконуються з метою вирішення визначених завдань у галузі фінансового управління. Принципи, які лягли в основу сучасних систем

управління фінансами, можуть бути застосовані до підприємств будь-якого розміру. Усі компанії включають фінансові ресурси до свого активу і мають потребу в залученні коштів [3, с. 92].

Фінанси малого бізнесу визначаються як грошові кошти, які перебувають у розпорядженні окремих підприємств малого бізнесу, а також загальна сума коштів, спрямованих на розвиток малого бізнесу як частину господарсько-фінансової діяльності.

Війна в Україні, зокрема конфлікт на сході країни, має значний вплив на управління фінансами малих підприємств:

1. Економічна нестабільність.
2. Зміни в ринкових умовах.
3. Збільшення ризиків втрати інвестицій.
4. Потреба в додатковому фінансуванні.
5. Зміни в рівні доходів і витрат.
6. Підвищення податкового навантаження.

Для покращення управління фінансами малих підприємств в Україні, спершу важливо ретельно аналізувати фінансовий стан підприємства. Це охоплює перевірку поточних активів і пасивів, визначення показників ліквідності та прибутковості, а також ретельний облік витрат і доходів. Для ефективного управління фінансами, підприємства повинні регулярно складати бюджети, визначати ключові фінансові цілі та планувати капіталовкладення відповідно до стратегії розвитку.

Другий крок – раціональне використання фінансових інструментів. Малим підприємствам слід розглядати можливості отримання фінансування через різні джерела, включаючи кредити, інвестиції та дотації. Додатково, вони можуть використовувати програми фінансової підтримки та консультації від урядових агентств та неприбуткових організацій. Запровадження сучасних фінансових інструментів, таких як ефективна бухгалтерська система та програми для аналізу даних, також може значно полегшити управління фінансами малого підприємства та сприяти покращенню їх фінансової стійкості.

Отже, управління фінансами підприємств малого бізнесу є важливою складовою успішної господарської діяльності в сучасних умовах. Малі підприємства, як важливий сегмент економіки, повинні бути відповідальними та ефективними в управлінні своїми фінансами, оскільки це визначає їхню конкурентоспроможність і стійкість на ринку. Успішне управління фінансами малих підприємств передбачає аналіз фінансового стану, планування бюджетів, раціональне використання фінансових інструментів та постійний контроль. Також важливо бути готовим до адаптації до змін на ринку та в економіці загалом.

Література:

1. Олександренко І., Чиж Н. Управління фінансами підприємств малого бізнесу. *Економічний форум*. 2022. Т. 1, № 3. С. 194-199. URL: <https://numl.org/Oqb> (дата звернення: 01.10.2023).

2. Бондаренко М. Ю. Особливості управління фінансами підприємств малого бізнесу. Київ, 2022. 54 с.

3. Ярмач А. Управління фінансами малих підприємств. *Фінанси, страхування і біржова діяльність*. URL: <https://numl.org/Oqc> (дата звернення: 01.10.2023).

***Abstract.** The work is devoted to the important problem of managing the finances of small enterprises. The main aspects of financial management are considered, such as the analysis of the financial situation, budget planning, cost optimization and the use of financial resources to ensure the stability and development of a small business.*

***Keywords:** enterprise finance, financial management, small business, economic development, population employment, small enterprises.*

*Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РОЗВИТОК ЛЮДСТВА

**БОЙКО Катерина, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

***Анотація:** У роботі розповідається про штучний інтелект, його вплив на розвиток майбутнього і на сфери: економіки, медицини, екології. Сучасні технології можуть бути інструментом для забезпечення екологічної стійкості. Вони допомагають зменшити викиди в атмосферу, оптимізувати використання ресурсів та створювати екологічно чисті технології.*

***Ключові слова:** штучний інтелект, інформаційні технології, бізнес-моделі, глобальні ринки.*

Стрімкий розвиток сучасних технологій має величезний вплив на людину в різних сферах її життя та на людство в цілому. Кожна сфера нашого життя, так чи інакше, модернізується і покращується завдяки сучасним технологіям та розвитку штучного інтелекту. Особливо важливий вплив відбувається на наступні сфери: економічна, медична та екологічна.

Штучний інтелект – це галузь інформатики, яка займається створенням систем, здатних до розуміння, навчання та прийняття рішень, схожих на ті, які здійснюють люди. Штучний інтелект зазнав вражаючого розвитку в останні десятиліття та суттєво вплинув на різні сфери нашого життя [1].

Сучасні технології значно розширюють можливості для економічного росту. Інформаційні технології дозволяють створювати нові бізнес-моделі та розвивати глобальні ринки. Електронна комерція, фінтех, інноваційні стартапи - це лише декілька прикладів секторів, які отримують імпульс завдяки сучасним технологіям.

Розвиток алгоритмів машинного навчання та збільшення обчислювальної потужності комп'ютерів сприяли стрімкому росту штучного інтелекту. Методи глибокого навчання, такі як нейронні мережі, виявилися особливо ефективними в багатьох завданнях, включаючи розпізнавання образів, обробку природної мови та автономне водіння.

Багато компаній використовують штучний інтелект для аналізу даних і прийняття рішень. Він допомагає передбачати ринкові тенденції, виявляти шахраїв у фінансових операціях та автоматизувати багато бізнес-процесів.

Сучасні технології значно поліпшують якість медичної діагностики і лікування. Розробка ліків, створення точних методів діагностики, телемедицина та інші інновації збільшують тривалість та покращують якість життя людей. Штучний інтелект допомагає виявляти ранні ознаки захворювань на основі медичних зображень, покращує точність діагнозів та розробляє індивідуальні плани лікування. Роботи з хірургії та реабілітації також отримують підтримку від штучного інтелекту.

Інноваційні технології можуть бути інструментом для забезпечення екологічної стійкості. Вони допомагають зменшити викиди в атмосферу, оптимізувати використання ресурсів та створювати екологічно чисті технології.

Сучасні технології є двигуном для розвитку людства в усіх сферах життя. Вони дозволяють вирішувати складні завдання, поліпшувати якість життя та формувати нові можливості для майбутнього. Однак разом з можливостями приходить і відповідальність за використання новітніх технологій.

З часом штучний інтелект може змінити спосіб, яким ми живемо та працюємо, і відкрити нові перспективи для нашого майбутнього.

Література:

1. Фратавчан В.Г., Фратавчан Т.М., Лукашів Т.О., Літвінчук Ю.А., Методи та системи штучного інтелекту: навчальний посібник. Чернівці: ЧНУ, 2023, – 114 с.

Abstract: The work talks about artificial intelligence, its influence on the development of the future and on the following areas: economy, medicine, ecology. Modern technologies can be a tool to ensure environmental sustainability. They help to reduce emissions into the atmosphere, optimize the use of resources and create environmentally friendly technologies.

Keywords: artificial intelligence, information technologies, business models, global markets.

*Науковий керівник – ДОВГАЛЬ Олена,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії і
суспільних наук
Миколаївський національний аграрний університет*

РЕФОРМИ В СИСТЕМІ ОПЛАТИ ПРАЦІ: ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ ТА ВНУТРІШНІ МЕХАНІЗМИ КОНТРОЛЮ

БОНДАРЕНКО Костянтин, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Досліджено результати реформи системи оплати праці в Україні. Доведено необхідність внесення законодавчих змін, включаючи встановлення мінімального рівня оплати праці і боротьбу з дискримінацією в оплаті, особливо між чоловіками та жінками. Виокремлено важливість досягнення прозорості в системі оплати праці. Підкреслено важливість внутрішнього контролю та використання сучасних технологій для автоматизації аудиту оплати праці.

Ключові слова: контроль, оплата праці, аудит, управління.

Реформування системи оплати праці відбувається через періодичні законодавчі зміни та внутрішні механізми контролю з метою забезпечення ефективності розрахунків з оплати праці. Вважаємо за доцільне проаналізувати загальні принципи та можливі елементи сучасних реформ досліджуваної ділянки облікової роботи. До законодавчих реформ в системі оплати праці можна віднести встановлення або перегляд мінімальної заробітної плати, яка повинна бути достатньою для повноцінного життя, регулярний перегляд її розміру на основі інфляції та інших економічних показників. Міністерство економіки України пропонує мінімальну заробітну плату (середньозважену) у 2024 році на рівні 7554 грн та посадовий оклад працівника 1 тарифного розряду ЄТС (середньозважену) 3399 грн, 45% мінімальної заробітної плати. Національний банк України прогнозує, що мінімальна заробітна плата (у середньому на рік) становитиме 7665 грн у 2024 році та 8200 грн у 2025 році [1].

Зважаючи на законодавчі акти для боротьби з дискримінацією в оплаті праці, включаючи різницю в заробітній платі між жінками та чоловіками, вважаємо за доцільне звернути увагу на такі нововведення, зокрема Кабінет Міністрів України схвалив Національну стратегію подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року та затвердив операційний план заходів з її реалізації на 2023-2025 роки. Відповідне рішення було ухвалено на засіданні Уряду 15 вересня 2023 року [2].

До внутрішнього механізму контролю з оплати праці можна віднести забезпечення прозорості, або транспарентності, в системі оплати праці, щоб працівники та громадськість мали доступ до інформації про зарплати та критерії їх визначення [3].

Автоматизований аудит поточних зобов'язань господарюючих суб'єктів, зокрема й зобов'язань з оплати праці, вирішує конкретну сукупність завдань: інформаційного характеру – прискорення процесу отримання і обробки необхідної сукупності інформації, перевірка документальної інформації, розробленої аудитором під час перевірки; методичного спрямування – удосконалення системи систематизації аналітичних даних аудиту шляхом застосування електронних таблиць, створення прикладних аудиторських програм, підвищення рівня оперативності проведення аудиторських процедур; сприяє вирішенню інших завдань, серед яких можна виокремити: створення баз даних, використання можливостей графічних редакторів, редагування текстів та інше [4].

До нововведень вважаємо також віднести розроблення внутрішніх систем контролю, які включають в себе процедури оцінки і перевірки оплати праці в межах компанії, зокрема Наказ Міністерства економіки України від 11 квітня 2023 року № 2035, який наголошує про належну організацію та здійснення внутрішнього контролю в Міністерстві економіки України, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Мінекономіки [5].

Отже, реформи в системі оплати праці, які включають законодавчі зміни та внутрішні механізми контролю, призначені для покращення справедливості, рівноправності та транспарентності в оплаті праці. Вони спрямовані на забезпечення гідних умов праці та зменшення соціально-економічних нерівностей серед працівників.

Література:

1. Кознова О. Мінімальна зарплата 2024: пропозиції від органів влади. URL: https://biz.ligazakon.net/news/221875_mnmalna-zarplata-2024-propozits-vd-organv-vladi (дата звернення: 03.10.2023 р.)
2. Уряд схвалив Національну стратегію подолання гендерного розриву в оплаті праці в Україні на період до 2030 року. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-natsionalnu-stratehiiu-podolannia-hendernoho-rozryvu-v-oplati-pratsi-v-ukraini-na-period-do-2030-roku> (дата звернення: 03.10.2023 р.)

3. Резніков, О. Реформи та трансформація — це важливі складові успішного розвитку системи оборони. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/04/18/reformy-ta-transformaciya-cze-vazhlyvi-skladovi-uspishnogo-rozvytku-systemy-oborony-oleksij-reznikov/> (дата звернення: 03.10.2023 р.)

4. Потриваєва, Н.В., Громова, Я.М. (2018) Удосконалення аудиту поточних зобов'язань у взаємоз'язку з оптимізацією облікового процесу. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2018. Вип. 2 (98). С. 11-15. <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4665> (дата звернення: 03.10.2023 р.)

5. Про затвердження інструкції з організації та здійснення внутрішнього контролю в Міністерстві економіки України, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Мінекономіки : Наказ Міністерства економіки України від 11.04.2023 № 2035. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=282a5ede-df34-47c0-bee0-5c7b6e8bbbe1&title=NakazMinisterstvaEkonomikiUkrainiVid11-04-2023-2035-proZatverdzhenniaInstruksiiZOrganizatsiiTaZdiisnenniaVnutrishnogoKontroliuVMinisterstviEkonomikiUkraini-NaPidprimstvakh-VUstanovakhTaOrganizatsiakh-SchoNalezhatDoSferiUpravlinniaMinekonomiki> (дата звернення: 03.10.2023 р.)

***Abstract:** The issue of reforming the wage payment system in Ukraine is addressed. The necessity of legislative changes, including the establishment of a minimum wage and combating wage discrimination, particularly between men and women, has been substantiated. Furthermore, the importance of achieving transparency in the wage payment system has been emphasized. The significance of internal control and the use of modern technologies for automating wage payment audits has also been highlighted. Overall, these reforms are aimed at improving working conditions and reducing socio-economic disparities among workers.*

***Keywords:** control, remuneration, audit, management*

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професорка, професорка кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ЇХ ЕФЕКТИВНИМ ВИКОРИСТАННЯМ

**БОНДАРЕНКО Павло, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

***Анотація:** Висвітлено питання автоматизації обліку та контролю оборотних матеріальних активів в сучасних компаніях. Доведено актуальність використання інформаційних технологій для покращення управління оборотними активами. Обґрунтовано переваги автоматизації для спрощення процесів обліку, аудиту та звітності, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства.*

***Ключові слова:** автоматизація, облік, матеріальні оборотні активи, контроль.*

Автоматизація обліку та контролю оборотних активів є важливою частиною ефективного управління бізнесом. Оборотні активи включають виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, товари на складі, готову продукцію тощо. Автоматизація обліково-контрольних процесів спрощує бухгалтерський облік, зменшує помилки та збільшує контроль над активами.

Організація обліку оборотних коштів визначає ритм злагодженості і високих показників діяльності підприємства, його економічне становище і життєздатність, рентабельність, можливість зміцнення і оновлення матеріально-технічної бази, забезпечення ефективного розширеного відтворення, досягнення конкурентоспроможності в сучасних умовах, збільшення доходів і вирішення актуальних соціально-економічних проблем.

Ефективність управління оборотними коштами підприємства суттєво впливає на результати господарської діяльності та визначається зовнішніми та внутрішніми факторами. Для повноцінного функціонування господарської діяльності суб'єкта підприємництва необхідно, щоб їх власники при прийнятті управлінських рішень володіли правдивою й об'єктивною інформацією про майно, фінансове становище і результати діяльності. Така інформація надається лише шляхом систематичного та систематичного обліку та контролю. В Україні відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому.

Активи – це сукупність ресурсів, які використовуються підприємством у процесі господарської діяльності, підлягають ефективному контролю, що сприяє отриманню економічних благ в майбутньому [1]. Оборотні активи є сукупністю майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточний господарський процес і повністю споживаються протягом одного виробничого циклу.

Використання комп'ютерних систем обліку на підприємстві сприяє підвищенню якості бухгалтерів і тим самим підвищує ефективність організації господарської діяльності підприємства. Програми автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві включають всі необхідні інструменти, системи та інтегровані механізми, що забезпечують ефективність обліку та ефективність роботи бухгалтера. До таких програм відносять «YouControl», «Дебет+», та ін. Важливо зауважити, що якісна трансформація компоненту управління підприємствами завдяки організації цифрового обліку, передусім залежить від вирішення основних завдань комплексних нормативно-правових та організаційних підходів до сфери автоматизації бухгалтерського обліку, зокрема обліку матеріальних активів підприємства шляхом заохочування впровадження цифрових технологій у виробничі процеси підприємств [2, с. 85-86].

На ефективність процесу автоматизації обліку та контролю оборотних активів здійснює вплив також використання підприємством послуг аутсорсингу бухгалтерського обліку. Це є більш економічно вигідним для підприємства, ніж проведення бухгалтерських операцій повноробочим працівником. Сучасні тенденції у розвитку світової економіки та вимоги до зменшення витрат підприємств для підвищення прибутковості вимагають перегляду підходів до організації робочих процесів [3, с.26].

Отже, автоматизація обліку та контролю за оборотними матеріальними активами є критично важливою для підвищення точності та ефективності управління активами підприємства, зважаючи на суттєве спрощення процесів бухгалтерського обліку, забезпечення швидкості та точності даних, посилення контролю, що веде до суцільної оптимізації управлінських рішень та зниження ризиків втрат активів.

Література:

1. Постанова Верховної Ради України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ міністерства України від 20.09.2022 р. z0336-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 03.10.2023 р.)
2. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*,26(1),79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8)
3. Potryvaieva, N., & Palieiev, A. (2023). Accounting outsourcing as a modern effective tool of enterprise management. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*,27(3),18-30. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/3.2023.18>

Abstract: *This paper explores the automation of accounting and control of current assets in contemporary businesses. It emphasizes the significance of employing information technology to enhance the management of current assets. The advantages of automation for simplifying accounting, auditing, and reporting processes aimed at improving the efficiency of a company's operations are justified.*

Keywords: *automation, accounting, current assets, control.*

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

**ВІЛЬХОВАТСЬКА Анжеліка, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: Обґрунтовано необхідність використання програм для автоматизованого ведення бухгалтерського обліку. Розглянуто переваги і недоліки цифровізації. Доведено, що для підвищення продуктивності та точності фінансового управління необхідно використовувати цифрові інструменти.

Ключові слова: бухгалтерський облік, цифровізація, економіка, бізнес, автоматизація.

В умовах цифровізації бухгалтерський облік відіграє важливу роль у сучасному бізнесі, оскільки він став більш автоматизованим, швидшим і точнішим завдяки застосуванню інформаційних технологій. Цифрові технології реформують спосіб, яким бухгалтери збирають, обробляють та звітують про фінансові операції. Швидким темпом спостерігається розробка програм для ведення бухгалтерського обліку. Такі зміни допомагають здійснювати облікові операції в більш спрощеному вигляді та мінімізують витрати на утримання додаткового штату спеціалістів бухгалтерської служби.

Існує ряд основних чинників, які здійснюють вплив на діяльність бізнесу в умовах цифрової економіки, а саме: темп технологічного розвитку, обсяги інформації, безпека даних, зміна споживацьких звичок, збільшення конкурентів, безпека бізнесу, нові можливості маркетингу тощо.

Багато талановитих вчених зробили свій внесок у дослідження, формування і розвиток цифрових технологій в бухгалтерському обліку, варто виділити таких, як М. Гоголь [1], В. Муравський [2], Н. Рогова [3], Н. Потриваєва, Л. Козаченко [4] та інші.

Цифровізація обліку полегшує накопичення, обробку, достовірність, передачу облікової інформації, сприяє розширенню кола можливих адресатів її отримання та мінімізує витрату часу бухгалтерам і менеджерам підприємства, а також збільшує кількість завдань для оптимізації ефективного функціонування суб'єкта господарювання [1].

На сьогодні на українському ринку існує багато програм для

автоматизованої обробки інформації, наприклад: М.Е.Doc, GrossBee-XXI, X-DOOR, Акцент 6.0 Бізнес-пакет, Парус, BAS Бухгалтерія, BOOKKEEPER, Універсал, Електронний кабінет платника. Найбільш популярними з цих програм є BAS Бухгалтерія – програма українського виробництва, здійснює автоматизацію бухгалтерського та податкового обліку, включає підготовку обов'язкової звітності; Парус – дозволяє автоматизувати бухгалтерський та податковий облік є досить зручною в користуванні; BOOKKEEPER – допомагає зручно вести облік, складати та подавати звітність, є популярною серед ФОП. Цифровізація – це світовий тренд, кожна країна тією чи іншою мірою прагне перейти від аналогової взаємодії з інформацією до електронної на основі нових інформаційних технологій [3].

Проблемами цифровізації обліку є: висока вартість програмного забезпечення і комп'ютерного обладнання; кваліфікація облікових фахівців, нехватка наявності знань і вмінь для застосування певного програмного забезпечення.

Перевагами цифровізації бухгалтерського обліку є: зниження ризику помилок (автоматично розраховуються податки, розподіляються витрати, формується фінансова звітність); підвищення ефективності (завдання виконуються швидше, можна автоматизувати низку процесів, таких як обробка вхідних рахунків, взаємодія з банківськими системами тощо); економія часу та ресурсів; забезпечення точності та відповідності; покращення аналітики [4].

Отже, сучасний бухгалтерський облік піддається постійним змінам під впливом інновацій та змін в бізнес-середовищі. Досягнути ефективного бухгалтерського обліку можливо з використанням цифрових інструментів для підвищення продуктивності та чіткості фінансового управління.

Література:

1. Гоголь, М., Масіна, Л. (2022) Теоретичні та методологічні аспекти цифровізації бухгалтерського обліку. Наукові інновації та передові технології, 2022. № 7(9). С.135-147.
2. Муравський В. (2018) Комп'ютерно-комунікаційна форма обліку :

монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 486 с.

3. Рогова Н. (2020) Трансформація політики, інструментів і технологій обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. Фінансовий простір, 2020. № 2(38). С. 103-116.

4. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbaylo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science, 26(1), 79-88. DOI: 10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8.

Abstract: *The necessity of using programs for automated accounting is substantiated. Advantages and disadvantages of digitization are considered. It has been proven that digital tools must be used to improve productivity and accuracy of financial management.*

Keywords: *accounting, digitalization, economy, business, automation.*

**Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
д-р екон. наук, професорка, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ

**ВОЙЧУК Марія, здобувачка вищої освіти,
Уманський національний університет садівництва
м.Умань, Україна**

**КРИЖОВА Вікторія, здобувачка вищої освіти,
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна**

***Анотація:** В науковій роботі визначено переваги інклюзивних моделей розвитку агробізнесу, окреслено основні виклики та перешкоди, що сповільнюють розвиток інклюзивних процесів у сільському господарстві. Враховуючи особливості та тенденції розвитку аграрного сектору в економіці України, вітчизняне сільське господарство можна визначити як один з найбільш стабільних видів економічної діяльності, що забезпечує передумови для майбутнього відродження національної економіки.*

***Ключові слова:** інклюзивні моделі, агробізнес, сільські території, аграрний сектор, сталий розвиток.*

Аграрний сектор відіграє провідну роль в економіці України, є основою для розвитку інших видів економічної діяльності та створення доданої вартості. У той же час функціонування вітчизняного сільського господарства протягом багатьох років страждало від серйозних соціально-економічних проблем, що уповільнило темпи його розвитку та обмежило його потенціал.

Розуміння забезпечення продовольчої безпеки та об'єктивної необхідності досягнення цілей сталого розвитку призвело до появи нових ініціатив, спрямованих на досягнення інклюзивного розвитку в агропродовольчому секторі. Інклюзивна модель розвитку зосереджена на всіх рівнях і елементах агропродовольчої системи шляхом підвищення продуктивності малих ферм, забезпечення рівного доступу до інформації, ресурсів і ринків, розширення можливостей для співпраці та отримання справедливої прибутків, незалежно від розміру та масштабу. Інклюзивна модель зорієнтована на дію продовж всього агропродовольчого ланцюга вартості та максимізацію цінностей як для споживачів, так і для бізнесу.

Інклюзивні моделі агробізнесу повинні зосереджуватися на збільшенні потенціалу для сталого розвитку сільського господарства та територій шляхом

створення умов для рівності, справедливості та економічної життєздатності за участю всіх, не виключаючи учасників агропродовольчих ланцюгів вартості.

На даний час впровадження інклюзивної аграрної бізнес-моделі стикається з багатьма викликами та обмеженнями, основними з яких є: обмеженість інформаційних потоків та комунікацій між дрібними товаровиробниками; великі території їх розміщення; ускладнена логістика; порушення зв'язків горизонтальної і вертикальної інтеграції та кооперації; зменшення величини економії на масштабах; збільшення ризикованості ведення господарської діяльності; низький рівень залучення у виробничий процес осіб із обмеженими фізичними можливостями; погіршення рівня інвестиційної привабливості агровиробників.

За участі державних установ, міжнародних організацій, приватних донорів капіталу реалізується низка інституційних ініціатив, спрямованих на пошук та використання більш інклюзивних форм та методів ведення агробізнесу. Ці ініціативи включають інклюзивні стандарти і вимоги, цільові галузеві програми розвитку, інструменти державно-приватного партнерства та формують стратегічні переваги для агробізнесу через реалізацію принципу інклюзивності (рис. 1).

Загальна концепція інклюзивного розвитку відповідає потребі пошуку нових моделей розвитку, які сприятимуть подоланню бідності, соціально-економічного розшарування населення. Також, за рахунок розробки відповідних економічних моделей, будуть досягнуті довгострокові темпи зростання та забезпечено рівний доступ громадян до необхідних ресурсів [2].

Виклики та загрози, що сьогодні постають перед Україною, впливають на розбудову інклюзивних моделей агробізнесу:

- 1) незавершеність інституційних механізмів підтримки структурної трансформації аграрного сектору та сільських територій у нормативно-правовому плані;
- 2) відсутність ринків збуту сільськогосподарської продукції;
- 3) окупація території та руйнування сільськогосподарських підприємств;

ПЕРЕВАГИ ІНКЛЮЗИВНИХ МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ

Рисунок 1 – Переваги інклюзивних моделей розвитку

Джерело: сформовано авторами з використанням матеріалів [1]

4) традиційно низький рівень фінансового забезпечення сільського розвитку, особливо там, де витрати на утримання та розвиток сільських територій накопичилися на балансах місцевих громад;

5) низький рівень оплати праці та доходів мешканців сільських територій, порівняно з іншими громадянами;

6) виснаженість та забрудненість ґрунтів, природні катаклізми, значна кількість пожеж;

7) загальне зниження добробуту та якості життя сільського населення протягом останніх років.

Вирішення проблеми підвищення добробуту та якості життя населення, що має стратегічне значення для економіки України, тісно пов'язане з підвищенням

ефективності та інклюзивності розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій. Перехід до інклюзивних моделей розвитку агробізнесу може мати стратегічні переваги для всіх учасників агропродовольчих ланцюгів. Вплив економічної інклюзії на аграрний сектор вимагає чітких механізмів державного контролю задля досягнення завдань сталого розвитку.

Література:

1. Артёмова Т. І. Трансформація соціальної структури суспільства : пошуки засад інклюзивного відтворення національної економіки / Артёмова Т. І. // *Інноваційні ідеї в економічній науці: пошуки вирішення сучасних проблем* (2020) : матеріали науково-практичної конференції, 16 квітня 2020 року / [Артёмова Т. І., Бажал Ю. М., Бебешко Д. М. та ін.] ; Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія", Каф. економічної теорії, Наук.-навч. центр "Інноваційна лабораторія"; НаУКМА. Київ : НаУКМА, 2020. С. 4-5.
2. Дідух С. М. Державне регулювання інклюзивного розвитку агропродовольчої сфери. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020. № 4. С. 18-25.

Abstract: *The scientific work identifies the advantages of inclusive models of agribusiness development, outlines the main challenges and obstacles that slow down the development of inclusive processes in agriculture. Taking into account the peculiarities and trends of the development of the agricultural sector in the economy of Ukraine, domestic agriculture can be defined as one of the most stable types of economic activity, which provides prerequisites for the future revival of the national economy.*

Keywords: *inclusive models, agribusiness, rural areas, agricultural sector, sustainable development.*

**Науковий керівник - БІЛІЧЕНКО Олександр,
кандидат економічних наук, доцент
в.о. декана обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет**

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ФІНАНСИ

ВОРОБИЙОВА Софія, здобувач вищої освіти

спеціальність 073 «Менеджмент»

Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Висвітлено використання штучного інтелекту в різних сферах життя, що має суттєвий вплив на галузь бухгалтерського обліку та фінансів. Доведено, що, зважаючи на штучний інтелект, зміцнюється конкурентоспроможність компаній та їх привабливість в умовах цифровізації.*

***Ключові слова:** штучний інтелект, бухгалтерський облік, фінанси, цифровізація, блокчейн.*

Сьогодні цифрова економіка виділяється як одна з провідних тенденцій розвитку суспільства. Різноманітні форми та інструменти цифрових технологій все більше набувають популярності, а їх впровадження служить засобом підтримки та підвищення конкурентоспроможності компанії на ринку в різних секторах її економічної діяльності. Застосування цих технологій стало особливо актуальним у світлі останніх подій, пов'язаних з карантинними заходами через поширення коронавірусу (COVID-19) та необхідністю дистанційного виконання багатьох облікових функцій.

Фінансово-аналітичні компанії, аудиторські та бухгалтерські фірми є активними користувачами передових технологій обчислення та обробки різноманітної інформації. Фінансові директори розглядають бухгалтерський облік як ключову сферу для впровадження рішень на основі штучного інтелекту. Результати опитування фінансових директорів щодо впровадження технологій штучного інтелекту показують, що 30% респондентів вважають сферу бухгалтерського обліку своїм основним вибором, тоді як 37% віддають пріоритет сектору фінансових послуг. У державному та споживчому секторах респонденти визначили основним напрямком казначейство, яке обрали 50%, а фінансове планування та аналіз – 39% [1].

Впровадження штучного інтелекту в бухгалтерські операції також покращить якість роботи за рахунок зменшення помилок. Коли бухгалтерські фірми інтегрують штучний інтелект у свої процеси, фірма стає більш

привабливою і як роботодавець, і як постачальник послуг для професіоналів нового тисячоліття, покоління Z. Перевагами штучного інтелекту для бухгалтерів і фінансових фахівців є: роботизована автоматизація процесів, боротьба з шахрайством, зміна способу мислення людини [2].

Аналіз використання штучного інтелекту у великих компаніях в дослідженнях М. Кондратюка, О. В. Руденко і А. Є. Чернобровкіної демонструє, що в цьому контексті охоплюються різні сфери діяльності та вирішуються різноманітні завдання одночасно. Наприклад, у компанії Deloitte продукт SONAR використовується для роботи з базами даних, що включає щонайменше 2500 продуктів. Він порівнює дані та показує результати у відсотках, що стосуються ПДВ, кодів товарів і місцевих зборів, які внесено до бази даних товарів. Argus автоматично формує звіти про ризики на основі аналізу документів, виявлення відмінностей і розбіжностей, обрання деталей та інших аспектів. GRAPA використовує аудиторії для встановлення стратегії та оцінки її правильності [3].

Сьогодні, одна з важливих та виразних форм звітності в цифровій економіці є XBRL-звітність. В Україні розпочато функціонування Системи фінансової звітності, яка передбачає, що об'єкти, які складають фінансову звітність згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), повинні подавати її в уніфікованому електронному форматі Inline XBRL (або розширена мова ділової звітності) згідно з Таксономією UA XBRL МСФЗ та за принципом "єдиного вікна" [4].

Технологія блокчейну та її розвиток є основними компонентами Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України, яка була розроблена Кабінетом Міністрів у 2018 році. Головною метою впровадження цієї концепції є заходи та стимули для цифрової трансформації фінансово-економічного, суспільного та соціального середовища, включаючи цифрову інфраструктуру. Концепція зміни стратегічної галузі та проектів цифрової трансформації та розвитку внутрішнього цифрових технологій у виробництві та використанні ринку споживання [5].

За технічним і економічним змістом блокчейн представляє собою базу даних операцій, які зберігаються в окремих блоках, і при цьому кожен новий блок містить частину інформації з попереднього блоку [6].

Впровадження інформаційних цифрових технологій у систему бухгалтерського обліку забезпечує необхідність перетворення звичайних методів для забезпечення практичної реалізації цього виду діяльності [7]. Однією з основних переваг використання нових технологій є можливість оптимізації бухгалтерських процедур та розширення доступу стейкхолдерів до агрегованих бухгалтерських даних і публічної звітності. Вони можуть підвищити ефективність роботи з обліковою інформацією в режимі реального часу та забезпечити прозорість операцій. При використанні сучасних технологій важливо постійно моніторити їх зміни і слідкувати за критеріями адекватності нового типу технологічних інновацій для бухгалтерської системи. Виникнення різних ризиків, пов'язаних із застосуванням цифрових технологій, таких як кібератаки, втрата інформації, порушення цілості даних тощо, вказують на наявні проблеми.

Отже, важливим напрямком наукових досліджень є пошук ефективних і практично застосовних інструментів й методів цифровізації бухгалтерського обліку в умовах загальної цифрової трансформації.

Література:

1. Застосування технологій штучного інтелекту. Deloitte : веб-сайт. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk/pages/about-deloitte/articles/ce-cfo-surveyautomation.html>.
2. Штучний інтелект в бухгалтерському обліку та фінансах. Бухгалтер 911: веб-сайт. URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1049080.html>.
3. Кондратюк О. М., Руденко О. В., Чернобровкіна А. Є. Можливості та перспективи використання штучного інтелекту в аудиті. Ефективна економіка. 2021. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8520>.
4. Фінансова звітність за МСФЗ-таксономією: що змінює Закон № 465 : від 27.02.2020 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/DGK00002?an=14>.
5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р від 17.01.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>.

6. Ситник І. П., Фоміна В. С. Вплив фінтеху на розвиток сучасних платіжних систем України. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2019. Випуск 2(15). С. 139–143.

7. Потриваєва Н. В., Недбайло І. І., Нестерчук І. В. Цифровий облік в аграрній сфері // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції. м. Чернігів, 27 листопада 2021 р. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. С.142-143.
URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11776>

***Анотація:** The use of artificial intelligence in various spheres of life, which has a significant impact on the field of accounting and finance, is highlighted. It has been proven that taking artificial intelligence into account strengthens the competitiveness of companies and their attractiveness in the conditions of digitalization.*

***Ключові слова:** artificial intelligence, accounting, finance, automation, blockchain.*

***Науковий керівник - ПОТРИВАЄВА Наталя,
д-р екон. наук, професор, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

*ГАЄВСЬКА Лідія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

***Анотація:** Висвітлено важливість використання сучасних комп'ютерних технологій для автоматизації обліку безготівкових розрахунків у контексті забезпечення економічної стабільності України під час кризових ситуацій. Розкрито можливості, які пропонують електронні платіжні системи, інтернет-банкінг, автоматизовані системи фінансового управління, API, штучний інтелект, технологія блокчейн і мобільні додатки з метою підвищення ефективності, безпеки та точності фінансових операцій. Встановлено, що автоматизація обліку безготівкових розрахунків сприяє підвищенню продуктивності та зменшенню ризиків, що має вирішальне значення для підтримки економіки країни під час кризових ситуацій.*

***Ключові слова:** комп'ютеризація, облік, безготівкові розрахунки, інформаційні технології, фінанси.*

Сучасні технологічні можливості проведення безготівкових розрахунків є необмеженими. З кожним роком науковці працюють над розробленням різних систем швидкого та надійного переказу грошових засобів. У кризовий час державі та підприємствам потрібно забезпечити нормальну роботу всіх галузей для збереження економічної стабільності України. Водночас існує термінова потреба створити найбезпечніші умови для життя та здоров'я працівників під час виконання обов'язків, руху на території населених пунктів тощо. Тому максимальне впровадження цифровізації економічних процесів дозволяє, поєднувати роботу в безпечному місці та на території роботодавця, в цілому продовжувати працювати для підтримки економіки країни, включаючи сільське господарство [1, с. 81].

Можна наголосити, що наразі є актуальним впровадження аутсорсингу для оптимізації та автоматизації обліку безготівкових рахунків. Поняття «аутсорсинг» означає передачу певних функцій підприємства (компанії) іншому суб'єкту господарювання, який спеціалізується на конкретній сфері та за контрактом зобов'язується виконувати ці функції з високою якістю і на високому професійному рівні. Поширеним видом аутсорсингу є передача обов'язків

бухгалтерської служби підприємства іншому суб'єкту господарювання, тобто бухгалтерський аутсорсинг [2, с. 20].

Сучасні комп'ютерні технології відкривають безліч можливостей для автоматизації процесів обліку безготівкових розрахунків. Це дозволяє підвищити ефективність та надійність фінансових операцій, зменшити ризики та помилки в обліку. До основних способів використання сучасних комп'ютерних технологій для автоматизації обліку безготівкових розрахунків вважаємо за доцільне віднести наступні:

1) електронні платіжні системи. Найбільшими міжнародними платіжними системами першого покоління є американські Mastercard, Visa, American Express, Diners Club International, китайська UnionPay та японська JCB. Усі ці ПС починали з діяльності всередині однієї країни, проте сьогодні оперують практично у всіх країнах світу. Ці системи забезпечують швидкий та безпечний обмін грошима та автоматичний облік транзакцій [3]. Інтернет-банкінг. Банківські інституції надають клієнтам можливість керувати своїми рахунками та здійснювати операції онлайн через веб-портал або мобільний додаток [4];

2) автоматизовані системи управління фінансами. Спеціалізовані програми та хмарні рішення допомагають автоматизувати процеси бухгалтерського обліку та фінансового аналізу, включаючи відстеження доходів і витрат, створення звітів та прогнозування фінансових показників;

3) API для інтеграції: деякі компанії можуть використовувати API (інтерфейси програмування застосунків) для інтеграції різних фінансових систем і обміну даними між ними. Це дозволяє автоматизувати передачу і обробку фінансової інформації;

4) штучний інтелект і машинне навчання. Ці технології можуть бути використані для виявлення шахрайства та аналізу фінансових даних, що допомагає забезпечити безпеку та точність обліку безготівкових розрахунків;

5) технологія блокчейн, яка може забезпечити безпеку та недоторканність фінансових транзакцій шляхом реєстрації їх у розподіленому реєстрі [5];

б) мобільні додатки. Вони дозволяють користувачам проводити платежі, перевіряти баланси та керувати фінансами зі смартфонів та планшетів.

Використання цих технологій допомагає підприємствам та індивідуальним користувачам спростити та оптимізувати процеси обліку безготівкових розрахунків, знизити витрати та підвищити точність.

Отже, використання сучасних комп'ютерних технологій для автоматизації обліку безготівкових розрахунків призводить до підвищення ефективності, зменшення ризиків, зручності та підвищення безпеки фінансових операцій. Це сприяє поліпшенню якісної і точної фінансової облікової системи.

Література:

1. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 26(1), 79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8)

2. Potryvaieva, N., & Palieiev, A. (2023). Accounting outsourcing as a modern effective tool of enterprise management. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 27(3), 18-30. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/3.2023.18>

3. Що таке платіжна система та які з них працюють в Україні. веб-сайт. URL: <https://fondy.ua/uk/knowledge/payment-system/> (дата звернення: 03.10.2023 р.)

4. Що таке Інтернет-банкінг? веб-сайт. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/finansovij-menedzment/so-take-internet-banking> (дата звернення: 03.10.2023 р.)

5. Blockchain. веб-сайт. URL: https://academy.binance.com/uk/glossary/blockchain?utm_campaign=googleadsxacademy&utm_source=googleadwords_int&utm_medium=cpc&ref=HDYAHEES&gclid=Cj0KCQjw1aOpBhCOARIsACXYv-cPzPJ5FKXJ9GGyZS4IRhtIlh1_DdFJAFxOUOyBhq7fEJ55VB2IB4waAvObEALw_wcB (дата звернення: 03.10.2023 р.)

Abstract: The importance of utilizing modern computer technologies for automating electronic payment tracking in the context of ensuring economic stability in Ukraine during crisis situations is emphasized. The possibilities offered by electronic payment systems, internet banking, automated financial management systems, APIs, artificial intelligence, blockchain technology, and mobile applications to enhance efficiency, security, and precision in financial transactions are disclosed. It has been established that the automation of electronic payment tracking contributes to increased productivity and reduced risks, which is of paramount significance in supporting the country's economy during crisis situations.

Keywords: computerization, accounting, cashless payments, information technology, finance.

**НАУКОВИЙ КЕРІВНИК – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв**

ПРИБУТКОВІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

ГОНЧАР Єва, здобувач вищої освіти

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Досліджено вплив військового стану на показники прибутковості українських банків; визначено загальний стан активів та пасивів банків. проаналізований фінансовий стан вітчизняних банків в умовах військового стану.

Ключові слова: банки, активи, пасиви, рентабельність, прибутковість, НБУ

Основу банківської системи складають банки, від яких залежить стабільність підприємницької діяльності та економіки України в цілому.

На кінець 2022 року кількість банків становила 67, що майже у три рази менше ніж у 2010 році. Отож, дослідимо загальні активи та пасиви банків України за період 2018-2022рр (див. рис. 1).

Рис. 1 - Динаміка активів та пасивів банків в Україні за період 2018-2022 рр, млрд. грн

Джерело: побудовано автором з використання джерел [1, 2]

З огляду на аналіз показників діяльності банківського сектору, ми можемо спостерігати наступну динаміку: у зв'язку з війною в Україні в 2022 році зменшилися кредити, надані клієнтам у 2022 році, в порівнянні з 2018 та 2021 роками. Причиною такого падіння кредитів стала війна та небажання українців брати кредитні кошти через нестабільну ситуацію в країні.

Для того, щоб профінансувати та підтримати національну валюту, загальні кошти в НБУ в 2022 році вирости на 32% в порівнянні з 2018 та 35,85 в

порівнянні з 2021 р. Така динаміка росту коштів НБУ свідчить про політику держави з підтримки національної валюти.

В 2022 році спостерігається зменшення готівкових коштів на 0,37%, так як НБУ створив вигідні умови для комерційних банків шляхом підняття облікової ставки, що стимулювала зменшення готівки та зростання депозитів.

Аналізуючи пасиви банків, ми спостерігаємо їх зростання у 2022 році порівняно з 2018 та 2021 на 73,1% та 14,61% відповідно. Вкрай негативним показником є зростання зобов'язань банків у 2022 році на 18,76% в порівнянні з 2021 та на 77,22% відповідно.

Війна в Україні негативно вплинула і на скорочення депозитів, які у 2022 році зменшились на 74,12% в порівнянні з 2019 та 84,69% в порівнянні з 2018 роком, так як через повномасштабну війну більшість депозитів у банках були зняті через невизначеність.

Основні показники, які характеризують фінансовий стан банківського сектора України, представлено у табл. 3.

Таблиця 3 Показники оцінки фінансового стану банківського сектору економіки України за період 2018-2022 рр., (на кінець року, млн грн)

Показник	Роки					Темп росту % (2022/ 2018)	Темп росту % (2022/ 2021)
	2018	2019	2020	2021	2022		
Чисті активи	135970 3	1 493298	1822841	2053232	2 353 592	73,10	14,63
Кредитний портфель	1 118 860	1 033 430	960 597	1 065 347	1 036 129	-7,39	-2,74
Капітал	154 960	199 921	209 460	255 514	218 549	41,04	-14,47
Зобов'язання	1 204 743	1 293 377	1 613 381	1 797 718	2 135 043	77,22	18,76
Доходи	204 554	243 102	250 171	273 863	357 388	74,72	30,50
Витрати	182 215	184 746	210 445	196 488	332 673	82,57	69,31
Чистий прибуток	23 339	58 356	39 727	77 376	24 716	5,90	-68,06
Рентабельність активів, %	1,69	4,26	2,44	4,09	1,18	-30,18	-71,15
Рентабельність капіталу, %	14,67	33,45	19,22	35,08	10,91	-25,63	-68,90

Джерело: [2]

Отже, аналізуючи фінансовий стан, ми бачимо, що військові події в 2022 році негативно вплинули передусім на рентабельність як активів так і капіталу, які зменшились в порівнянні з 2021 на 71,15% та 68,9% відповідно. Крім того, військові події в країні призвели до зменшення чистого прибутку в 2022 році на 68,06 % в порівнянні з 2021 р. В цілому військова агресія з боку країни-терориста посилила і так нестабільне положення банків та призвела до погіршення фінансових показників.

Література:

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 26.09.2023)
2. Основні показники діяльності банків. Офіційний сайт міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/> (дата звернення 26.09.2023)

Abstract: *The article investigates the impact of the war on the profitability of Ukrainian banks. First, the general state of banks' assets and liabilities was analyzed. As a result, the financial condition of domestic banks in the conditions of war was analyzed.*

Keywords: *banks, assets, liabilities, profitability, profitability, NBU.*

*Науковий керівник – БОДНАР Олена,
кандидат екон. наук, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

**ГОНЧАР Єва, здобувач вищої освіти
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: Визначено основні напрями оптимізації державного бюджету України. Проведено аналіз видатків державного бюджету та наведено основні наслідки бюджетного дефіциту для економіки. Запропоновано оптимальні напрями мінімізації дефіциту державного бюджету.

Ключові слова: дефіцит, державний бюджет, видатки, податкова система, державна політика.

Визначальними чинниками функціонування бюджетної системи України на сьогодні є постійно зростаючий дефіцит державного бюджету та значний обсяг заборгованості країни (рис. 1).

Рисунок 1 — Видатки Зведеного бюджету України, 2015 - 2022 рр., млн грн

Джерело: побудовано за даними [1]

Протягом досліджуваного періоду спостерігаємо значне перевищення граничних норм дефіциту державного бюджету, що може призвести до настання негативних наслідків для нашої держави (рис. 2).

Дані наслідки будуть мати негативний вплив як на економіку нашої країни, так і на загальний добробут населення, а також на відтік іноземної валюти, що спричинятиме ріст цін на внутрішньому ринку та сприятиме розвитку інфляції.

Рисунок 2 — **Наслідки дефіциту бюджету для економіки України**

Джерело: побудовано автором

Отже, проаналізувавши вплив бюджетного дефіциту на розвиток економіки України, пропонуємо наступні напрями щодо його скорочення та покращення бюджетної політики держави:

1. Оскільки Україна не має незалежної фінансової інституції, необхідним є забезпечення перевірки аудиторського процесу незалежним органом і встановлення якісного контролю за витрачанням державного бюджету.

2. Встановлення більш жорстких заходів відповідальності за порушення бюджетного законодавства [2].

3. Впровадити комплекс заходів щодо збільшення доходів держави, а також зменшення видатків. Щоб зменшити видаткову частину державного бюджету, потрібно визначити, які витрати, перш за все, є доцільними і ефективними для її розвитку.

4. Вдосконалення податкової політики, адже податки - головний засіб надходження до державного бюджету.

5. Забезпечення належного контролю за рівнем державного боргу та гарантійних зобов'язань уряду.

6. Чіткий розподіл зобов'язань та відповідальності між розпорядниками коштів на усіх рівнях.

Отже, вирішення зазначених проблем шляхом здійснення запропонованих

заходів сприятимуть ефективності бюджетного процесу та оздоровленню державних фінансів, скорочення суми бюджетного дефіциту. Підвищення раціональності розподілу та використання бюджетних коштів призведе до достатності коштів для фінансування пріоритетних завдань, що стоять перед державою.

Література:

1. Бюджет України (2022). URL: <http://old.cost.ua/budget/revenue/#1> (дата звернення 27.09.2023).
2. Фінанси підприємств: навч. посібник. за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

***Abstract:** The main directions of optimization of the state budget of Ukraine are determined. The analysis of the state budget expenditures is carried out and the main consequences of the budget deficit for the economy are presented. The optimal directions of minimization of the state budget deficit are proposed.*

***Keywords:** deficit, state budget, expenditures, tax system, state policy.*

*Науковий керівник – МЕЛЬНИК Ольга,
кандидат екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ, СУСПІЛЬСТВО, СПОЖИВАННЯ

*ГОРЬКА Людмила, здобувачка вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

Анотація: У сучасному світі інтелектуальна власність та інтелектуальний капітал стають ключовими факторами економічного зростання, суспільного розвитку та споживання. Інтелектуальна власність, така як патенти, авторські права, та товарні знаки, забезпечує стимули для інновацій, збільшує конкурентоспроможність підприємств і створює умови для новаторських рішень у багатьох галузях, включаючи технології, медицину та культуру.

Ключові слова: інтелектуальна власність, інтелектуальний капітал, економічне зростання, суспільство, споживання, патенти, авторські права.

Інтелектуальна власність (ІВ) та інтелектуальний капітал (ІК) стали ключовими поняттями в сучасному глобальному економічному ландшафті. Ці поняття відображають статус знань, технологій та креативних ресурсів, які є важливими ресурсами для компаній, країн і суспільств в цілому. У цій роботі розглянемо вплив інтелектуальної власності та інтелектуального капіталу на економічне зростання, суспільство та споживання.

Інтелектуальна власність і інновації ІВ включає в себе патенти, авторські права, товарні знаки і багато інших форм захисту прав на інтелектуальну власність. Ці права стимулюють інновації, оскільки вони надають власникам можливість контролювати використання своїх створень. Це спонукає компанії і особистості до вкладення ресурсів у дослідження та розробку нових продуктів і послуг [1].

Вплив на економічне зростання Інтелектуальний капітал, що базується на інтелектуальній власності, стає джерелом конкурентних переваг для компаній. Компанії, які мають сильний портфель ІВ, можуть легше привертати інвестиції та розвивати нові ринки. Інтелектуальний капітал також допомагає вирішувати великі економічні проблеми, такі як зміни клімату та здоров'я нації, через розробку нових технологій та методів.

Вплив на суспільство Інтелектуальна власність може мати значення не тільки для бізнесу, але і для суспільства в цілому. Захист прав інтелектуальної

власності сприяє розвитку культури і творчості. Також, вільний доступ до деяких видів інтелектуальної власності може бути ключовим для розвитку освіти та наукових досліджень [2].

Вплив на споживання Інтелектуальна власність визначає, які продукти і послуги доступні споживачам. Інновації, що базуються на ІВ, можуть поліпшувати якість життя та розширювати можливості споживачів. З іншого боку, підприємства використовують інтелектуальну власність для створення унікальних пропозицій і збільшення власного ринкового долю.

Отже, інтелектуальна власність та інтелектуальний капітал мають величезний вплив на економічне зростання, суспільство та споживання. Вони є критичними факторами для створення конкурентних переваг, стимулюють інновації та допомагають вирішувати складні економічні та соціокультурні виклики. Тому важливо розуміти та захищати інтелектуальну власність, а також сприяти розвитку інтелектуального капіталу для досягнення сталих і успішних економічних результатів [3].

Література:

1. Каплін В. С., О. А. Шульга. Інтелектуальна власність і інноваційна діяльність підприємств. / В. С. Каплін, О. А. Шульга. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 7-20 с.
2. Петров І. Г., В. А. Сидоренко. Інтелектуальна власність як фактор економічного розвитку країни. / І. Г. Петров, В. А. Сидоренко. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 43-47 с.
3. Смірнов Д. І. Вплив інтелектуального капіталу на інноваційну активність підприємств. / Д. І. Смірнов. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 16-22 с.

Abstract: *In today's world, intellectual property and intellectual capital are becoming key factors for economic growth, social development, and consumption. Intellectual property, such as patents, copyrights, and trademarks, provides incentives for innovation, increases the competitiveness of enterprises, and creates conditions for innovative solutions in many fields, including technology, medicine, and culture.*

Keywords: *intellectual property, intellectual capital, economic growth, society, consumption, patents, copyrights.*

***Науковий керівник - ХИЛЬКО Іван,
старший викладач кафедри
економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ГЛОБАЛІЗМ ТА ГЛОБАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ, ПОЛІТИКУ ТА СУСПІЛЬСТВО В СУЧАСНОМУ СВІТІ

*ГРИГОР'ЄВ Денис, здобувач вищої освіти
спеціальність 073 «Менеджмент»*

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Досліджено вплив глобалізму та глобального партнерства на економіку, політику та суспільство в сучасному світі. Розглянуто позитивні та негативні наслідки цих явищ, які наголошують на необхідності збалансованого підходу до глобальних викликів.

Ключові слова: глобалізм, глобальне партнерство, економіка, політика, суспільство, світова економіка.

У сучасному світі глобалізм та глобальне партнерство є ключовими факторами, які формують економіку, політику та суспільство. Ці явища впливають на різні аспекти життя країн і людей, сприяючи взаємозв'язку та взаємозалежності на міжнародному рівні.

Першочергово важливо відзначити вплив глобалізації на економіку. Як визначено Мануелем Кастаньєдою, глобалізм відкриває нові можливості країни для у сфері торгівлі та інвестицій, але водночас створює загрози для внутрішнього ринку та національної промисловості [1]. З одного боку, це посилення збільшення світового ВВП та підвищення рівня життя в деяких країнах. З іншого боку, це може призвести до економічної нерівності та втрати робочих місць у ключових секторах. Глобальне партнерство, як важливий аспект глобалізації, сприяє співпраці між країнами та міжнародними організаціями. За словами ООН, «Глобальне партнерство є ключовим для досягнення цілого сталого розвитку та вирішення глобальних проблем, таких як бідність, кліматичні зміни та конфлікти» [2]. Проте, важливо враховувати, що це партнерство не завжди є рівноправним, і країни з розвинутою економікою можуть володіти перевагами в умовах глобальної системи.

Наступним етапом є розгляд політичного аспекту глобалізму. За словами політолога Джозефа Найя: «Глобалізм може змінити динаміку міжнародних відносин, викликати втрату суверенітету та змінити баланс сил в світі» [3]. При цьому глобальні організації, такі як ООН та Міжнародний Валютний Фонд, впливають на прийняття політичних рішень країн та можуть вимагати від них

дотримання міжнародних стандартів. На суспільний розвиток також сильно впливає глобалізм. Згідно з Джеймсом Уолденом, який стверджував, що: «Глобалізм сприяє обміну культурними цінностями, розширює можливості освіти та створює нові зв'язки між людьми з різних частин світу» [4]. Проте це може призвести до культурної гомогенізації та втрати унікальних ідентичностей.

Отже, вплив глобалізму та глобального партнерства на економіку, політику та суспільство в сучасному світі має складну й багатогранну природу. Ці явища відкривають нові можливості, але й створюють виклики та негативні небезпеки, які країна та суспільство повинні майстерно вирішувати.

Література:

1. Кастаньєда М. Глобалізм і його наслідки для національних економік. *Економіка та політика*, 20(3), 2018, с. 45-56.
2. Організація Об'єднаних Націй. Цілі сталого розвитку URL: <https://sdgs.un.org/goals> (дата звернення: 28.09.2023).
3. Юськів Б. М. Глобалізація і трудова міграція в Європі [Текст] : монографія / Б. М. Юськів. – Рівне : видавець О. М. Зень, 2009. – 476 с..
4. Уолден Д. Культурна глобалізація і її вплив на суспільство. *Соціологічний журнал*, 12(4), 2016, с. 78-92.

Abstract: *The influence of globalism and global partnership on the economy, politics and society in the modern world is studied. The positive and negative consequences of these phenomena are considered, which emphasize the need for a balanced approach to global challenges.*

Keywords: *globalism, global partnership, economy, politics, society, world economy.*

***Науковий керівник – Кучмієва Тетяна,
канд. екон. наук, доцент кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та
інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

МАНІПУЛЯЦІЇ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

ГРИГОРУК Володимир, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Проаналізовано існуючі інструменти та методи виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності підприємств. Виявлені недоліки існуючих методів, такі як обмежена інформаційна база та вплив тимчасових, галузевих і законодавчих факторів, підтверджують потребу у розробці комплексу аналітичних процедур для виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності. Висвітлені різні методи виявлення маніпуляцій, такі як бухгалтерські, аудиторські, судово-бухгалтерські експертизи, аналітичні та статистичні методи.*

***Ключові слова:** маніпуляції, фінансова звітність, аудиторський контроль, етичні аспекти фінансової звітності*

Як показав аналіз, існуючі інструменти та методи виявлення ознак маніпуляцій у фінансовій звітності мають недоліки (обмеження інформаційної бази, тимчасовий, галузевий та законодавчий фактори), що підтверджує необхідність розробки комплексу аналітичних процедур для виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності, що враховує галузеву специфіку ведення бізнесу та формування звітності.

Перший вид маніпуляцій, що включає різні навмисні маніпуляції у фінансовій звітності підприємства, часто здійснюється тоді, коли реальні фінансово-економічні результати підприємства не відповідають очікуванням його інвесторів або інших зацікавлених осіб і перебувають на нижчому рівні порівняно із встановленими ключовими показниками ефективності. У цьому випадку для якогось «покращення» отриманих фінансових результатів керівництво підприємства вирішує внести додаткові некоректні проводки до облікової системи, які дозволять суттєво завищити вартість активів підприємства та позитивно позначаться на величині отриманих фінансових результатів: виручці, показниках прибутку.

Другий вид маніпуляцій, що включає маніпуляції у фінансовій звітності підприємства з метою «маскування» або вуалювання різних дій, застосовується в тому випадку, якщо головною причиною спотворення фінансової звітності, що використовується, є прагнення завуалювати різні схеми розкрадання активів,

обтяження зобов'язаннями, ін. операцій у фінансовій звітності. Обидва способи можуть призвести аналітика, інвестора або іншої зацікавленої особи до прийняття неправильного управлінського рішення.

Доведено, що методи маніпуляцій, які здійснюють керівництво підприємства та/або співробітники його фінансової служби, завдають істотних збитків підприємству в цілому, її ділової репутації, а також стейкхолдерам, що згодом може призвести до зміни власників, банкрутства та ліквідації.

У цілому нині способи виявлення маніпуляцій можуть бути згруповані так:

- бухгалтерські методи;
- аудиторські методи;
- методи судово-бухгалтерської експертизи;
- аналітичні методи;
- статистичні методи.

Зарубіжні автори розробили повноцінний підхід до аналізу фальсифікації фінансової звітності під назвою CRIME. Перші літери - це назва кожного з компонентів даної концепції:

- cooks – суб'єкт шахрайства, особа, яка безпосередньо вчиняє злочин;
- recipes – способи/кошти, за допомогою яких вчиняється злочин;
- incentives – стимули суб'єкта шахрайства вчинити злочин;
- monitoring – рівень контролю за бізнес-процесами на підприємстві;
- end results – результат шахрайства [1].

Розбір кожного з компонентів концепції дозволяє визначити причини та наслідки фальшування фінансової звітності, тобто зрозуміти її суть.

Представлена вченими концепція CRIME допомагає глибше проаналізувати кожен компонент та виявити проблему, а в майбутньому запобігти шахрайським діям та удосконалити систему контролю.

Оскільки маніпуляції у фінансовій звітності дуже часто пов'язані з прагненням менеджменту підприємства замаскувати ті чи інші дії, вжиті ними для задоволення своїх інтересів, то доцільно весь комплекс інструментів та методів виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності включити в єдину корпоративну

систему економічної безпеки підприємства, яка дозволить не лише виявляти ознаки вчинення шахрайських дій та оцінювати корупційний ризик, а й за рахунок впровадження корпоративної антикорупційної політики та кодексу корпоративної етики здійснювати профілактичні заходи та запобігати вчиненню протиправних дій працівниками підприємства.

Література:

1. Сторожук Т. М., Блищук Л. В. До питань термінологічного трактування дефініції «фінансова звітність». Облік і фінанси. 2019. № 4(86). С. 54-62.
2. Панченко І. А. Креативний облік як засіб маніпулювання величиною фінансових результатів / І. А. Панченко // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2012. – С. 20-26

***Abstract:** The existing tools and methods for detecting manipulations in the financial reporting of enterprises are analyzed. The identified shortcomings of the existing methods, such as the limited information base and the influence of temporary, industry and legislative factors, confirm the need for the development of a set of analytical procedures to detect manipulations in financial reporting. Various methods of detecting manipulations, such as accounting, auditing, forensic accounting examinations, analytical and statistical methods, are highlighted.*

***Keywords:** маніпуляції, фінансова звітність, аудиторський контроль, етичні аспекти фінансової звітності*

***Науковий керівник – УСИКОВА Олена,
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОСУЧАСНЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

ДЕРЕШЕВА Вікторія, здобувачка вищої освіти,

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Обґрунтовано вплив глобалізації на сучасний бухгалтерський облік. Доведено, що цей вплив проявляється у багатьох аспектах, включаючи впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), оподаткування, збільшення обсягу обліку та аналізу, а також врахування різних культурних та правових контекстів. Встановлено, що глобалізація потребує адаптації та розвитку бухгалтерів для успішної роботи в цьому новому глобальному економічному середовищі.

Ключові слова: глобалізація, бухгалтерський облік, міжнародні стандарти, вплив глобалізації.

Розвиток міжнародних відносин в рамках глобалізації стало одним з об'єктивних умов істотних змін як в українській системі бухгалтерського обліку і звітності, так і в облікових системах практично всіх країн. Причому відображення сучасних міжнародних процесів в національних облікових системах представляє складні, багато в чому поки що не вирішені проблеми.

Глобалізація - це процес зростання економічної, політичної, культурної та технологічної взаємодії та інтеграції між різними країнами та регіонами світу. Вона має значний вплив на всі сфери суспільства, включаючи бухгалтерський облік. Одним з основних аспектів впливу глобалізації на сучасний бухгалтерський облік є запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), які є цілісною, постійно актуалізованою системою обліку та фінансової звітності, що узагальнює облікові принципи і правила складання фінансових звітів. МСФЗ спрямовані на зближення методології обліку та звітності різних країн. Звернемо увагу, що ці стандарти виникли в результаті посилення процесів економічної інтеграції країн. Метою стандартів є однозначне тлумачення принципів, правил та алгоритмів обліку в різних країнах.

За таких умов розвиток ринкових відносин в Україні та інтеграція її економіки в світове господарство визначають формування системи обліку відповідно до загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів та стандартів. Як наслідок, економічні перетворення та процеси формування ринкових відносин в Україні на всіх рівнях. Командно-адміністративна система

управління та ведення бухгалтерського обліку залишається в минулому. Сучасні методи управління вимагають оновлення теоретичних та методологічних основ бухгалтерського обліку та децентралізації управління [1]. До того ж іноземні підприємства можуть маневрувати у питаннях оподаткування та користуватися податковими перевагами в різних країнах. Це створює складності в обліку податків та вимагає знань міжнародного податкового законодавства.

Міжнародні операції можуть бути більш складними та об'ємними, що вимагає більшого обсягу розрахунків та аналізу. Бухгалтери повинні бути готові до ведення обліку великих обсягів даних та складних фінансових операцій [2]. Глобалізація вимагає розуміння різних культурних та правових контекстів, які можуть впливати на бухгалтерський облік. Різниця у мові, правилах і стандартах може становити виклик для бухгалтерів.

Отже, глобалізація має значний вплив на сучасний бухгалтерський облік. Бухгалтери повинні бути готові адаптуватися до змін, розвивати свої навички та знання, щоб успішно функціонувати в цьому новому глобальному економічному середовищі.

Література:

1. Шестерняк, М.М. (2019) Вплив глобалізаційних процесів на систему обліку і звітності. 2019. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/39600/1/301-304%20%D0%A8%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%8F%D0%BA.pdf>
2. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 26(1), 79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8)

Abstract: *The impact of globalization on contemporary accounting is substantiated. It is demonstrated that this influence manifests itself in various aspects, including the adoption of International Financial Reporting Standards (IFRS), taxation, increased volume of accounting and analysis, as well as consideration of diverse cultural and legal contexts. Established that globalization necessitates the adaptation and development of accountants to operate successfully in this new global economic environment.*

Keywords: *globalization, accounting, international standards, impact of globalization.*

***НАУКОВИЙ КЕРІВНИК – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв***

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

*ДОМАРАЦЬКА Олександра, здобувач вищої освіти
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

Анотація: Висвітлено основні мотиви для впровадження контролю на сучасних підприємствах. Обґрунтовано сутність фінансового контролю та його роль у прийнятті управлінських рішень.

Ключові слова: фінансовий контролінг, менеджмент, малий бізнес.

Сучасний стан економіки нашої країни вимагає створення єдиної комп'ютерної системи, яка дозволяє керівництву компанії приймати ефективні, надійні та своєчасні управлінські рішення. Інформація – це контроль, який забезпечує керівництво підприємства оперативними даними. Основні мотиви для впровадження контролю на сучасних підприємствах включають:

- нестабільність зовнішніх і внутрішніх факторів;
- необхідність пошуку нових і вдосконалення існуючих систем;
- управління, що дає гнучкість і надійність компанії;
- істотні зміни в організації та методології інформаційної системи програмне забезпечення;
- відсутність коментарів до різних варіантів управлінських рішень [1].

Сучасний менеджмент є «центральною підсистемою системи управління підприємством або окремий процес, який з'єднує, координує, координує, направляє, контролює та реалізує інформацію для адаптації діяльності всіх функціональних підрозділів управління до мінливих зовнішніх умов. Забезпечення прийняття управлінських рішень є умовою його існування, відповідним висновком керівництва підприємства або процесу, які спрямовані на оптимальне використання всіх видів ресурсів підприємства на довгостроковий період» [2].

Для успішного розвитку малого бізнесу необхідна значна гнучкість управління досліджуваним сектором фінансової економіки, адже фінансовий контроль являє собою цілісну концепцію управління фінансово-господарськими

процесами, а також результат діяльності підприємства, призначений для визначення всіх можливостей та ризиків, пов'язаних з отриманням доходу в умовах сьогодення.

При веденні малого бізнесу завжди виникають певні проблеми, зокрема пов'язаних із завоюванням частки ринку, перевагами над конкурентами тощо. [3] На підприємстві служба контролю готує дані для фінансового або генерального менеджера, тобто для вищого рівня управління. На підприємстві керівники всіх служб, зокрема головний бухгалтер, начальники фінансово-планового та економічного відділів, а також начальник відділу збуту, є підпорядкованими контролюючій службі [4].

Аналізуючи наявні підходи та зважаючи на особливості об'єкта й обсяг завдань фінансового контролю, вважаємо за доцільне розглядати його як окремий вид контролю. Визначення конкуренції та умов конкурентного ринку, викликаних взаємодією конкурентних сил, формують методологію застосування методів діагностики стратегічної позиції малого підприємства. Аналіз його положення в ринковій конкуренції проводиться з використанням концепції конкурентної позиції підприємства. Для цього використовуються різні методи: SWOT-аналіз, матриця McKinsey, конкурентний аналіз. При використанні цих методів враховуються фактори та умови, характерні для малого бізнесу. [5]

Отже, фінансовий контролінг в сучасних умовах є невід'ємною складовою ефективного управління фінансовою діяльністю підприємства. Він дозволяє забезпечити стабільність та надійність фінансового стану компанії шляхом систематичного моніторингу фінансових процесів, аналізу показників та вчасного реагування на можливі ризики. Фінансовий контролінг сприяє оптимізації ресурсів, підвищенню ефективності управління та прийняттю обґрунтованих стратегічних рішень. Впровадження системи фінансового контролінгу сприяє створенню фінансово стійкої та конкурентоздатної організації в умовах невизначеності та змін на ринку.

Література:

1. Чвак Н. І. Роль контролінгу в управлінні підприємством URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/4212.pdf>
2. Прокопенко О., Криворучко Л. Економічна суть контролінгу, його місце в системі управління підприємством. *Вісник Сумського державного університету*. Сер. : економіка. 2011. № 4. С. 27–34.
3. Маєвська Я.В. Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 19.6. С. 47–52.
4. Кулинич М. Б. Взаємозв'язок центрів витрат і центрів відповідальності в організаційній структурі підприємства. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2007. № 576 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. С. 155–158.
5. Зоріна О.А. Організація контролінгу в Україні: питання теорії та практики. URL: Режим доступу : <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/9ee901ad-068d-411e-853e-233d1d2a013e/content>

***Abstract:** The main motives for the introduction of control at modern enterprises are highlighted. The essence of financial control and its role in management decision-making are substantiated.*

***Keywords:** financial controlling, management, small business.*

*Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ЗЕРНИЦЬКА Крістіна, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Досліджено проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств та запропоновано шляхи його вдосконалення.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, підприємства, аналіз, управління, фінансовий результат.

Нестабільна економічна ситуація під час воєнного стану в Україні суттєво вплинула на роботу вітчизняних компаній навіть у відносно безпечних регіонах країни. Втрата виробничих зв'язків, споживчих ринків і сировини, а також кваліфікованого персоналу безпосередньо вплине на договірні відносини, оскільки боржник не може належним чином виконувати свої зобов'язання за узгодженими договорами. Усе це призводить до проблем із фінансовою стійкістю вітчизняних компаній та потребує ефективних управлінських рішень, переважно з боргових питань [1].

За своєю суттю, згідно з НП(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість", дебіторська заборгованість являє собою суму заборгованості дебіторів підприємству на певну дату та визнається активом, якщо існує ймовірність отримання суб'єктом господарювання майбутніх економічних вигід, а також її сума може бути достовірно визнаною [2].

Управління дебіторською заборгованістю – важливе завдання сучасного бізнесу, тому визначення її розміру, складу, структури та динаміки, а також виявлення впливу змін у розрахункових операціях на фінансовий стан підприємства є основною ціллю її аналізу. Через несприятливу кон'юнктуру об'єктивна її величина відіграє важливу роль у забезпеченні ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Сума дебіторської заборгованості безпосередньо залежить від умов розрахунків з клієнтами. Показники ділової активності, зокрема і у частині дебіторської заборгованості, відображають ефективність ведення господарської діяльності [3].

Останнім часом спостерігається негативна тенденція зростання дебіторської заборгованості на українських підприємствах. Це змушує задуматися про необхідність запровадження інструментів управління дебіторською заборгованістю, оскільки таке зростання підвищує ризик несплати боргів вчасно та ризик списання безнадійних боргів у витрати звітного періоду, що впливає на результати діяльності підприємства та може спровокувати складнощі з вчасною оплатою кредиторської заборгованості та створити ризики банкрутства українських компаній, що значно знизить їхню привабливість для інвесторів [4].

Критичний аналіз практики бухгалтерського обліку вітчизняних компаній дозволяє виділити такі основні проблеми, пов'язані з дебіторською заборгованістю: 1) відсутність узгодження вітчизняного та міжнародного нормативно-правового регулювання дебіторської заборгованості; 2) відсутність чіткої класифікації боргу; 3) недостатньо продумана робота з партнерами при підписанні договорів, особливо щодо умов та строків погашення зобов'язань боржника; 4) відсутність аналізу боргу, особливо довгострокового; 5) обліковою політикою підприємства не передбачено методик визначення резерву безнадійної заборгованості; 6) відсутність чіткого алгоритму роботи з дебіторською заборгованістю, особливо простроченою на рівні підприємства [1].

На підприємствах значної уваги потребує питання вдосконалення обліку дебіторської заборгованості через ефективну систему управління, яка безпосередньо впливає на рівень прибутковості бізнесу. Для досягнення цієї мети необхідно застосувати наступні заходи: – визначити основні критерії торговельного кредиту; – контролювати рівень заборгованості; – дебіторську заборгованість класифікувати за видами; – досліджувати основні групи споживачів, яких не варто втрачати; – проводити періодичний аналіз боржників; – визначити групи контрагентів (неплатників), які не відповідають вимогам і яким необхідно подати термінові вимоги щодо погашення; – визначити типи активів, які можуть спричинити борг; – використовувати сучасні методи управління боргом [5].

Слід зазначити, що ефективне управління дебіторською заборгованістю безпосередньо залежить не тільки від її кількісного аналізу, а й від якісного, на підставі якого чітко розуміється за яким видом продукції (товарів, робіт, послуг) виникає найбільша її величина. Крім того, ефективна система управління підприємством вимагає виявлення загроз і ризиків, визначення частини дебіторської заборгованості у загальній величині оборотних активів підприємства, її середнього значення та розподіл за строками погашення.

Грамотно вибудована політика управління дебіторською заборгованістю дозволяє збільшити обсяги реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), встановити довгострокові господарські зв'язки, збільшити дохід, зберігаючи ліквідність і платоспроможність підприємства, зменшити рівень операційного ризику та підвищити фінансову безпеку [3,6].

Отже, аналіз дебіторської заборгованості є важливою складовою фінансового управління підприємством. Він є необхідним для забезпечення фінансової стабільності та успішного функціонування підприємства, допомагає зменшити ризики неплатоспроможності клієнтів, збільшити ліквідність та забезпечити стабільний грошовий потік. Тому рекомендується регулярно проводити аналіз дебіторської заборгованості та вживати заходи для її оптимізації.

Література:

1. Жовтобрюх М.Б., Гевлич Л.Л. Проблеми організації ефективного управління дебіторською заборгованістю вітчизняного підприємства. URL: <file:///C:/Users/DELL/Downloads/12844-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-25531-1-10-20221130.pdf> (дата звернення: 29.09.2023).
2. Верховна Рада України: Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 29.09.2023).
3. Степаненко О.І., Дубовик М.Ф. Аналіз дебіторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан та ділову активність підприємства // Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/37945/Dub_2022_2.pdf (дата звернення: 29.09.2023).

4. Бардадим М.В., Свічкач Н.М. Облік та управління дебіторською заборгованістю для зміцнення фінансової безпеки підприємства // Дніпровський державний аграрно – економічний університет. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2372/2293> (дата звернення: 29.09.2023).

5. Кравченко О.В., Кобець Т.О. Організація обліку дебіторської заборгованості та шляхи її вдосконалення // Сумський державний університет. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/289/277> (дата звернення: 29.09.2023).

6. Потриваєва Н. В. Значення дебіторської заборгованості як складової фінансових активів. *Економічний форум*. 2015. № 1. С. 262 – 268.

Annotation: *The problems of management of receivables of enterprises are studied and ways of its improvement are proposed.*

Keywords: *receivables, enterprises, analysis, management, financial result.*

**Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЗЕРНИЦЬКА Крістіна, здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: у роботі досліджені напрями державної підтримки малого та середнього бізнесу в Україні під час воєнного стану.

Ключові слова: малий та середній бізнес, воєнний стан, підприємництво, реформування, державна підтримка.

Розвиток підприємницької діяльності відіграє вагомий роль в економічному розвитку будь-якої країни. Адже саме завдяки функціонуванню суб'єктів бізнесу відбувається надходження значної суми податкових платежів до бюджету, створення робочих місць та формування вагової частки у структурі ВВП. На сьогоднішній день, в умовах воєнного стану, вітчизняні суб'єкти господарювання на економічному фронті захищають економічну безпеку нашої держави [1]. Проблематиці розвитку малого та середнього бізнесу на сучасному етапі приділяється активна увага українських вчених, серед яких: В. Дикань [2], В. Родченко, Р. Мірошник, Г. Обруч та ін.

Активну позицію в підтримці малого та середнього бізнесу займає держава. У таких складних умовах для функціонування бізнес-суб'єктів і розвитку національної економіки в цілому державою ініційовано реалізацію низки заходів з підтримки малого та середнього бізнесу, забезпечення їх стабільної діяльності і відновлення ділової активності, зокрема: 1) скасовано вимоги щодо отримання ліцензій та дозволів на більшість видів діяльності, що полегшило умови створення й ведення бізнесу; 2) лібералізація трудових відносин в контексті спрощення процесу звільнення й скорочення працівників, звільнення працедавців від відповідальності за затримку заробітної плати у разі знаходження підприємства у зоні бойових дій; 3) внесення змін до податкового кодексу (відміна ПДВ з операцій на території України, скасування обмежень щодо кількості персоналу, зменшення податку на прибуток з 18% до 2% для компаній, дохід яких становить не більше ніж 10 млрд грн і які стали платником єдиного податку 3-ї групи); 4) відсутність перевірок та різноманітних санкцій через

несвоєчасне подання звітності (виняток – деякі фактичні перевірки, наприклад щодо проведення безготівкових операцій чи проведення заходів державного контролю для уникнення неконтрольованого зростання цін на види продукції, що є важливим для соціального добробуту); 5) відтермінування виконання умов договорів при виникненні форс-мажорних обставин [3].

Окрім цього, завдяки сервісу «Дія» було створено різні програми, що мали на меті допомогу та підтримку для українського бізнесу під час війни. Наприклад, «Маркетплейс фінансових можливостей для бізнесу» це онлайн-інструмент, за допомогою якого підприємці мають змогу обрати певну програму фінансування залежно від умов, а тоді звернутися до відповідних банківських установ. Однією з таких програм є фінансування компаній, які займаються експортом [4].

Найбільш складно функціонувати тим підприємствам, які працювали на тих територіях, що є окупованими або ж де ведуться активні бойові дії. У них було два основних варіанти подальшого розвитку подій: призупинити роботу на невизначений термін або ж здійснити релокацію бізнесу. У цей складний час держава сприяє відновленню та релокації бізнесу із зон бойових дій та окупації, зокрема, у сервісі «Дія» створено окрему програму з допомоги підприємствам у тимчасовому переміщенні; запущено платформу для цифрової взаємодії щодо допомоги по релокації бізнесу в межах України. Вона спрямована на збереження виробничого і трудового потенціалу та орієнтована на усі підприємства, які бажають перемістити виробництво на території західних областей України. Цією програмою може скористатися будь-яке підприємство, яке знаходиться у зоні ризику та активних бойових дій. Учасником може бути не лише велике виробництво, але й малі бізнеси з 10-20 працівниками у штаті [1].

Немає сумнівів, що минулий рік був надскладним для українських малих підприємств. До традиційно несприятливих для бізнесу факторів додалися воєнні дії, в тому числі близькість до фронту, руйнування, обстріли, перебої з електропостачанням та зв'язком, падіння споживчого попиту та зменшення платоспроможності населення, ускладнення логістики, інфляція тощо. Попри все бізнес обирає працювати далі та на своєму прикладі демонструє, що немає

нездоланих перешкод. Водночас їх буде легше долати, якщо бізнес, уряд та міжнародна спільнота співпрацюватимуть разом.

Література:

1. Гук О.В., Сомова Є.В. Вітчизняний бізнес в умовах війни. Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського. С. 44-46.
2. Дикань В.В, Фролова Н.Л. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний стан. Навчально – науковий інститут «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. URL: <https://numl.org/Oqh> (дата звернення: 22.05.2023).
3. Економічна правда: Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. URL: <https://numl.org/Oqi> (дата звернення: 22.05.2023).
4. Бізнес: Підтримка бізнесу в умовах війни. URL: <https://numl.org/Oqi> (дата звернення: 22.05.2023).

Abstract: *The work examines the directions of state support for small and medium-sized businesses in Ukraine during martial law.*

Keywords: *small and medium business, martial law, entrepreneurship, reformation, state support.*

***Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*ЗЕРНИЦЬКА Крістіна, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування*

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: у роботі досліджено чому екологічний туризм є пріоритетним напрямком сталого розвитку. а також розглянуті основні його принципи.

Ключові слова: екологічний туризм, навколишнє середовище, розвиток, можливості, природні ресурси.

Формування ідеї екотуризму розпочалося в 70–80-х рр. ХХ ст. Уперше визначення екологічному туризму надав Г. Міллер у 1978 р.: «Екотуризм – життєздатний туризм, чутливий до навколишнього середовища, що включає вивчення природного і культурного навколишнього середовища і має на меті покращення стану цього середовища» [1].

Згідно з даними Всесвітньо туристичної організації екотуризм є однією з форм туризму, яка займає лідируючі позиції за популярністю та темпах розвитку. Екологічний туризм зайняв свою нішу на ринку туристичних послуг через збільшення попиту на стійкий туризм. Сталий розвиток туризму пов'язаний з визначенням економічних, соціальних та екологічних аспектів розвитку, уточненням поточних потреб суспільства без завдання шкоди благополуччю майбутніх поколінь [2].

Основними принципами екотуризму є: - стимулювання та задоволення потреб спілкуватися з природою; - знайомство з живою природою і місцевими звичаями і культурою; - запобігання негативного впливу на природу і культуру; - зведення до мінімуму негативних наслідків екологічного і соціокультурного характеру, підтримка екологічної стійкості середовища; - сприяння охороні природи і місцевому соціокультурному середовищу; - екологічна освіта; - участь місцевих жителів і отримання ними доходів від туристичної діяльності, що створить для них економічні стимули для охорони природи; - економічна ефективність і забезпечення соціально-економічного розвитку території; - сприяння стійкому розвитку відвіданих регіонів [3].

Вихід України як самостійної держави на міжнародну арену створив сприятливі умови для розвитку туризму. Україна, як держава, розташована в

центрі Європи, має багаті природні ресурси, самобутню історико-культурну спадщину та усі передумови для сталого розвитку економіки за рахунок надходжень від сфери туризму. Однак у нашій країні екологічний туризм перебуває на початковій стадії розвитку. В умовах сучасної політичної ситуації в Україні відбувається трансформація усталених туристичних маршрутів.

Постановою Кабінету Міністрів України було затверджено «Програму розвитку туризму в Україні до 2020 року», основною метою якої є «створення конкурентоспроможного на міжнародному ринку національного туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби населення країни, забезпечення на цій основі комплексного розвитку регіонів за умови збереження екологічної рівноваги та культурної спадщини» [1].

Екологічний туризм став одним з найбільш перспективних видів туризму в Україні також через значну різноманітність циклів туристичних занять [3]. Слід зазначити, що Україна має унікальний комплекс історичних, культурних та природних пам'яток, значні рекреаційні можливості, які приваблюють дедалі більше туристів, у тому числі й іноземних. На сьогодні помітне виділення двох шляхів розвитку екологічного туризму – «американського» (у вигляді організації спортивно-туристських подорожей в екстремальних природних умовах) та «європейського» (у формі організованого відпочинку у сільській місцевості із залученням до традиційної місцевої культури; в Україні цей вид туризму називають «зеленим туризмом») [1].

Метою туриста у межах екологічного туризму є максимальне єднання з природою, спілкування з нею з абсолютною мінімізацією можливої шкоди навколишньому середовищу та природним ресурсам. Означений результат набуватиме реальності лише за умов специфікації прав власності на природні ресурси, які в умовах туристичного підприємництва розглядаються як туристичні ресурси. Правильність попереднього твердження доводиться тим, що наразі екологічний туризм може здійснюватися як на природоохоронних об'єктах різного ступеня заповідності: біосферних і природних заповідниках, заказниках, природних парках, регіональних ландшафтних

парках, пам'ятках природи (печери, водоспади, мальовничі ландшафти) загальнодержавного та місцевого значення, а також на територіях і об'єктах, що виконують як природоохоронну так і господарську функції [2].

Отже, можна сказати, що екологічний туризм в Україні має великий потенціал і набуває популярності завдяки багатству природних ресурсів та екологічній різноманітності країни. Цей вид туризму сприяє збереженню природи, створює економічні переваги для місцевих громад, і допомагає людям зрозуміти важливість охорони природи. Однак важливо практикувати екологічну свідомість та дотримуватися правил сталого туризму, щоб забезпечити довгострокову збереженість природи України та її привабливість для туристів.

Література:

1. Добровольський В.В., Безсонов Є.М., Непєїна Г.В., Крисінська Д.О. Стратегії сталого розвитку // Чорноморський національний університет імені Петра Могили. URL: https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/509/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83_%20%D0%92.%20%D0%92.%20%D0%94%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf (дата звернення: 29.09.2023).
2. Бардаш С.В., Черниш Д.П. Сутність екологічного туризму та його зміни в умовах сталого розвитку // Національний університет біоресурсів та природокористування України. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/3204/3235> (дата звернення: 29.09.2023).
3. Все про туризм: Екологічний туризм як пріоритетний напрямок сталого розвитку туристичної сфери. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/novycka2.htm (дата звернення: 29.09.2023).
4. Все про туризм: Концепція сталого розвитку стосовно до світового туризму. URL: <https://infotour.in.ua/petrasov2-3.htm> (дата звернення: 29.09.2023).

Annotation: the work examines why ecological tourism is a priority direction of sustainable development. and its main principles are also considered.

Key words: ecological tourism, environment, development, opportunities, natural resources.

*Науковий керівник – ДОВГАЛЬ Олена,
доктор економічних наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

*ЄФІМОВА Анастасія, здобувачка вищої освіти
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Миколаївський національний аграрний університет*

Анотація: Досліджено важливу роль публічного управління в забезпеченні сталого економічного зростання та соціальної справедливості. Доведено необхідність співпраці, відкритості та інновацій у вирішенні складних завдань управління для досягнення благополуччя та розвитку суспільства.

Ключові слова: публічне управління, стале економічне зростання, соціальна справедливість, бізнес, права людини, бідність.

Сучасні держави стикаються з низкою викликів, серед яких забезпечення сталого економічного зростання та соціальної справедливості. У цьому контексті роль державного управління є надзвичайно важливою. Публічне управління може сприяти сталому економічному зростанню шляхом створення сприятливого середовища для бізнесу, забезпечення ефективного функціонування ринків і впровадження інновацій. Крім того, державне управління може сприяти соціальній справедливості шляхом забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, захисту прав людини і боротьби з бідністю.

Спільно з приватним сектором, публічне управління має вирішальний вплив на економічний розвиток країни. Правильно спрямовані економічні політики, інвестиції у ключові галузі, стимулювання інновацій та підтримка малих та середніх підприємств - це всі важливі аспекти, що залежать від якості публічного управління. Сучасні держави повинні створити умови для підтримки підприємництва, залучення інвестицій та розвитку інфраструктури для підтримки економічного зростання [1, с.110].

Соціальна справедливість - це не менш важливий аспект сучасного суспільства. Публічне управління має забезпечувати рівні можливості та доступ до основних послуг для всіх громадян. Це включає в себе впровадження соціальних програм, які забезпечують соціальний захист, освіту та охорону здоров'я для всіх верств населення. Публічні служби повинні бути прозорими та відкритими, щоб гарантувати рівність та справедливість.

У сучасному світі публічне управління також повинно активно впроваджувати інновації та сучасні технології. Це охоплює цифрові послуги, розробку електронного уряду, аналітику даних та інші інструменти, які дозволяють ефективніше вирішувати завдання управління та підвищувати якість надання послуг громадянам.

Сучасне публічне управління також передбачає співпрацю між державним сектором, громадськістю та приватним сектором. Відкритість до діалогу з громадськістю та стейкхолдерами допомагає створити більш ефективні та прийнятні рішення.

Отже, публічне управління - це діяльність держави, спрямована на забезпечення суспільних благ і послуг. Воно включає в себе широкий спектр заходів, відображених на рис.1.

Рис.1. Заходи держави для забезпечення сталого економічного зростання та соціальної справедливості

Джерело: узагальнено автором за інформацією [2, с.168]

Згідно рис.1, публічне управління є критично важливим чинником для забезпечення сталого економічного зростання та соціальної справедливості. Вирішальна роль управлінських рішень у веденні ефективної економічної політики та забезпеченні соціальних потреб суспільства підкреслює важливість розробки та впровадження сучасних стратегій управління державою. Тільки за

умови співпраці, відкритості та інновацій можна досягти балансу між економічним зростанням та соціальною справедливістю, сприяючи процвітання та благополуччю всього суспільства.

З метою підвищення ефективності державного управління в забезпеченні сталого економічного зростання та соціальної справедливості необхідно:

- поліпшити прозорість і підзвітність органів державної влади;
- сприяти розвитку громадянського суспільства;
- інвестувати в людський капітал;
- впроваджувати інноваційні технології.

Ці заходи, на нашу думку, допоможуть зробити державне управління більш ефективним і відповідальним перед суспільством.

Таким чином, в сучасних умовах роль державного управління в забезпеченні сталого економічного зростання та соціальної справедливості зростає. Публічне управління може сприяти досягненню цих цілей шляхом створення сприятливого середовища для бізнесу, забезпечення рівних можливостей для всіх громадян і захисту прав людини.

Література:

1.Турило А.А., Архипенко С.В., Буркова Л.А. Соціальна відповідальність та сталий розвиток як підґрунтя сучасної соціальної політики. Інвестиції: практика та досвід. 2023. №10. С. 109-114.

2.Кравченко І. О., Роговенко О. В. Щодо забезпечення сталого розвитку місцевого самоврядування: баланс аспектів. Наукові записки Львівського університету бізнесу і права, 2023. №37, с.167-174.

***Abstract:** This article examines the important role of public administration in ensuring sustainable economic growth and social justice in modern states. It emphasizes the need for cooperation, openness and innovation in solving complex management tasks to achieve the well-being and development of society.*

***Keywords:** public administration, sustainable economic growth, social justice, business, human rights, poverty.*

***Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
д-р екон. наук, професор, професорка кафедри обліку та оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В БАНКІВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ В УМОВАХ ВІЙНИ

КРАСНОНОЖЕНКО Віталія, здобувач вищої освіти спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Виявлено актуальність використання штучного інтелекту в банківській діяльності. Зазначено основні переваги застосування ШІ у банківській сфері. Розглянуто можливості діджиталізації у роботі банківських установ з клієнтами.

Ключові слова: воєнний стан, штучний інтелект, діджиталізація, банківські установи, технології, банківська система.

Воєнні події в Україні вимагають розробки та впровадження ефективних засобів захисту всіх сфер життя населення, особливо банківської сфери. Після того, як росія прийшла на територію нашої держави із повномасштабною війною, банківська система України повинна забезпечити безперебійність платежів, а також доступ клієнтів до всіх видів банківських послуг і терміново адаптуватись до роботи в умовах воєнного стану. Тому, тема застосування штучного інтелекту у сфері підтримки функціонування діяльності банківських установ є надзвичайно актуальною.

Як зазначено у розпорядженні Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні [1], під штучним інтелектом (ШІ) слід розуміти організовану сукупність інформаційних технологій, які можуть виконувати складні комплексні завдання за допомогою наукових методів дослідження та алгоритмів обробки інформації, отриманої на роботі або створеної самостійно. Окрім цього, можливо створювати та використовувати власну базу знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати прийоми виконання поставлених завдань [1].

Зрозуміло, що діяльність банківських установ значно ускладнювалася низкою суттєвих обставин і негативних наслідків воєнних подій. До того ж були спроби здійснити масштабні кібератаки на національну банківську систему через відтік споживачів через міграцію частини населення за межі України, а також втрату частини персоналу банківських установ через їх переміщення за кордон або в межах України в інші регіони. У цьому контексті виникає необхідність

впровадження інноваційних рішень щодо максимальної цифрової трансформації (тобто діджиталізації) банківських послуг. Це створить нову можливість працювати з клієнтами дистанційно, підтримувати високий рівень обслуговування клієнтів та утримає попит на банківські послуги серед громадян України, які тимчасово перебувають за кордоном. Застосовуючи технології штучного інтелекту у банківській діяльності, можна не лише модернізувати національний ринок платіжних послуг, а й сформувати новий приклад операційної безпеки банківських установ [2].

Штучний інтелект допомагає розв'язати проблему у багатьох аспектах банківської сфери і не тільки [3]. До 2030 року це може призвести до додаткової глобальної економічної активності приблизно на 13 трильйонів доларів, або приблизно на 16% збільшення загального ВВП порівняно з поточними показниками. Головним фактором цього зростання є автоматизація виробничих процесів, яка до 2030 року може зрости на 11%, або близько 9 трлн. доларів США у світі [4]. Окрім цього, штучний інтелект з легкістю може допомогти виявити шахрайство в банківській галузі та формулювати інвестиційну політику. До того ж у банківських установ є програмні системи на основі ШІ, які допоможуть запобігти відмиванню грошей [5].

Сферу аудиту також не залишили без уваги штучного інтелекту. За допомогою цієї технології обробляються великі обсяги інформації, здійснюють більш глибокий аналіз реєстрів даних, виявляють суттєві розбіжності та ідентифікують ризики. Зокрема, є очікування, що до 2025 р. 30% фінансових аудитів будуть проводити з використанням ШІ [4].

Отже, застосування технології штучного інтелекту в українській банківській галузі має широкі перспективи та значні переваги. Їх реалізація в умовах воєнного стану дозволила вирішити деякі проблеми в банківській сфері, починаючи з тих, що викликані зменшенню працівників. Така технологія є зручною у веденні банківської діяльності у багатьох аспектах та, без сумнівів, стає незамінною у роботі.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.09.2023).

2. Боднар О., Полторак А., Іваненко Г. Розвиток банківської системи України як напрям зміцнення її фінансової безпеки. «Трансформація нац. моделі фінансово-кредит. відносин: виклики глобалізації та регіон. аспекти»: Збірник матеріалів III Всеукр. науково-практ. конф., м. Ужгород, 19 листоп. 2018 р. 2018. С. 326–328.

3. Вишневська О., Коваль П. Штучний інтелект, як рухливий фактор розвитку банківського сектору в умовах глобалізації. Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб.вищ.освіти і мол.учених, 5-6 жовтня 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 176-178.

4. Kreston Ukraine «Використання технологій на основі штучного інтелекту в аудиті». URL : <https://kreston.ua/vykorystannia-tekhnohii-na-osnovi-shtuchnoho-intelektu-v-audyti/> (дата звернення: 25.09.2023).

5. «І знову про штучний інтелект. Допомога, загроза чи пусті балачки?». Юридична газета – онлайн версія. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/i-znovu-pro-shtuchniy-intelekt-dopomoga-zagroza-chi-pusti-balachki.html> (дата звернення: 25.09.2023).

Анотація: The relevance of the use of artificial intelligence in banking has been revealed. The main advantages of using AI in the banking sector are indicated. The possibilities of digitization in the work of banking institutions with clients are considered.

Ключові слова: martial law, artificial intelligence, digitalization, banking institutions, technology, banking system.

*Науковий керівник – БОДНАР Олена,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

КРАСНОНОЖЕНКО Віталія, здобувач вищої освіти спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Розглянуто особливості надання соціальної допомоги населенню в Україні в умовах воєнного стану. Визначено актуальність теми у сучасному стані. Зазначені основи соціального захисту, якого потребують українці, постраждалі від війни. Проаналізовано систему надання соціальної допомоги українцям, які залишились без житла через війну.

Ключові слова: воєнний стан, соціальний захист, соціальні послуги, громадяни, соціальна допомога.

З моменту початку повномасштабної війни на території України не залишилось не постраждалого від неї українця. Мільйони людей залишились без житла. У такий скрутний момент життя людина потребує допомоги та підтримки, тому тема захисту громадян в умовах воєнного стану є надзвичайно актуальною і дотепер.

Політика соціального захисту завжди відіграє значну роль як у розвитку суспільства, так і в розвитку нації в цілому. Навіть у часи сучасної війни цей напрямок зберігає свою значущість, оскільки потребує великої уваги з боку держави для підтримки незахищених верств населення. Ефективність політики соціального захисту має не тільки вирішальне значення для збереження стабільності та збалансованості суспільного розвитку, але й впливає на рівень національної безпеки. У результаті повномасштабного вторгнення росії на територію нашої країни всі сфери суспільства опинилися під ударом, не виняток і соціальна сфера, яка є відповідальною за турботу про незахищені, малозахищені та вразливі категорії населення. Через воєнний час українці повідомляють про недобросовісних роботодавців, які змушують їх звільнитися з роботи, або йти в неоплачувану відпустку, що також порушує фінансову стабільність та життєздатність населення [1].

Система соціального захисту спрямована на надання допомоги громадянам різними шляхами, причому основним акцентом є надання соціальних послуг. Ще один напрям підтримки – виплата грошової соціальної допомоги. В Україні є

безліч соціальних послуг, які надаються під час воєнного стану. Такі послуги прописані у багатьох нормативно-правових актах. Відповідно до Постанови № 560 надаються такі соціальні послуги як: інформування, консультування, консультативний кризовий телефон; надання притулку, нічний притулок, короткотермінове проживання; екстрене (кризове) втручання, представництво інтересів; підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю; соціальний супровід сімей або осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; догляд вдома, догляд стаціонарний, денний догляд, денний догляд дітей з інвалідністю і т.д. [2].

Станом на квітень 2023 року у 2,5 млн громадян України житло зруйновано або пошкоджено внаслідок російської агресії, у понад 170 тис. людей – повністю зруйноване [3]. Можна зробити висновки, що дуже велика кількість населення потребує допомоги та компенсації за свою втрачену, або пошкоджену домівку.

Завдяки диджиталізації в нашій країні, повідомити про тяжкий стан нерухомого майна внаслідок бойових дій можна через портал Дія [4]. У додатку Дія можна знайти усю інформацію стосовно подання заявки на компенсацію за зруйноване житло. Сюди відносяться квартири, приватні будинки, садові й дачні будинки, а також нерухомість, що будувалася. Важливо зазначити, що компенсація не поширюється на нерухоме майно, яке до введення воєнного стану знаходилося на окупованій території. Можливі два варіанти компенсації: грошовий переказ на поточний рахунок зі спеціальним режимом використання або фінансування для будівництва чи придбання нової нерухомості. Важливо зазначити, що грошова компенсація обмежується придбанням будівельної продукції та оплатою будівельних робіт, а саме для самостійного відновлення житла [5].

Отже, соціальний захист для громадян України в умовах воєнного стану надзвичайно необхідний, бо кожна людина не може бути впевненою у завтрашньому дні, особливо під обстрілами ракет.

Література:

1. Курепін В. М. Забезпечення трудових прав в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів : тези доп. Всеукр.наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 17 травн. 2023 р.). МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС 2023. С. 316-319.
2. Надання соціальних послуг в умовах воєнного або надзвичайного стану в Україні. Головна | Донецька Обласна Державна адміністрація. URL: <https://numl.org/OpC> (дата звернення: 25.09.2023).
3. Ukrinform. Внаслідок агресії рф зруйновано або пошкоджено житло 2,5 мільйона українців - Верещук. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://numl.org/OpD> (дата звернення: 25.09.2023).
4. Повідомлення про пошкоджені та знищені об'єкти нерухомого майна. Гід з державних послуг - Гід онлайн Дія. URL: <https://numl.org/OpE> (дата звернення: 25.09.2023).
5. Економічна правда. Компенсація за зруйноване житло: хто може взяти участь у програмі та як вона працює. Економічна правда. URL: <https://numl.org/OpF> (дата звернення: 25.09.2023).

***Abstract:** The peculiarities of providing social assistance to the population in Ukraine under the conditions of martial law are considered. The relevance of the topic in modern times is determined. The specified bases of social protection, which are needed by Ukrainians affected by the war. The system of providing social assistance to Ukrainians left homeless due to the war is analyzed.*

***Keywords:** martial law, social protection, social services, citizens, social assistance.*

*Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

РОЛЬ СТАРТАП-ПРОЄКТІВ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

КРАСНОНОЖЕНКО Віталія, здобувач вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Визначено сутність стартап-проекту. Розглянуто, які бізнес-ідеї можна назвати стартапом та за якими критеріями це оцінюється. Проаналізовано роль стартап-проектів у розвитку бізнесу та економіки в цілому. Визначено особливості створення стартапу в Україні та основні етапи розвитку startup-проекту.

Ключові слова: стартапи, бізнес, економіка, інвестиції, інновації, технології.

Сьогодні важко не помітити швидкі зміни у світі та економіці, адже найбільшими її рушіями стають інновації, новітні технології, наука та безліч інших факторів. Стартап-проекти є основою економічного розвитку, а також зростання. Тому тема ролі стартапів у розвитку економіки та бізнесу в країні є актуальною в наші часи.

З кожним роком інновації продовжують проникати в наше життя і дозволяють країнам переходити від країн, що розвиваються, до розвинутих. Ми переконані, що стартапи можуть відігравати вирішальну роль у стимулюванні значущих досягнень на світовій арені. Таким чином, підприємства мають можливість отримати додаткові фінансові ресурси для розширення своєї діяльності, створення нових робочих місць і збільшення продажів власної продукції [1].

Стартап — це новостворена компанія з операційною діяльністю, зародженням якої є пошук бізнес-ідеї для її подальшої реалізації. Якщо описати стартап більш спрощено, то це якийсь новий бізнес-проект, і якщо ідея буде успішно розвинена, його творці отримають прибуток. Однак, не всі нові підприємства можна назвати стартапами. Класичним стартап-проектом називають новинку, унікальну ідею та ексклюзив, який ще ніхто до вас не впровадив [2].

Стартап не має сильної позиції на ринку та не завжди виділяється достатньою кількістю капіталу для запуску проекту, що є слабкою стороною. В Європі подібні проекти створюють і реалізують здобувачі вищої освіти. У 1939 році термін «стартап» вперше був використаний у США для комерційної діяльності. У ті далекі часи

більшість компаній, що займались інноваційними технологіями, розташовувалися в Сан-Франциско [2].

Щоб залучити інвесторів й аудиторію, стартап повинен бути успішним і затребуваним. Перед початком публічної експлуатації проєкту створюється прототип запуску. Окрім цього, коли вносяться корективи, налаштування та покращення продукту, стартапи вдосконалюються та стають зрілими, конкурентоспроможними та масштабованими. «Масштаб» означає розширення сфери впливу шляхом вливання капіталу [2].

Метою успішного бізнесу є продаж продукції великої комерційної компанії або продовження розвитку компанії як самостійної одиниці. Крім того, можна розмістити свої акції на ринку, щоб продавати їх за максимально можливою ціною. Для реалізації успішного стартапу слід вивчити основні етапи його створення в Україні та особливості кожного з них (табл. 1).

Таблиця 1 **Послідовність створення StartUp-проєкту**

№	Етапи	Реалізація	Особливості
1.	Pre-seed	Наявність чіткої картини, що конкретно потрібно цільовій аудиторії	На цьому етапі зазвичай відсутній план втілення бізнес - ідеї
2.	Seed-«посів»	Вивчення попиту та пропозицій на ринку, наявність поетапного плану стартапу	Бажано вже почати пошуки комерційних партнерів
3.	Модель	Створення прототипу моделі стартапу	Прототип має тільки основні функції і розрахований на роботу в ідеальних умовах
4.	Альфа-версія	Продукт вже готовий, але спочатку проходить тестування маленькою групою людей для виявлення дефектів	На цій стадії вносяться поправки й усуваються недоліки прототипу проєкту
5.	Закрита бета-версія	Проєкт функціонує і привертає до себе увагу сторонніх користувачів	Вже знайдені інверстори, які здатні профінансувати проєкт
6.	Відкрита бета-версія	Користувачі активно залучаються, ведеться масштабна розкрутка проєкту	Укладаються договори з клієнтами, проводяться перші продажі послуг і товару

Джерело: узагальнено автором за інформацією [2].

Відповідно до таблиці, можемо відзначити, що будь-який стартап повинен пройти декілька етапів. Надалі, після того як пройдені усі етапи та при цьому дотримані всі умови, проєкт починає набирати обороти.

Потрібно зазначити, що у разі, коли державна підтримує розвиток цікавих стартапів, вона отримує значний відклик у свій бік, що допомагає поліпшити

фінансовий стан та економіку країни. В Україні є безліч винахідників, які реалізували свої ідеї, вийшли на більш високий рівень, однак покинули межі країни через те, що інші держави можуть надати більше можливостей у розвитку їх проєктів. Тому, необхідно залучати та підтримувати українські стартапи на рівні держави для подальшого розвитку економіки країни, адже створюються нові робочі місця, зменшується міграція кваліфікованих фахівців за кордон, покращується соціальний та економічний розвиток як окремих галузей, так і держави в цілому.

Література:

1. Мікуляк К. А. Досвід країн світу щодо фінансової підтримки інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу. *Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика* : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених. Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 116-119.

2. Що таке стартап (Startup) простими словами + інструкція по створенню start-up проєкту. *Бізнес Кім - Інтернет журнал про бізнес, фінанси та інвестиції*. URL: <https://biznecat.com/biznes/78-startup-shcho-tse-take.html> (дата звернення: 28.09.2023).

Анотація: *The essence of the startup project is defined. It is considered which business ideas can be called a startup and by which criteria it is evaluated. The role of start-up projects in the development of business and the economy as a whole is analyzed. The peculiarities of the creation of a startup in Ukraine and the main stages of the development of a startup project are determined.*

Ключові слова: *startups, business, economy, investments, innovations, technologies.*

***Науковий керівник – МЕЛЬНИК Ольга,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

СКЛАДОВІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

**КСЕНИК Анастасія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: Досліджено вплив облікової політики на формування фінансових результатів діяльності аграрних підприємств. Визначено основні фактори, які впливають на вибір облікової політики підприємств.

Ключові слова: облікова політика, фінансові результати, сільськогосподарські підприємства, прибуток, сільське господарство.

Відомо, що кожне підприємство, яке прагне досягти позитивного фінансового результату, має об'єктивну необхідність здійснювати доцільну та ефективну облікову політику. Прийняття раціональних та обґрунтованих управлінських рішень є невід'ємною частиною всіх процесів на підприємстві. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві сприяє прийняттю доцільних та зважених управлінських рішень шляхом надання об'єктивної та реальної облікової інформації щодо руху активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів, видатків та фінансових результатів підприємства.

Питання ефективної облікової політики на підприємстві розглядали низку вчених, таких як: Житний П. Є., Сопко В. В., Бутинець В. В., Пушкар Н. С. Беручи до уваги існуючі теоретичні та практичні підходи до дослідження відображення в обліку доходів та витрат, а також формування фінансових результатів, питання їх управлінського обліку розроблено недостатньо і вимагають подальшого розвитку. Особливу увагу необхідно приділити як удосконаленню концептуальних основ, що склалися, так і формуванню нових поглядів на вибір методичних інструментів обліку фінансових результатів.

Варто зазначити, що облікова політика визначає вектор діяльності підприємства загалом. Науково обґрунтовані та доцільно певні методи та форми прояву облікової політики, що безпосередньо мають прямий вплив на кінцевий фінансовий результат. Кожне підприємство самостійно обирає форму ведення облікової політики, цим здійснюючи вагомий вплив на свій фінансовий стан у майбутньому.

Одним із найбільш вагомих елементів облікової політики щодо формування фінансового результату є вибір методів нарахування амортизації, які зазначені відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби”. Для амортизації основних засобів здебільшого використовується прямолінійний метод. Це обумовлено простотою обчислення та нарахування амортизації та можливістю рівномірного розподілу на кожен звітний період. Перевагою також є можливість аналізу та зіставлення собівартості товарів, які були виготовлені з доходами від реалізації. Безперечно, використання прямолінійного методу дозволяє уникнути значних коливань фінансових результатів за умов сталості інших показників виробничого процесу. Значний вплив формування фінансових результатів підприємства має вибір методу оцінки вибуття запасів. Зазвичай використовують метод оцінки собівартості запасів перших часу надходження – метод ФІФО, спираючись на простоту обчислення собівартості, системність і об'єктивність. Основною перевагою даного методу є недопущення маніпуляцій щодо підвищення чи зниження вартості запасів.

Важливим елементом облікової політики щодо формування фінансового результату є метод визначення резерву сумнівних боргів, що визначає суму видатків підприємства. У разі, коли на підприємстві виникла прострочена дебіторська заборгованість, вона включатиметься у витрати лише тоді, коли на її суму було створено резерв. Відповідно до П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”, резерв створюється лише на суму сумнівної дебіторської заборгованості, тому об'єктивною необхідністю є вчасно створювати резерв. Потім у разі виникнення безнадійної заборгованості суму можна списати. Зазвичай на підприємствах використовують метод абсолютної суми сумнівної заборгованості, що базується на аналізі платоспроможності дебіторів. Кожне підприємство, обираючи методи ведення облікової політики, безпосередньо здійснює пряме впливом геть свій фінансовий результат. Розмір прибутку залежить від вибору правильного вектора та доцільних управлінських рішень. Керівні ланки підприємства повинні враховувати всі аспекти облікової політики, щоб кінцевий результат роботи підприємства – прибуток був максимальним.

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р., № 996-ХІУ зі змінами та доповненнями / Законодавство України: сайт. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Законодавство України : сайт. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» / Законодавство України : сайт. [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.

***Abstract:** An influence of an accounting politics of an enterprise on the formation of financial results of an activity of enterprises is investigated.*

The basic factors which influence at a choice of an accounting policy of enterprises are determined.

***Keywords:** an accounting policy, financial results, agricultural enterprises, profit, agriculture.*

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

КУХАРЕНКО Людмила, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
ТКАЧЕНКО Олександр, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Розглянуто ключові аспекти формування та оцінки облікової політики підприємств у сучасних умовах. Досліджено вплив облікової політики на бухгалтерську фінансову звітність та відзначає сфери практичного інтересу, які вимагають додаткових досліджень, зокрема проблеми оцінки наслідків зміни облікової політики. Проаналізовано різні підходи до обґрунтування призначення облікової політики, такі як реалізація методу обліку, нормативно-правове регулювання, створення інформаційного забезпечення для управлінських рішень та формування показників бухгалтерської звітності.*

***Ключові слова:** облікова політика, підприємство, оцінка, метод обліку.*

В сучасних умовах особливу гостроту набувають питання, пов'язані з формуванням та оцінкою облікової політики. Актуальність теми дослідження полягає в тому, що облікова політика займає ключове місце у діяльності підприємств.

Від того, наскільки підприємство формує грамотну облікову політику, надалі залежить результати фінансово-господарської діяльності. Облікова політика підприємства в сучасних умовах є сполучним фактором бухгалтерського обліку та показників бухгалтерської фінансової звітності. Активна дискусія з питань впливу облікової політики на показники звітності наголошує на актуальності цього питання та визначає ті сфери практичного інтересу, які вимагають подальшого дослідження. До них можуть бути віднесені проблеми кількісної оцінки наслідків зміни облікової політики.

В економічній літературі вже можна зустріти визначення облікової політики, що пов'язують її не лише з дотриманням законодавства, а й із бухгалтерською (фінансовою) звітністю, прийняттям управлінських рішень.

Найбільш повна характеристика сутності облікової політики можлива у разі виділення наступних підходів до обґрунтування її призначення:

- облікова політика як реалізація методу обліку;
- облікова політика як елемент нормативно-правового регулювання;

- облікова політика як інструмент створення необхідного інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень;
- облікова політика як фактор, що зумовлює формування окремих показників бухгалтерської (фінансової) звітності та обсягів їх розкриття у ній.

Облікова політика відрізняється від інших стандартів бухгалтерського обліку. Йдеться тому, що стандарти – це зведення правил, а облікова політика – це методика організації роботи підприємства з дотримання цих правил. Незважаючи на гнучкість стандартів, облікова політика завжди залишається важливим інструментом обліку та управління. Не суперечить визначенню ролі облікової політики відповідно до МСФЗ, оскільки орієнтує її зміст зовнішніх користувачів, переважно, інвесторів. Можна відзначити, що історично змінився акцент у розумінні сутності облікової політики: від простої сукупності методів, процедур обліку до формування достовірної інформації про фінансове становище підприємства для внутрішніх та зовнішніх користувачів для ухвалення ними відповідних управлінських рішень.

Загалом можна виділити чотири укрупнені цілі облікової політики підприємства:

а) скорочення трудомісткості обліку. Традиційно вважається, що облікова політика має сприяти лише оптимізації оподаткування та бути найменш затратною. Проте переслідування мети зниження трудомісткості обліку вважатимуться метою лише формальної облікової політики;

б) раціоналізація грошових потоків та збільшення інвестиційних можливостей підприємства. Якщо організація розширює свою діяльність, освоює нові виробництва та ринки, їй необхідно акумулювати фінансові ресурси. Для цього, наприклад, слід використати прискорені методи амортизації;

в) зближення із МСФЗ. Така мета може бути на підприємствах, що діють на зовнішніх ринках, які мають іноземних інвесторів. Таке зближення дозволяє знизити трудомісткість трансформації фінансової звітності, що складається;

г) формування привабливої для інвесторів фінансової звітності. Для інвесторів важливим є показник чистого прибутку, тому при формуванні облікової політики слід віддати перевагу способам оцінки, що сприяють її формуванню у більшому обсязі. Досягши такої мети облікова політика сприяє залученню додаткових фінансових ресурсів на вигідних умовах.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Войтенко Т.В. Облікова політика – 2010: головне / Т.В. Войтенко // Податки і бухгалтерський облік. – 2010. – № ½. – С. 16-22.

3. Радіонова Н. Облікова політика як методологічна основа управління підприємством / Н. Радіонова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – №2-3. – С.53-60.

***Abstract:** The key aspects of the formation and assessment of the accounting policy of enterprises in modern conditions are considered. The impact of accounting policy on accounting and financial reporting is studied and areas of practical interest that require additional research are noted, in particular the problems of assessing the consequences of changing accounting policy. Various approaches to justifying the appointment of the accounting policy are analyzed, such as the implementation of the accounting method, regulatory and legal regulation, the creation of information support for management decisions and the formation of accounting reporting indicators.*

***Keywords:** accounting policy, enterprise, assessment, accounting method..*

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

АУДИТ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

**ЛОЛЕНКО Ілля, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет**

***Анотація:** Розглядається проблема обліку та аудиту витрат на виробництво продукції рослинництва. Досліджено недоліки в сучасних методиках аудиту витрат, а саме, на їх обмеженість та відсутність деталізації в галузевому контексті. Визначено, що існує потреба у розвитку обліково-аналітичного забезпечення для аудиту витрат на виробництво продукції рослинництва.*

***Ключові слова:** аудит, підприємство, витрати, інформація.*

Виробництво продукції рослинництва охоплює численні процеси, пов'язані з придбанням та споживанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Використані ресурси є витратами підприємства, на підставі яких формується собівартість готової продукції, відображена в системі бухгалтерського обліку та звітності економічного суб'єкта. Отримувана інформація може використовуватися підприємством для підвищення ефективності діяльності та управління, але для цього вона повинна відповідати законодавству і це досягається у процесі аудиту. В подальшому, перевірені дані можуть бути джерелом інформації, щодо оцінки ефективності вкладених витрат. Інформація, подана у звіті аудитора, про економічну доцільність вироблених витрат, потрібна не тільки для внутрішніх, але і для зовнішніх користувачів.

Сучасна аудиторська діяльність в умовах передових тенденцій економіки та науки здатна, і має вирішувати, різноманітні та масштабні завдання щодо надання незалежних гарантій та об'єктивних консультацій, спрямованих на вдосконалення діяльності підприємств, допомагаючи досягти поставлених цілей. Питання теорії та практики аудиту широко висвітлені у науковій та навчальній літературі. Разом з тим, окремі важливі аспекти наукової проблеми, що розглядається, на сьогоднішній день залишаються не розкриті, а саме:

а) методика перевірки витрат, з концептуальної позиції, представлена вузько, як оцінка окремих її статей та елементів, без урахування нових напрямків аудиту, таких як аудит бізнесу, в рамках якого вивчення витрат на виробництво,

включає не лише перевірку системи обліку та підтвердження достовірності звітності, а й аналіз виробничого циклу та її ефективності;

б) не деталізовані процедури аудиту витрат за виробництво продукції з урахуванням галузевої специфіки. Недостатньо розкрито проблемні питання теорії та практики виконання узгодженої процедури щодо перевірки обліку витрат на виробництво та оцінки їх ефективності, у тому числі, її об'єктів, принципів, завдань, інформаційного забезпечення, методів та прийомів;

в) поглибленого дослідження також потребують проблеми єдиних вимог до обліково-аналітичного забезпечення перевірки та оцінки витрат на виробництво продукції.

У зв'язку з цим виникає потреба розвитку обліково-аналітичного забезпечення аудиту витрат на виробництво продукції рослинництва.

В результаті монографічного аналізу сутності та поняття «витрати», з позиції об'єкта обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього та зовнішнього контролю, було зроблено висновок, що перевірка витрат на виробництво, в рамках загального аудиту, не повинна обмежуватися підтвердженням достовірності фактів господарського життя, відображених в обліку, доцільно проводити оцінку витрат, застосовуючи аналітичні процедури, з подальшим виробленням рекомендацій щодо їх оптимізації. Але слід зазначити, що поточні зміни в економіці потребують нових напрямків розвитку аудиторської діяльності, які були б більш затребувані господарюючими суб'єктами, як з точки зору вартості послуги, так і з точки зору оптимізації виконуваних аудиторських процедур, за результатами яких буде сформовано звіт, що містить інформацію про доцільність та обґрунтованість витрат на виробництво, необхідну для прийняття управлінських рішень. Одним з таких напрямків може бути узгоджена процедура перевірки обліку витрат та оцінки ефективності бізнес-процесу виробництва, що виконується в рамках супутніх аудиту послуг.

Література:

1. Огійчук М.Ф. Аудит: навч. посібник. — 3'тє вид., переробл. і допов./ М.Ф. Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагу' ліна. — К.: Алерта, 2016. — 752 с.
2. Куцик П. О. Облік і контроль витрат за центрами відповідальності / П. О. Куцик // Вісник ЛКА. Львів, 2016. Вип. VI. С. 254-258.

***Abstract:** The problem of accounting and auditing costs for the production of plant products is considered. The shortcomings of modern methods of cost audit are studied, namely, their limitations and lack of detail in the industry context. It was determined that there is a need for the development of accounting and analytical support for the audit of costs for the production of plant products.*

***Keywords:** audit, enterprise, costs, information.*

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**МАГАР Анна, здобувач вищої освіти
спеціальність 073 Менеджмент**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Розглянуто ключовий аспект сучасного підприємництва – процес інноваційного розвитку господарської діяльності. Досліджено важливість цього процесу для успішності підприємств та організацій у конкурентному середовищі.

Ключові слова: інновації, процес інноваційного розвитку, господарська діяльність, новітні технології

Процес інноваційного розвитку господарської діяльності є надзвичайно важливим для успіху будь-якої компанії чи організації, оскільки він впливає на конкурентоспроможність підприємства, допомагає впровадженню нових технологій та методів, що спрощують та оптимізують виробничі процеси. Інновації можуть допомогти компанії стати впізнаваною та відомою у своїй галузі, що позитивно впливає на репутацію та довіру клієнтів і можуть бути ключовим фактором для розширення діяльності, розвитку нових напрямків та збільшення ринкової частки.

Проблемам інновацій присвячено значну кількість публікацій сучасних зарубіжних і вітчизняних науковців, зокрема А.П. Гречан [3], Денисенка [3], А.В. Гриньова [2], М.А. Йохни [5], В.В. Стадник [5], А.А. Коваля [4], Л.І. Нейкової [6], Д.М. Черваньова [6] та інших.

Інноваційний розвиток господарської діяльності – це процес впровадження новаторських ідей, технологій, продуктів або процесів з метою поліпшення продуктивності, конкурентоспроможності та створення додаткової вартості. Цей процес може охоплювати різні сфери діяльності компанії, включаючи виробництво, маркетинг, управління ресурсами, інфраструктуру тощо.

Модель управління інноваційним розвитком підприємства повинна ґрунтуватися на цілісній, системній оцінці його результатів, закономірностях використання і розвитку інноваційного потенціалу та орієнтована на підвищення рівня конкурентоспроможності [1].

Процес інноваційного розвитку господарської діяльності включає в себе

кілька етапів та ключових аспектів. Таких як:

1. Аналіз потреб та можливостей: оцінка ринку та ідентифікація потенційних можливостей для інновацій, аналіз конкурентів та їхніх стратегій.

2. Генерація ідей: залучення працівників, партнерів та інших зацікавлених сторін для створення нових ідей та концепцій.

3. Відбір ідей: оцінка і відбір ідей з урахуванням їхнього потенціалу, технічної складності, вартості та можливостей впровадження.

4. Розробка концепцій та проектів: розробка деталей та стратегії для кожної обраної ідеї.

5. Впровадження: реалізація інноваційного проекту в практичній діяльності організації. Цей етап включає в себе придбання обладнання, навчання персоналу, впровадження процесів тощо.

6. Тестування та оцінка: перевірка результатів впровадження та оцінка їхнього впливу на діяльність компанії. Важливо виявити та виправити можливі проблеми.

7. Масштабування: якщо інноваційний проект успішно пройшов тестування, його можна масштабувати. Це означає розширення впровадження на інші ділянки бізнесу або ринкові сегменти.

8. Моніторинг та адаптація: постійне відстеження результатів та аналіз їхнього впливу на діяльність компанії. Необхідно готовність до внесення коректив у стратегію, якщо це необхідно.

9. Стале вдосконалення: процес інноваційного розвитку є неперервним. Компанія повинна продовжувати генерувати нові ідеї та вдосконалювати існуючі продукти/процеси.

Отже, ключовими принципами успішного інноваційного розвитку є відкритість до нового, гнучкість у вирішенні проблем, готовність до ризику та навички ефективного управління проектами. Організація повинна мати структури та процеси, що сприяють створенню та впровадженню інновацій.

Література:

1. Волобуєв Г. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 3(45). С. 213–217
2. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. Харків: ІНЖЕК, 2003. 308 с. М.П.
3. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: Монографія / Денисенко М.П., Михайлова Л.І., Грищенко І.М., Гречан А.П. та ін.; За ред. д.е.н., проф. М.П. Денисенка, д.е.н., проф. Л.І. Михайлової. Суми: Університетська книга, 2008. 1050 с.
4. Коваль А.А. Методичні підходи до розробки стратегії інноваційного розвитку підприємств України (на прикладі підприємств молочної галузі). *Актуальні проблеми економіки*. 2006. №4. С. 143–150.
5. Стадник В.В., Йохна М.А. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Київ : Академвидав, 2006. 464 с.
6. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. Київ: Знання, КОО, 1999. 514 с.

Abstract: *The examines a key aspect of modern entrepreneurship - the process of innovative development of economic activity. The study reveals the importance of this process for the success of enterprises and organizations in a competitive environment.*

Keywords: *innovation, process of innovative development, economic activity, new technologies*

Науковий керівник – КУЧМІЙОВА Тетяна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри інформаційних систем та технологій,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ЗАПАСІВ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

МАКАРОВСЬКА Інна, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Вивчено вимоги до обліково-інформаційного забезпечення руху запасів на аграрних підприємствах, зокрема в контексті обліку різних видів продукції та їх якості. Досліджується важливість вдосконалення методів оцінки та обліку цих активів, особливо в рамках міжнародних стандартів фінансової звітності, та адаптації системи документування до електронного оброблення облікових даних. Виявило недоліки у документації руху запасів на аграрних підприємствах, включаючи відсутність інформації про якісні параметри та причини заміни матеріалів.*

***Ключові слова:** запаси, аграрні підприємства, сировина, якість, методи обліку*

Однією з найбільш значимих проблем бухгалтерського обліку на даний час є подання повної, надійної та доречної інформації про рух різних груп та видів запасів, що займають значну питому вагу у структурі оборотних активів підприємств усіх видів економічної діяльності. Вирішення цієї проблеми актуалізується для аграрних підприємств, основні групи запасів яких (сировина, продукція, що випускається) мають обмежений термін придатності та зберігання. Тому пред'являються підвищені вимоги до обліково-інформаційного забезпечення руху запасів на аграрних підприємствах. Зокрема, необхідне вирішення проблем об'єктивного відображення в обліку не лише сировини та матеріалів, а й різних видів основної та побічної продукції, що отримується у процесі виробництва.

Удосконалення методів оцінки та обліку цих активів набуває особливої актуальності для сучасного етапу вітчизняного бухгалтерського обліку, його інтеграції до міжнародної системи стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Крім того, вимагає перегляду система документування господарських операцій, пов'язаних із рухом запасів на підприємствах даної галузі економіки, яка має бути адаптована до електронної обробки облікових даних. Також з метою подальшої стандартизації бухгалтерського обліку їхньої діяльності необхідний аналіз підходів до оцінки та обліку різних груп та видів запасів та узагальнення цієї інформації у звітності аграрних підприємств.

Класифікація сировини та матеріалів за джерелами надходження акцентує відмінності у підходах до формування облікової вартості цінностей, що надходять у рамках укладених договорів поставок на основі вартості, сплаченої постачальникам та додаткових витрат, пов'язаних з придбанням цих цінностей, від підходів до оцінки за інших надходжень.

Дослідження документування руху запасів на аграрних підприємствах виявило наступне:

- підприємства досліджуваної галузі використовують в обліковій практиці переважно форми первинних документів для обліку руху сировини та матеріалів, де відсутні дані про якісні їх параметри, але відображається при цьому зайва інформація, яка не має важливого значення, часом дубльована у різних документах;

- у первинному обліку не відображаються причини заміни сировини та матеріалів, а також їх наднормативного відпуску у виробництво; відсутні документи з обліку зворотних відходів, необхідність яких актуалізується, з організацією ощадливого виробництва, у галузі.

Для вирішення першої проблеми внесено уточнення та доповнення до змісту деяких діючих форм документів.

Однією з проблем обліку запасів на аграрних підприємствах, які використовують запаси з коротким терміном зберігання, порушення чи недотримання яких може призвести до зниження їх вартості, є недостатня розробленість методики обліку їх знецінення стосовно діяльності підприємств досліджуваної галузі. Тому в нас запропоновано деталізація облікових процедур зі знецінення запасів для підприємств цієї галузі економіки з виділенням 7 етапів:

- 1) групування об'єктів резервування;
- 2) аналіз підгруп запасів на можливість істотного зниження їхньої чистої вартості продажу порівняно з обліковою вартістю;
- 3) аналіз впливу виявленого знецінення запасів на витрати підприємства;
- 4) розрахунок сум формованих резервів за окремими видами запасів;
- 5) відображення оцінних резервів на рахунках бухгалтерського обліку;

б) визначення сумарного значення резерву за всіма запасами;

7) розрахунок сум списання резервів та відображення даного факту на рахунках бухгалтерського обліку.

Послідовність, що рекомендується, відображає не тільки загальноприйняті підходи для всіх суб'єктів бізнесу, що включають облікові процедури, що здійснюються в рамках четвертого - сьомого етапів, а й облікові процедури, зумовлені специфікою знецінення запасів у аграрній галузі, зміст яких систематизовано у складі першого – третього етапів.

Література:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 року № 2. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart03/idx03865.htm>

2. Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 04.06.2009 року № 390.

3. Типові форми первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів, затверджені наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 року № 193 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0193202-96>

***Abstract:** The requirements for accounting and information support for the movement of stocks at agricultural enterprises were studied, in particular in the context of accounting for various types of products and their quality. The importance of improving methods of assessment and accounting of these assets, especially within the framework of international financial reporting standards, and adaptation of the documentation system to electronic processing of accounting data is being studied. It revealed deficiencies in the documentation of stock movement at agricultural enterprises, including the lack of information on quality parameters and reasons for replacing materials.*

***Keywords:** stocks, agricultural enterprises, raw materials, quality, accounting methods*

*Науковий керівник – УСИКОВА Олена,
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ В ПРОЦЕСІ ПОСТАЧАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

МАРУДА Андрій, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Розглянуто сучасні методи та стратегії виявлення шахрайських схем у сфері постачання товарів і послуг під час економічних криз та нестабільності. Досліджено вплив економічної нестабільності на зростання ризику шахрайства та сформульовано рекомендації щодо запобігання та протидії таким схемам у бізнес-процесах постачання.

Ключові слова: шахрайство, процес постачання, фінансові злочини, економічна нестабільність

На аграрних підприємствах процес постачання вважається одним з бізнес-процесів, які найбільше піддаються ризикам шахрайства. Вдосконалення внутрішнього контролю бізнес-процесу постачання повинно спрямовуватися не лише на виявлення зловживань у сфері постачання, а передусім на оцінку ризиків таких зловживань, їх запобігання та оптимізацію даного бізнес-процесу. У зв'язку з цим актуальною проблемою є вдосконалення процедур внутрішнього контролю бізнес-процесу постачання.

Для вдосконалення методики внутрішнього контролю у бізнес-процесі постачання необхідним є: по-перше, дослідити дані опитувань, присвячених недобросовісним діям у сфері бізнес-процесу постачання; по-друге, систематизувати найпоширеніші типи шахрайства при закупівлях, їх індикатори, а також основні напрямки контрольних заходів; по-третє, розробити методичний підхід щодо виявлення та запобігання шахрайству при закупівлях; по-четверте, дослідити можливості застосування цифрових технологій в рамках розробленого методичного підходу. Основу методичного апарату цього дослідження складає концептуально-теоретичне узагальнення інструментів внутрішнього контролю щодо бізнес-процесу постачання в аграрних підприємствах. За статистикою, недобросовісні дії у сфері постачання частіше скоюють працівники підприємств. Зазвичай ці працівники є керівниками, що суттєво впливає на масштаби недобросовісних дій. Статистика показує, що такі працівники коштують у 10 разів дорожче, ніж працівники, які займають посади нижчого рівня. Практика показує,

що менше 50% випадків шахрайства в сфері постачання виявляється за допомогою засобів контролю за управлінням ризиками шахрайства. Більшість з них, як правило, виявлені випадково.

Бізнес-процес постачання є ланцюгом взаємопов'язаних процесів, що включають в себе: планування закупівель, оформлення заявки, оформлення запиту постачальнику, вибір постачальника та його перевірку з використанням принципу обережності на надійність, укладання договору, контроль виконання договору. У цей ланцюг вплетені найрізноманітніші структурні підрозділи підприємства, від рівня кваліфікації та ефективної взаємодії яких залежить прийняття своєчасних рішень.

У сфері постачання недобросовісні дії можуть бути пов'язані зі створенням штучної потреби, завищенням нормативів витрат, збільшенням бюджету, лобіюванням постачальників, складанням технічних завдань під певних постачальників, проведенням екстрених закупівель. Такі операції призводять до погіршення фінансового стану аграрного підприємства, і при їх великих обсягах вони можуть привести його до банкрутства.

На відміну від традиційних схем обману, неправомірні дії в сфері постачання вимагають глибшого розуміння схем, які зловмисники можуть використовувати проти підприємств. Крім того, доцільно систематизувати найпоширеніші види обману при закупівлях, їх ознаки та основні напрямки контрольних заходів. Ця систематизація повинна постійно оновлюватися на основі результатів безперервного моніторингу неправомірних дій у цій сфері.

Рационально визначити методичний підхід до виявлення та запобігання шахрайства під час закупівель. Загальний методичний підхід має передбачати: 1) систематизацію найпоширеніших недобросовісних дій, включаючи шахрайські дії в контрактах; 2) класифікацію індикаторів шахрайства під час постачання; 3) методів виявлення, запобігання та оцінки махінацій, які дозволяють перейти від реактивного розслідування махінацій до передбачуваного прогнозування, виявлення, запобігання та стримування ризику махінацій, розробку стратегій у випадку спірних домовленостей між підрядниками і між підрядниками та

співробітниками, і вибір методики виявлення змови; 4) визначення порядку проведення розслідування шахрайства; 5) розробку політики запобігання шахрайству та антикорупційної політики.

Практична важливість цього дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані топ-менеджментом та керівниками служб внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту з метою підвищення ефективності бізнес-процесу постачання.

Література:

1. Шелест Х.М. Вплив фінансових шахрайств на фінансову безпеку підприємства та заходи їх усунення в сучасних умовах. Наукова думка інформаційного століття : збірник наукових праць. Т. 3. Дніпро, 2017 . С. 52-54.

2. Хамига Ю. Фальсифікація фінансової звітності як різновид фінансового шахрайства. Економічний і соціальний розвиток України у XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації : збірник тез доповідей XVI Міжнародної науково-практичної конференції, (Тернопіль, 9-10 квітня 2019 р.). Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 201-203.

3. Смирнова Л., Кошельникова Д. Аудит як засіб боротьби з шахрайством. Економічний аналіз : Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету, 2010. Вип. 6. 543 с.

***Abstract:** Modern methods and strategies for detecting fraudulent schemes in the supply of goods and services during economic crises and instability are considered. The influence of economic instability on the growth of the risk of fraud was studied and recommendations were formulated to prevent and counter such schemes in business supply processes.*

***Keywords:** fraud, supply process, financial crimes, economic instability*

*Науковий керівник – УСИКОВА Олена,
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

**МАСЛАК Вікторія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Висвітлено актуальну проблему автоматизації системи обліку і управління в умовах сучасної економіки, зокрема в контексті обліку оплати праці. Обґрунтовано важливість впровадження інформаційних технологій та програмного забезпечення для поліпшення швидкості обліку, зниження помилок та досягнення стратегічних цілей підприємств.

Ключові слова: електронна обробка, облік оплати праці, розрахунки, програмні продукти.

В сучасних умовах економіки України однією з головних проблем є вдосконалення автоматизації системи обліку, звітності, контролю та управління, основним напрямком якої є використання спеціальних програмних продуктів. Ведення обліку розрахунків з оплати праці є важливою складовою системи обліку і управління підприємством, оскільки з одного боку, допомагає обчислити суму витрат підприємства на оплату праці та її впливу на фактичну собівартість виготовленої продукції, виконаних робіт та наданих послуг, з іншого боку, дозволяє максимально ефективно використовувати наявні трудові ресурси підприємства.

Сьогодні впровадження передових інформаційних технологій суттєво впливає на ефективність процесів обліку та аналізу заробітної плати в компаніях. Завдяки використанню автоматизованих систем обліку під час бухгалтерських операцій та аналізу оплати праці на підприємствах можна досягти наступних результатів, зокрема збільшити швидкість збору та обробки облікової інформації; спростити та прискорити розрахункові операції; підвищити якість та доступність даних, що містяться в облікових регістрах; зменшити кількість та вагомість помилок тощо.

Наразі, цифровізація процесів обліку, зокрема й розрахунків з оплати праці, дозволяє співробітникам бухгалтерської служби виконувати функціональні завдання якнайшвидше та з мінімумом помилок, ефективно інтерпретувати та підготовлювати фінансові звіти, що дозволяє власникам більш ефективно управляти бізнес-процесами підприємства та досягати визначених стратегічних

цілей. Електронний облік реалізує повний цикл необхідних операцій для взаємодії не тільки з постачальниками та контрагентами, а й повноцінно здійснювати розрахунки з оплати праці співробітників, електронне податкове управління, контроль за розрахунками тощо, використання хмарних обчислень у процесі обліку та багато іншого [1, с.82].

Однією з обов'язкових умов автоматизації та обліку є наявність програми реєстрації та обробки облікових даних. Програми обробки бухгалтерської інформації повинні бути адаптовані до правил бухгалтерського обліку.

Існують різні підходи до створення спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизованих систем обліку. Одним з таких підходів є створення високорівневої мови програмування, яка спрощує процес розробки програмних модулів для вирішення конкретних завдань бухгалтерського обліку. У цьому варіанті користувач набуває у розробника ядро програми, яке є основою пакету, і необхідні програмні модулі. Завдяки знанням цієї мови програмування користувач може легко адаптувати ці модулі під потреби кожного клієнта. Ця концепція, що лежить в основі таких автоматизованих бухгалтерських комплексів, називається концепцією відкритої архітектури.

Типовим її представником є система «X-DOOR» фірми SoftTAXI. Система «X-DOOR» — це набір типових користувацьких задач-додатків, розроблених за модульним принципом, які призначені для автоматизації бухгалтерського обліку в торгівлі. Для реалізації користувацьких додатків (модулів) існує дві програми-платформи: X-DOOR і RTX-DOOR. Однією з переваг такого підходу є можливість адаптації окремих програмних продуктів до потреб конкретного споживача і внесення відповідних змін з часом. Але для виконання такої роботи в штаті закладу повинен бути фахівець, який знає спеціалізовану мову програмування, що є проблемою для більшості об'єктів управління [1].

Отже, цифровізація дозволяє підприємствам ефективно управляти бізнес-процесами та досягати стратегічних цілей. Це можливо завдяки використанню сучасних програмних продуктів, що спрощують облік оплати праці, збільшують швидкість обробки інформації, покращують розрахункові операції та знижують

помилки. Програмні продукти для обробки бухгалтерської інформації повинні відповідати стандартам бухгалтерського обліку, і можливий вибір між створенням програм власноруч або використанням готових рішень.

Література:

1. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 26(1), 79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8)
2. Гуцаленко Л. В. Прикладні програми для обліку розрахунків з оплати праці. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». №10. 2019. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.3 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7299>

Abstract: *This paper highlights the pressing issue of automating accounting and management systems in the context of the modern economy, particularly concerning payroll accounting. It underscores the significance of implementing information technology and software solutions to enhance the speed and accuracy of accounting processes and to achieve strategic business goals.*

Keywords: *electronic processing, payroll accounting, calculations, software products.*

***НАУКОВИЙ КЕРІВНИК – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв***

ТЕХНОЛОГІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

**МОРОЗОВА Анастасія, здобувачка вищої освіти
спеціальність 051 Економіка**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Досліджено застосування штучного інтелекту в сфері бухгалтерського обліку. Визначено, що штучний інтелект дозволяє автоматизувати рутинні завдання та полегшити роботу бухгалтерів. Обґрунтовано, що технологія штучного інтелекту надає значний потенціал для подальшого розвитку сфери бухгалтерського обліку.

Ключові слова: штучний інтелект, бухгалтерський облік, ІТ-технології, автоматизація

Нині, у всьому світі спостерігається вражаючий розвиток технологій та їхня інтеграція в повсякденне життя людей. Однією з таких передових технологій є штучний інтелект, який стає все більш доступним та знаходить застосування в різних галузях науки. Один із потенційних напрямків використання штучного інтелекту – це бухгалтерський облік, де все більше застосовують сучасні ІТ-технології [1].

Поняття штучного інтелекту (далі-АІ) не має узагальненого визначення в наукових джерелах через те, що його тлумачення в значній мірі залежить від галузі та конкретних застосувань. Те, що кілька років тому виглядало як фантастика, зараз реалізовано завдяки передовим інформаційно-комунікативним технологіям. Ці технології охоплюють практично всі аспекти нашого життя. Більшість з них щодня використовуються, такі як віртуальні асистенти, автоматизоване перекладання та впізнавання зображень, безпілотні транспортні засоби та дрони, сучасні системи медичної діагностики та інше. У сфері науки і технології штучний інтелект розвивається вже більше півстоліття. Протягом цього часу з'явилися нові можливості для його використання, але також очевидним стало існування серйозних ризиків, які стосуються і системи бухгалтерського обліку [2].

Штучний інтелект в галузі бухгалтерського обліку може ефективно збирати, опрацьовувати і аналізувати великі обсяги інформації в короткі терміни [3]. Головні напрями його використання включають керування дебіторською та кредиторською заборгованістю, автоматизацію облікових записів, управління витратами і грошовими потоками та інші подібні завдання.

Технологія штучного інтелекту дозволяє автоматизувати повсякденні, рутинні завдання, що дає змогу бухгалтерам сфокусуватися на більш складних завданнях. Дане підвищення продуктивності не лише зберігає час, але також зменшує ризик помилок, котрі можуть виникати при ручному виконанні завдань. За допомогою AI можна прискорити і полегшити ведення бухгалтерського обліку, що сприяє підвищенню ефективності та точності в цій сфері [4,5].

Таким чином, штучний інтелект знайшов застосування в багатьох аспектах нашого життя і надає значний потенціал для подальшого розвитку сфери бухгалтерського обліку.

Література:

1. Захарчук Є. В. Впровадження технології штучного інтелекту в систему бухгалтерського обліку. *Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки* : мат. VIII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молодих учених та студентів (м. Умань, 18 листоп. 2021 р.). Умань : Візаві, 2021. С. 261-265.

2. Козіцька Н. О. Інтеграція штучного інтелекту в систему бухгалтерського обліку. *Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління*: мат. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 10 листопада 2022 року). Одеса, 2022. С. 178-180.

3. Потриваєва Н.В., Терещенко Ю.В. IT-новації у веденні безготівкових розрахунків. // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. м. Миколаїв, 19-20 листопада 2020 р. Миколаїв : МНАУ, 2020. С.80-85. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8593/1/80-85.pdf>.

4. Соколенко Л. Ф. CHAT GPT в бухгалтерському обліку. *The 12th International scientific and practical conference "Actual issues of the development of science and ensuring the quality of education"*(March 28–31, 2023) Florence, Italy. International Science Group. 2023. С. 72-74.

5. Potryvaieva, N., & Palieiev, A. (2023). Accounting outsourcing as a modern effective tool of enterprise management. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*,27(3),18-30. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/3.2023.18>

Abstract: *The application of artificial intelligence in the field of accounting is investigated. It is determined that artificial intelligence allows automating routine tasks and facilitating the work of accountants. It is substantiated that artificial intelligence technology provides significant potential for further development of the accounting sphere.*

Keywords: *artificial intelligence, accounting, IT technologies, automation*

**Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
д-р екон. наук, професорка кафедри обліку та оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПАСИВНИХ ДОХОДІВ У ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПІДПРИЄМЦІВ 1-3 ГРУП

**МОСКАЛЕНКО Ярослав, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік та оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: у роботі розглянуто особливості обліку пасивних доходів у фізичних осіб підприємців

Ключові слова: дохід, податки, декларація, облік, проценти, дивіденди.

Пасивний дохід (резидуальний дохід) — це дохід, який не залежить від щоденної діяльності. Це дохід, наприклад, що отримується від фінансових активів [1]. Певна частина юридичних та фізичних осіб, окрім доходу від основного виду діяльності, отримує пасивний дохід. Пасивний дохід об'єктом обліку та оподаткування. А тому є певні особливості бухгалтерського обліку пасивних доходів як фізичних осіб підприємців (далі- ФОП) так і юридичних осіб. Для початку слід визначити відмінності обліку та оподаткування у ФОП та юридичних осіб, за допомогою таблиці 1.

Таблиця 1 Відмінності обліку та оподаткування у ФОП та юридичних осіб

ФОП	Юридична особа
Вести свою бухгалтерію підприємець може і самостійно.	Бухгалтерський облік вимагає кваліфікованого бухгалтера чи кількох.
Ведуть облік за допомогою книги обліку доходів. З 01.01. 2021 з'явилася можливість обрати в якій формі вести (паперова чи електронна).Вимоги до документів і самому обліку набагато лояльніше.	Складає фінансову звітність, яка подається контролюючим органам, а також може бути оприлюднена. Має вести постійний бухгалтерський облік всієї діяльності, документально фіксувати всі господарчі операції. Оскільки для платників податку на прибуток саме відомості бухобліку і первинних документів є підставою для розрахунку розмірів податку на прибуток.
Нараховує та сплачує такі податки, -єдиний податок -єдиний соціальний внесок - податок на додану вартість (3 група)	Нараховує та сплачує такі податки Податок на додану вартість Податок на прибуток Єдиний соціальний внесок Акцизний податок

Джерело : узагальнено автором за інформацією [2],[3].

Проаналізувавши відмінності ведення бухгалтерського обліку у ФОП та юридичних осіб, можна дійти до висновку, що облік у ФОП значно простіше ніж у юридичної особи. Головною особливістю обліку пасивних доходів у ФОП є

можливість їх не обліковувати. Оскільки, згідно з п.п. 1 п. 292.1 ст. 292 пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності не включаються до його доходу. А тому такі доходи не включаються у декларацію з єдиного податку та з них не сплачується єдиний податок[4].

Проте, інвестиційний дохід (та інші пасивні доходи) потрібно задекларувати як фізична особа. Наприклад, якщо підприємець отримав пасивний дохід у 2023 році — до 1 травня 2024 року потрібно подати декларацію про майновий стан і доходи за 2023 рік. У декларації вказуються доходи, отримані фізичною особою, але при цьому варто не забути у рядку 11.1 декларації також показати доходи ФОП на єдиному податку за рік, за який подається декларація. З суми отриманого пасивного доходу потрібно сплатити податок на доходи фізичних осіб (18%) та військовий збір (1,5%).

Якщо компанія, яка виплачує пасивний дохід, вже утримала з цієї суми податки та показала таку сплату у Податковому розрахунку (1ДФ) — фізичній особі додатково нічого подавати та сплачувати не потрібно (наприклад, проценти по банківському депозиту, коли банк самостійно утримує податки з фізособи та відображає виплати та утримання у Податковому розрахунку)[5].

Література:

1. Пасивний дохід. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D1%85%D1%96%D0%B4 (дата звернення 13.10.2023).
2. ФОП або ТОВ. Що вибрати? URL : <https://gc.ua/uk/fop-abo-tov-shho-vibrati/> (дата звернення 13.10.2023).
3. Школа бізнесу Нова Пошта «Книга обліку доходів: зразок заповнення» у 2021 році. URL : <https://online.novaposhta.education/blog/kniga-obliku-dohodiv> (дата звернення 13.10.2023).
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 13.10.2023).
5. Чи може ФОП на єдиному податку отримувати інвестиційний дохід? URL : <https://taxer.ua/uk/kb/otrymannia-fop-ep-investprybutku> (дата звернення 13.10.2023).

Анотація: the paper examines the peculiarities of accounting for passive income of individual entrepreneurs

Ключові слова: income, taxes, declaration, accounting, interest, dividends.

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р.екон.наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*НАДТОЧІЙ Наталія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

Анотація: актуалізовано питання обліку програмного забезпечення; визначено його суб'єктність; встановлено специфіку документування операцій з обліку програмного забезпечення.

Ключові слова: програмне забезпечення, облік, нематеріальний актив, витрати, основні засоби, документування.

Бухгалтерський облік на сучасному підприємстві сьогодні неможливий без застосування програмного забезпечення, яке характеризується багатоманітністю. При цьому конкретні програмні продукти можуть бути вкрай різноманітними. Наприклад, в бухгалтеріях підприємств застосовуються як універсальні бухгалтерські системи (найбільш поширеними програмними продуктами є Парус, М.Е.Дос, Master), так і окремі автоматизовані робочі місця (АРМ), нескладні комп'ютерні програми для обліку на малих підприємствах, комплекси АРМ, а також фінансові модулі потужних управлінських систем [1, с. 55-65].

Із впровадженням програмного забезпечення облікових систем, бухгалтери та управлінці отримали численні переваги і виграло саме підприємство в цілому. Але проблема організації обліку створення або впровадження таких систем суб'єктом господарювання є однією з найскладніших.

Програмне забезпечення в обліку суб'єктів господарювання може бути:

1. Нематеріальним активом в складі авторських і суміжних прав – якщо придбано виключне право на програму або вона була створена самостійно суб'єктом господарювання чи на її замовлення з отриманням таких прав.

2. Списано на витрати з визнанням на позабалансовому рахунку – якщо виключне право відсутнє, тільки право користування.

3. У складі вартості основних засобів – якщо програмне забезпечення було придбане разом з певним основним засобом, який не може без нього працювати [2].

Для обліку придбаних комп'ютерних програм суб'єкту господарювання слід використовувати:

- документи для обліку прав інтелектуальної власності – якщо облік ведеться як нематеріального активу. Це акт про введення в експлуатацію (НА-1), акт про вибуття (НА-2) та інвентаризаційний опис (НА-4) [3]. Їх можна знайти в. Також рекомендуємо оформити наказ про введення в господарський оборот нематеріального активу, у якому встановити строк його корисного використання. Встановлення строку корисного використання оставлено на розсуд підприємства в межах терміну дії ліцензійної угоди й передбачуваного періоду використання програмного забезпечення. Якщо ви такий строк не встановлено, то можна нараховувати амортизацію [4];

- документи для обліку основних засобів – якщо облік ведеться у складі вартості основних засобів. В інвентарній картці ОЗ в описі об'єкта слід вказати про встановлені на нього комп'ютерні програми, також їх можна згадати в акті введення в експлуатацію, що вони були встановлені [5].

Під час оформлення вибуття (у тому числі при списанні у результаті ліквідації) оформлюється типова форма № НА-3 «Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» [3]. Акт складається у двох примірниках вищезгаданою комісією, всі його примірники підписують членами комісії та працівник, який був відповідальним за використання комп'ютерної програми [6]. Примірники акту затверджує керівник підприємства. Один примірник передається до бухгалтерії. Другий примірник залишається у особи, відповідальної за використання комп'ютерної програми.

До документів на вибуття комп'ютерної програми додають реєстри аналітичного обліку активів, що вибули [4].

Витрати на придбання програмного забезпечення у вигляді ліцензій визнаються на основі стандартних документів, наприклад видаткових накладних чи фіскального чеку [2].

Придбаваючи комп'ютерну програму, підприємство повинне встановити порядок її обліку. Так, якщо: програма необхідна для виконання комп'ютером його функціональних завдань, тобто є системною програмою, вона може обліковуватися як об'єкт основних засобів; придбаваються майнові права на комп'ютерну програму, вона включається до складу нематеріальних активів; ліцензіату надано право користування комп'ютерною програмою без можливості її продажу (або відчуження іншим способом), умови використання програми не обмежені її функціональним призначенням, а відтворення програми – певною кількістю копій, плата за користування такою програмою вважається роялті; оплачується обслуговування програми, але сама програма не придбавається, така плата вважається платою за послуги [7].

Література:

1. Івахненко І.В. Класифікація програмного забезпечення обліку і контролю. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 7. С. 55–65.
2. Онищенко В. Облік програмного забезпечення: <https://oblikbudget.com.ua/article/549-oblk-programnogo-zabezpechennya>
3. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів : наказ Міністерства фінансів від 22.11.2004 р. № 732. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text>
4. П(С)БО 8 “Нематеріальні активи” : наказ Міністерства фінансів від 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
5. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання : наказ Міністерства фінансів від 13.09.2016 р. № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>
6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів : наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327.
7. Савченко О. Програмнезабезпечення на підприємстві: облік у прикладах. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-sxemy-buxgalterskix-provodok-30-programmnoe-obespechenie-na-predpriyatii-uchet-v-primerax>

Abstract: the issue of software accounting has been updated; its subjectivity is determined; the specifics of documenting software accounting operations have been established.

Keywords: software, accounting, intangible asset, costs, fixed assets, documentation.

*Науковий керівник – ЗАМКОВА Ірина,
д-р екон. наук, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЦИФРОВА ВАЛЮТА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ (CBDC)

**НЕСТЕРЧУК Тетяна, здобувач вищої освіти
Спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: Розглянуто концепцію цифрової валюти центрального банку (CBDC) і її потенційні впливи на фінансову систему. Досліджено основні відмінності між CBDC та іншими формами криптовалют, а також обговорено світовий інтерес до впровадження цієї технології. Доведено, що CBDC може стати інструментом для покращення доступу до фінансових послуг та спрощення цифрових платежів, проте його впровадження повинно бути уважним і обдуманим процесом з урахуванням всіх можливих наслідків і ризиків.

Ключові слова: Цифрова валюта центрального банку (CBDC), Центральний банк, Криптовалюта, Міжнародний досвід

Цифрова валюта центрального банку (CBDC) - представляє собою новий вид загальнодоступної електронної валюти, яку випускає центральний банк. Вона приймає різні форми, включаючи можливість використання як у роздрібній, так і оптовій торгівлі, і доступна у вигляді електронних рахунків чи цифрових токенів. CBDC також базується на цифровому реєстрі, який використовує технології, такі як блокчейн [1].

Подібно до звичайної національної грошової одиниці, CBDC є офіційною валютою держави і може використовуватися як законний засіб платежу, але в електронному форматі і зберігається на електронному гаманці [1].

CBDC часто прирівнюють до криптовалюти, але в порівнянні зі звичайними криптовалютами, такими як Bitcoin, і навіть стабільними монетами, пов'язаними з традиційною фіатною валютою, операції з цифровими валютами центрального банку (CBDC) мають відмінності. Вони не проводяться на децентралізованому протоколі приватними суб'єктами, але знаходяться під контролем органів, які їх видавали. Замість того, щоб мати звичайний банківський рахунок, громадяни країни можуть обмінювати свою фіатну валюту на цифрові токени, які видані і

гарантовані відповідним центральним банком, і цей обмін відбувається за сталим курсом 1:1. Тому, відмінно від Bitcoin, Ethereum і інших цифрових токенів, CBDC не призначена для фінансової спекуляції, а скоріше для забезпечення, наприклад, кращого доступу до грошей для незабезпечених та менше забезпечених громадян і полегшення цифрових платежів з точки зору часу і витрат. Слід зауважити, що традиційні цифрові та мобільні платіжні рішення також відповідають деяким з цих потреб, навіть якщо вони перебувають у власності приватних компаній [2].

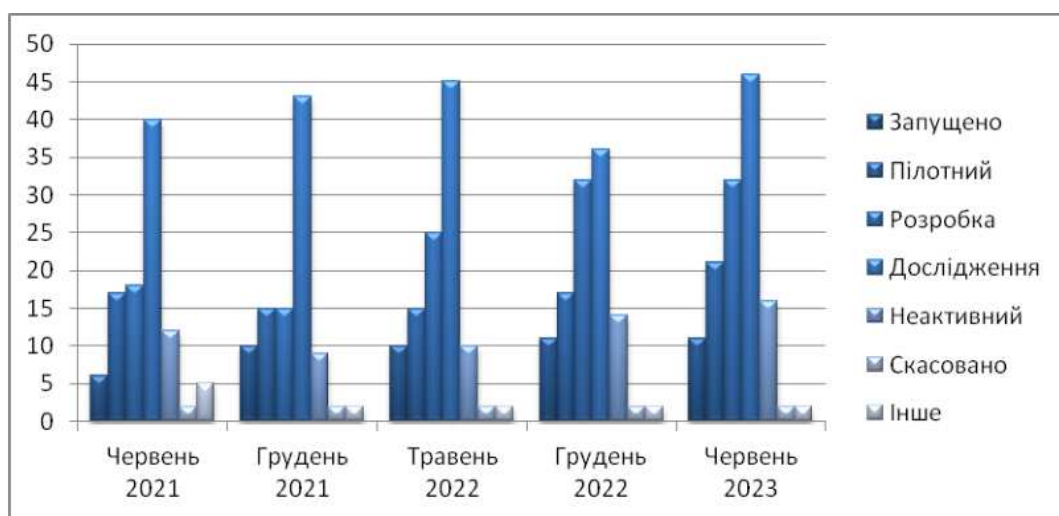

Рис. 1 - Динаміка кількості країн і валютних союзів, які досліджують CBDC

Джерело: узагальнено автором за інформацією [3]

У березні 2023 року 130 країн, що становлять 98 відсотків глобального ВВП, розглядають можливість впровадження цифрової валюти центрального банку (CBDC). У травні 2020 року цей показник становив всього 35 країн. Зараз рекордна кількість - 64 країни - перебувають на етапі активного дослідження або впровадження (розробка, пілотний проект або запуск) [3].

19 країн зі складу G20 перебувають на високому етапі розробки цифрової валюти центрального банку (CBDC). З них 9 країн вже знаходяться в пілотному режимі. Практично всі країни G20 зробили значний прогрес і вклали нові ресурси у ці проекти протягом останніх шести місяців [3]. 11 країн вже повністю запустили цифрову валюту. Китайський пілотний проект, який наразі охоплює 260 мільйонів людей, випробовується в більш ніж 200 сценаріях, серед яких є громадський транспорт, стимулюючі платежі та електронна комерція [3].

Європейський центральний банк на шляху до початку пілотного проекту з електронним євро. Понад 20 інших країн планують розпочати пілотне тестування своїх CBDC в 2023 році. Австралія, Таїланд та Росія намічають продовжити пілотне тестування. Індія та Бразилія планують запуснути свої цифрові валюти в 2024 році [3].

В США прогрес щодо впровадження роздрібних цифрових валют (CBDC) сповільнився. Однак інші банки G7, зокрема Банк Англії і Банк Японії, розробляють прототипи CBDC та проводять консультації з громадськістю і приватним сектором з питань конфіденційності та фінансової стабільності [3].

Щодо України, то Національний банк України (НБУ) не поспішає з введенням своєї цифрової валюти в широкий обіг. У вересні-грудні 2018 року, НБУ став одним з перших центральних банків у світі, який запустив пілотний проєкт для тестування цифрових гривень шляхом проведення тестових розрахунків. Проте під час цього пілотного проєкту було введено в обіг лише 5443 е-гривень, які використовувалися співробітниками самого НБУ, і було проведено кілька сотень тестових операцій [4].

Національний банк планує продовжити вивчати можливість інтеграції цифрових грошей у широкий обіг в Україні і дослідити іноземний досвід використання цифрових валют. Крім того, в НБУ є інтерес до можливості програмування цифрових грошей. Остаточне рішення щодо введення цифрових грошей НБУ в широкий обіг буде прийняте не раніше 2025 року [4].

"Рішення щодо доцільності введення е-гривні в широкий обіг в Україні буде прийняте на основі результатів пілотного проєкту. Згідно зі стратегічними документами Національного банку, ми плануємо ухвалити таке рішення до кінця першого кварталу 2025 року", - заявили в НБУ [4].

Отже, цифрова валюта центрального банку (CBDC) представляє собою інноваційний та загальнодоступний інструмент у сфері електронних фінансів, який випускається центральними банками країн. CBDC має потенціал стати важливим компонентом майбутнього фінансового ландшафту, забезпечуючи додаткові можливості для цифрових платежів.

Світовий інтерес до CBDC зростає, і все більше країн вивчають можливість впровадження цієї технології. Країни G20 та інші великі країни активно розвивають CBDC, а деякі вже перейшли до пілотних проектів або повністю запустили цифрову валюту. Україна також розглядає можливість введення CBDC, але поки що цей процес ще в стадії дослідження.

Остаточне вирішення щодо впровадження CBDC в Україні буде залежати від результатів пілотних проектів і вивчення міжнародного досвіду. CBDC може стати важливим інструментом для покращення доступу до фінансових послуг і спростити цифрові платежі, проте необхідно враховувати всі можливі наслідки і ризики перед впровадженням цієї технології в широкий обіг.

Література:

1. Що таке CBDC та чи корисно запроваджувати цифрову валюту в Україні під час війни. URL: <https://forbes.ua/innovations/shcho-take-cbdc-ta-chi-korisno-zaprovadzhuvati-tsifru-valyutu-v-ukraini-pid-chas-viyni-20102022-9180> (дата звернення: 28.09.2023).
2. Central Bank Digital Currency: The Future of Money? URL: <https://www.statista.com/chart/30296/number-of-countries-currency-unions-with-central-bank-digital-currencies-in-advanced-exploration-phases/> (дата звернення: 28.09.2023).
3. A Guide to Central Bank Digital Currency Product. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/cbdctracker/> (Дата звернення 28.09.2023)
4. В НБУ виступили проти відмови від готівки та не планують замінити її на цифрові гроші. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/07/13/702182/> (дата звернення: 29.09.2023).

***Abstract:** The concept of central bank digital currency (CBDC) and its potential effects on the financial system are considered. The main differences between CBDC and other forms of cryptocurrencies are explored, and global interest in the adoption of this technology is discussed. It has been proven that CBDC can be a tool for improving access to financial services and simplifying digital payments, but its implementation should be a careful and considered process, taking into account all possible consequences and risks.*

***Keywords:** Central bank digital currency (CBDC), Central bank, Cryptocurrency, International experience*

*Науковий керівник – БОДНАР Олена,
кандидат екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

БОРОТЬБА З НАРКОТИЧНОЮ ЗАЛЕЖНІСТЮ В УКРАЇНІ: ТЕРМІНОВІ ЗАВДАННЯ ТА СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА

НЕСТЕРЧУК Тетяна, здобувач вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Розглянуто серйозну проблему наркоманії в Україні. Досліджено результати виконання державної програми соціального захисту за 2021 рік. Доведено важливість соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин.

Ключові слова: соціально-психологічна реабілітація, наркозалежність, консультування.

В Україні сьогодні стоїть важлива проблема наркоманії, і ця проблема знаходиться на високому рівні поширеності серед населення. За даними незалежних експертів, кількість наркозалежних в Україні становить від 1,5 до 2 млн осіб, що в десятки разів перевищує офіційні статистичні цифри [1]. Ця надзвичайно висока кількість наркозалежних осіб свідчить про те, що проблема залежності від наркотичних та психотропних речовин є нагальною і вимагає негайної уваги та рішень.

Один з основних видів наркотичної залежності в Україні – це вживання наркотиків ін'єкційно, і ця проблема є дуже поширеною. Оцінюється, що кількість людей, які вживають наркотики ін'єкційно, становить від 278 до 387 тис. осіб, а кількість жінок, які вживають наркотики ін'єкційно, становить понад 115 тис. осіб [1]. Ці цифри свідчать про те, що проблема наркотичної залежності в Україні має як гендерний, так і соціальний аспект.

За рівнем поширеності наркоманії серед населення на 100 тис. осіб виділяються деякі регіони, які є найбільш ураженими. Зокрема, це Запорізька область (406 випадків на 100 тис. населення), м. Київ (279), Донецька (277), Кіровоградська (251), Одеська (230) і Херсонська (211) [1]. Також слід відзначити, що на кожні 100 тис. населення України припадає 144 наркозалежних громадяни, що свідчить про розповсюдженість проблеми на національному рівні.

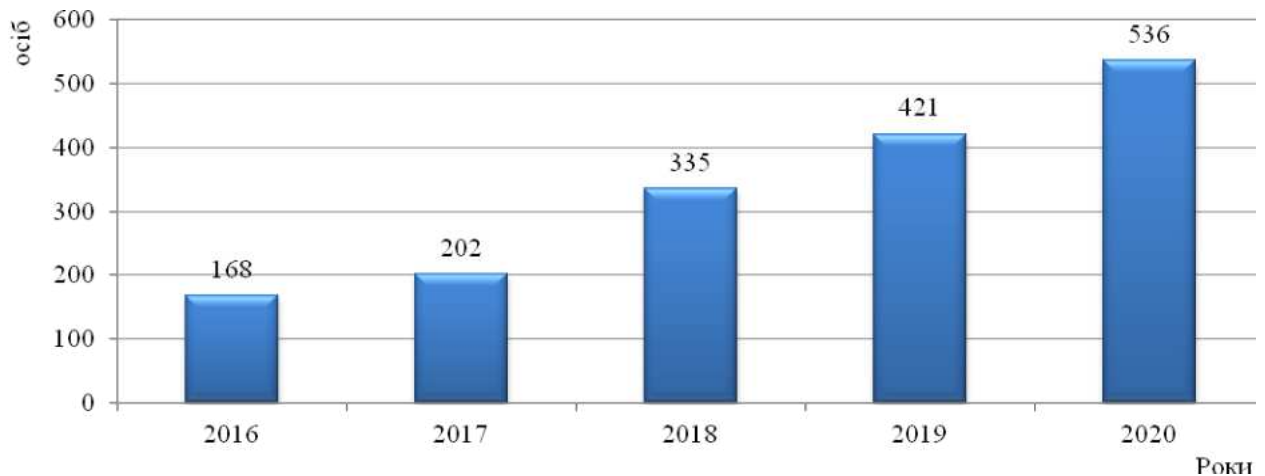

Рис. 1. Кількість померлих від отруєнь психоактивними речовинами

Джерело: узагальнено автором за інформацією [1]

Однією з найтяжчих наслідків наркоманії є збільшення смертності від отруєнь психоактивними речовинами. За останні роки кількість смертей через отруєння наркотиками й психоактивними речовинами в Україні зростає.

Основним рішенням для боротьби з проблемою наркотичної залежності є надання державою програм соціального захисту, а саме «Послуги з соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин» [2].

Зазначена соціальна послуга полягає у [2]:

- короткотерміновому проживанні, наданні допомоги в отриманні безоплатної правової допомоги;
- представництві інтересів;
- розвитку, формуванні та підтримці соціальних навичок;
- консультуванні;
- соціальній профілактиці повторів;
- наданні психологічної допомоги членам сім'ї;
- соціальному супроводі після програм реабілітації;
- організації отримання медичних послуг, медичного обстеження тощо.

Також варто зазначити, що ця послуга є безоплатною, і строк її надання становить 10 робочих днів.

За інформацією, наданою Національною соціальною сервісною службою України у 2021 році, сім'ї, у яких були особи, що вживали ПАР, скористалися соціальними послугами місцевих, районних, районних у містах, селищних та сільських центрів соціальних служб. Під час моніторингу, який проводився у 2021 році, було виявлено, що основна частина цих послуг спрямована на запобігання негативним явищам, формування здорового способу життя та набуття необхідних навичок [3].

Додатково, соціальні послуги були надані особам, які залежали від ПАР, ці послуги були надані центрами соціальної психологічної реабілітації, які функціонували у трьох областях України (Донецька, Миколаївська, Хмельницька). Протягом 2021 року ці центри надали послуги консультування та соціальної профілактики 965 наркозалежним особам, з яких 100 осіб були включені до програми ресоціалізації, а з них 65 осіб успішно завершили курс [3].

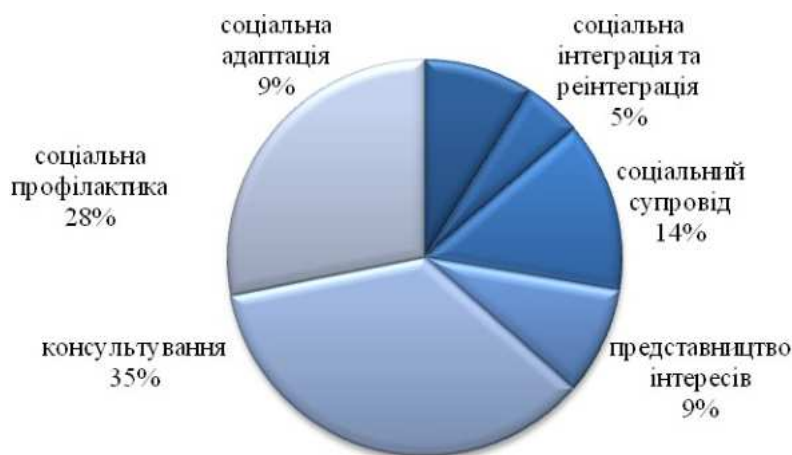

Рис. 2. Соціальні послуги для сімей, члени яких вживали психоактивні та наркотичні речовини у 2021 році

Джерело: узагальнено автором за інформацією [3]

Протягом 2021 року соціальні послуги отримали сім'ї, у яких були наркозалежні або алкоголезалежні особи, включаючи такі види послуг як консультування (4 829 сімей), соціальна профілактика (3 825 сімей), соціальна адаптація (1 220 сімей), соціальна інтеграція та реінтеграція (641 сім'я), соціальний супровід (1 903 сім'ї), представництво інтересів (1 195 сімей).

Додатково, 520 осіб були направлені до закладів охорони здоров'я членів цих сімей, 537 сімей отримали направлення до закладів соціального захисту населення, 227 сімей були влаштовані до закладів освіти. Крім того, надана допомога у відновленні документів для 1 411 сімей, допомога у налагодженні зв'язків з членами родини для 2 212 сімей, організоване лікування або оздоровлення для 719 сімей. Також 79 осіб продовжують отримувати після завершальну підтримку після завершення курсу ресоціалізації [3].

Отже, Україна стикається з серйозною проблемою наркоманії, яка виявляється у високому рівні поширеності серед населення та зростанні смертності від отруєнь психоактивними речовинами. Програми соціального захисту та реабілітації є важливими інструментами в боротьбі з цією проблемою, а їхні результати свідчать про необхідність подальшого розвитку та підтримки таких ініціатив для покращення якості життя наркозалежних осіб та їхніх сімей.

Література:

1. Статистика не втішна: Наркозалежність продовжує зростати в Україні та світі. URL: <https://numl.org/OpG> (дата звернення 29.09.2023).
2. Соціальний захист. URL: <https://numl.org/OpH> (дата звернення 30.09.2023).
3. ЗВІТ щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні за 2022 рік. URL: <https://numl.org/OpI> (дата звернення 01.10.2023).

Abstract: Considered a serious problem of drug addiction in Ukraine. The results of the implementation of the state social protection program for 2021 have been studied. The importance of social and psychological rehabilitation of persons addicted to narcotic drugs or psychotropic substances has been proven.

Keywords: socio-psychological rehabilitation, drug addiction, counseling.

*Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

РОЛЬ ЛОГІСТИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

**ОНОПРІЙЧУК Денис, здобувач вищої освіти спеціальність 073 «Менеджмент»
Миколаївський національний аграрний університет**

***Анотація:** у статті досліджено, що логістика є ключовою для успіху малих підприємств. У роботі розглядаються переваги від фокусування на логістиці, такі як зниження витрат, підвищення швидкості виробництва і покращення взаємодії з постачальниками та клієнтами.*

***Ключові слова:** логістика, малі підприємства, ефективність, витрати, управління запасами.*

Галузь логістики є важливою сполучною ланкою між виробництвом і споживанням і ключовим елементом успішного функціонування будь-якого підприємства, незалежно від його розміру. У сучасних умовах господарювання, коли конкуренція в бізнесі надзвичайно висока і споживачі стали більш вимогливими, роль логістики стала ще більш важливою. Особливо це стосується малих підприємств, які мають обмежені ресурси і часто працюють в умовах зростаючого тиску та складності ринку.

Успішна логістика вимагає наявності як стратегічного планування, так і детального тактичного плану. Стратегія повинна включати тактичні кроки, які дозволяють оптимально використовувати рух товарів на користь малого підприємництва. Ваш план повинен докладно описувати всі етапи, які ваша компанія повинна виконати для втілення вашої стратегії в життя [1].

Незважаючи на той факт, що багато малих підприємств акцентують свою увагу на розробці та виробництві власних товарів і послуг для ефективного задоволення потреб споживачів, без належної організації доставки цих продуктів до клієнтів, підприємство стає вразливим перед можливими негативними наслідками, включаючи ризик банкрутства. Одним із ключових аспектів у забезпеченні успіху бізнесу в цьому контексті є ефективне впровадження та управління логістикою. Саме логістика може стати для малих підприємства запорукою їхнього успіху.

Ефективність діяльності малих підприємств дуже залежить від логістичної інфраструктури, завдяки якій будуть проходити всі логістичні операції з матеріальними та супутніми їм потоками.

Логістика, хоча зорієнтована на переміщення товарів, має важливий вплив, що виходить за межі цього процесу. У сфері підприємництва успішне впровадження логістики включає в себе підвищення продуктивності, зменшення витрат, підвищення темпів виробництва, ефективний контроль над запасами, раціональне використання складських приміщень, підвищення задоволеності як клієнтів, так і постачальників, а також поліпшення взаємодії з клієнтами.

Розглянемо як впливає логістика на малі підприємства. З рис 1. бачимо, що за допомогою логістики можливе зниження витрат, підвищення швидкості виробництва, покращення взаємодії з постачальниками та клієнтами тощо.

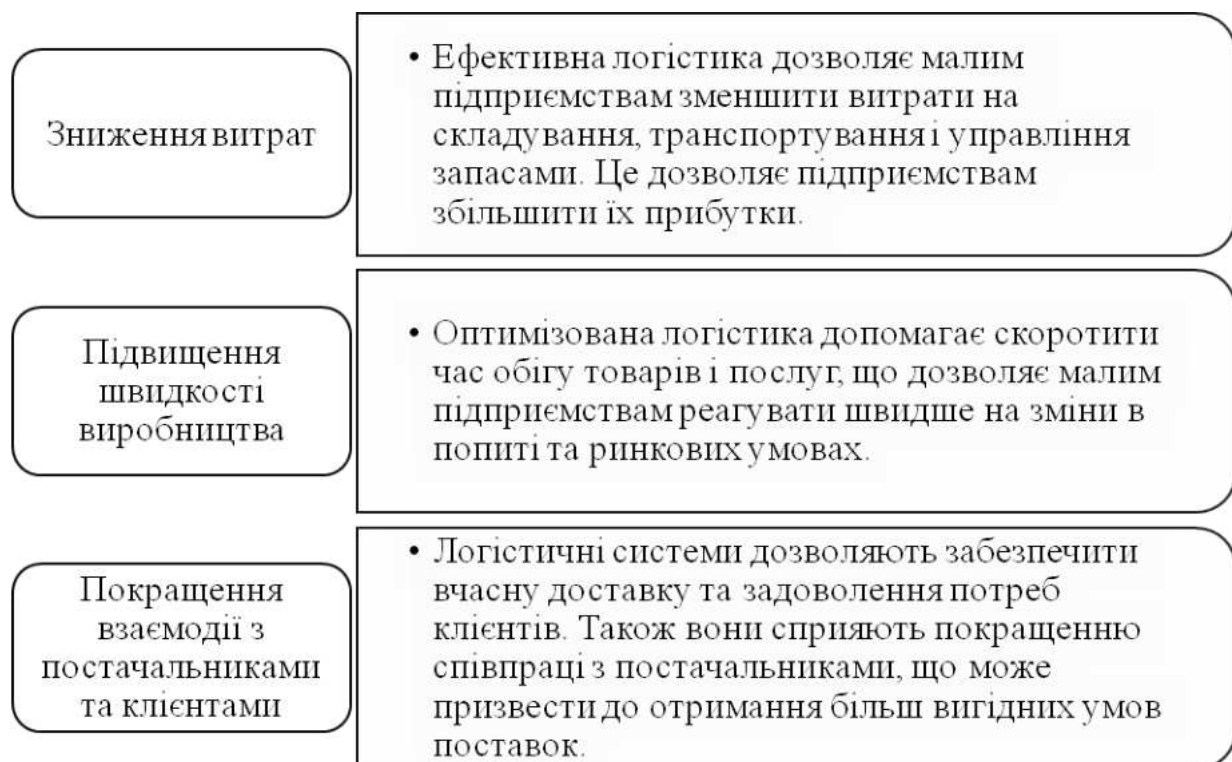

Рис. 1. Вплив логістичної діяльності на розвиток малих підприємств
Джерело: побудовано автором з використанням [2]

Логістична діяльність є важливою на всіх підприємствах. Процес організації логістики є складним і вимагає значних зусиль з боку керівництва. Сама

організація логістики повинна охоплювати всі аспекти функціонування підприємства і мати тісний взаємозв'язок з ними.

Отже, малі підприємства, які мають обмежені ресурси, можуть отримати значну користь від ефективного впровадження логістики. Концепція логістики дійсно дозволяє здійснити тісну інтеграцію різних аспектів бізнес-процесів у єдину систему з метою ефективного управління рухом товарів та інформацією.

Література:

1. Logistics: The Path to Fulfillment (And Success). Oracle NetSuite. URL: <https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/erp/logistics.shtml> (date of access: 28.09.2023).

2. Андрієнко Б. Я. Оцінка ефективності логістичної діяльності підприємства : bachelor's thesis. 2019. 103 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29618> (дата звернення: 28.09.2023).

Abstract: the article studies that logistics is key for the success of small enterprises. The article discusses the benefits of focusing on logistics, such as reducing costs, increasing production speed and improving interaction with suppliers and customers.

Keywords: logistics, small businesses, efficiency, costs, inventory management.

*Науковий керівник – ІВАНЕНКО Тетяна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
готельно-ресторанної справи та організації бізнесу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

ПАСТУХ Олена, здобувач вищої освіти
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Висвітлено роль інноваційних технологій в умовах цифрової революції та їх вплив на трансформацію сучасного облікового процесу. Акцентовано увагу на впровадженні цифрових інструментів, хмарних технологій, штучного інтелекту, сучасних бухгалтерських програм тощо як ключових факторів оптимізації облікових практик.*

***Ключові слова:** інноваційні технології, бухгалтерський облік, автоматизація, штучний інтелект, ефективність фінансового управління.*

Сучасний бухгалтерський облік та фінансова звітність не можуть уявити своє існування без впливу інноваційних технологій. Ця трансформація сприяє покращенню якості обліку, оптимізації процесів та забезпечує важливу інформаційну базу для прийняття управлінських рішень. Діджиталізація, хмарні технології, штучний інтелект та автоматизація внесли суттєві зміни у бухгалтерський ландшафт, дозволяючи підприємствам більш ефективно управляти фінансами, реагувати на зміни та сприяти створенню надійної інформації для зацікавлених сторін [1]. Інноваційні технології не лише вплинули на спосіб, яким ми ведемо бухгалтерський облік, але й визначають його майбутнє, надаючи нові можливості та виклики для професіоналів у цій сфері.

Розвиток інноваційних технологій у бухгалтерському обліку представляє собою суттєву трансформацію цієї сфери в сучасному світі. Введення цифрових інструментів, хмарних технологій, штучного інтелекту та автоматизації дозволяє підприємствам ефективно управляти фінансами, прискорювати процеси обліку та звітності, а також знижувати ризики помилок. Відступ від ручного обліку та паперових документів на користь цифрових інструментів сприяє підвищенню точності та зручності обліку, а також дозволяє легко відстежувати зміни в законодавстві та вимоги звітності. Інноваційні технології також відкривають нові можливості для аналізу даних та прогнозування, що допомагає приймати більш обґрунтовані рішення. У результаті, цей розвиток змінює роль бухгалтерів, вимагаючи від них розуміння і вміння використовувати сучасні технології,

відкриває нові перспективи для оптимізації фінансових процесів та підвищення ефективності бухгалтерського обліку [2].

Бухгалтерський облік значно спрощується завдяки використанню різноманітних програмних засобів. Велика кількість програм і систем, зважаючи на особливості податкового та бухгалтерського законодавства, дозволяють підприємствам ефективно вести облік фінансів та звітність. Відомі програми, такі як «Медок», «Дебет Плюс», «MASTER:Бухгалтерія» тощо стали незамінними інструментами для бухгалтерів та фінансових спеціалістів. Вони надають можливість автоматизувати багато процесів, зменшити ризик помилок та швидко адаптуватися до змін в законодавстві [3].

Використання сучасних бухгалтерських програм має безліч переваг, що значно полегшують та оптимізують процеси фінансового обліку для підприємств та організацій. Перш за все, це автоматизація багатьох рутинних операцій, що дозволяє значно зменшити ризики помилок та зекономити час бухгалтерів. Крім того, сучасні програми надають можливість легко відстежувати фінансовий стан підприємства в режимі реального часу, що дозволяє оперативно реагувати на зміни та приймати обґрунтовані управлінські рішення [4].

Інтеграція з електронними системами податкового обліку спрощує взаємодію з податковими органами та забезпечує дотримання податкового законодавства. Важливою перевагою є також збереження та забезпечення безпеки фінансової інформації, адже сучасні програми надійно захищають дані від несанкціонованого доступу. Також використання бухгалтерських програм дозволяє підприємствам легко адаптуватися до змін у законодавстві та вимог звітності, що зменшує ризик штрафів та санкцій. Усі ці переваги роблять сучасні бухгалтерські програми необхідним інструментом для ефективного управління фінансами та звітністю в умовах цифровізації [1].

Вплив інноваційних технологій на розвиток бухгалтерського обліку сьогодні виявляється надзвичайно суттєвим і змінює те, як функціонує ця професія. Впровадження цифрових інструментів, хмарних технологій, штучного інтелекту та автоматизації створює нові можливості для точного та ефективного

обліку фінансів, оптимізації процесів та надає більше часу для аналізу та стратегічного планування. Ця трансформація сприяє якості і надійності фінансової звітності та допомагає підприємствам пристосовуватися до змін в регуляторному середовищі. Збільшується роль бухгалтерів, які повинні бути компетентними у сфері інновацій та технологій, і водночас ця еволюція надає можливість вдосконалити фінансовий й управлінський процеси, сприяючи підвищенню продуктивності та точності бухгалтерського обліку [5].

Отже, використання сучасних бухгалтерських програм надає підприємствам безліч переваг, включаючи автоматизацію процесів, оперативний контроль фінансів, інтеграцію з податковими системами, забезпечення безпеки даних та легку адаптацію до змін в законодавстві. Ці програми стають ключовим інструментом для ефективного бухгалтерського обліку та фінансового управління сучасними підприємствами.

Література:

1. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 26(1), 79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8)
2. Іванина, О. В., Островська, О.А. Фінансові ризики компаній: вплив військових дій на економіку світу. Зб. Матеріалів Всеукр.наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів «Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях», 2023, С.215-217. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/23993/1/DOMIN_2023_P215-217.pdf
3. Potryvaieva, N., & Palieiev, A. (2023). Accounting outsourcing as a modern effective tool of enterprise management. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 27(3), 18-30. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/3.2023.18>
4. Savkiv U.S., Kuzmin T.L. (2023) Improving accounting and reporting in the digital economy. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Вип. 19. Т.2, 2023. С.87–95. doi: 10.15330/apred.2.19.87-95
5. Дроздова, О. Г. (2023) Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. In: *The 6 th International scientific and practical conference «Modern problems of science, education and society» (August 14-16, 2023) SPC «Sci-conf. com. Ua»*, Kyiv, Ukraine. 2023. 671 p. 2023. p. 457.

***Анотація:** The role of innovative technologies in the conditions of the digital revolution and their impact on the transformation of the modern accounting process is highlighted. Emphasis is placed on the implementation of digital tools, cloud technologies, artificial intelligence, modern accounting programs, etc. as key factors in the optimization of accounting practices.*

Ключові слова: Innovative technologies, accounting, accounting process automation, artificial intelligence, financial management efficiency.

*Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
д-р екон. наук, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ВИКЛИКИ

*РАГУЛІНА Анастасія, здобувач вищої освіти групи Б 3/1
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

Анотація: Розглянуто актуальні питання та виклики, які стоять перед обліком підприємств в умовах економічної кризи. Звертається увага на важливість гнучкості та здатності до швидкої адаптації до змін, а також на постійному навчанні.

Ключові слова: адаптація, криза, облік, соціальна активність, звітність.

Облік як соціальна наука розвивається разом із суспільством. Його прогрес і просування реагує на всі події та зміни в різних сферах економічної, політичної та екологічної діяльності. Економічна криза завжди ставила виклик для підприємств та організацій у всьому світі, однак її вирішення потребує особливої уваги. Світ стикається зі значущими зовнішніми загрозами, які викликають різке підвищення нестабільності у глобальній економіці. Ця ситуація вимагає оперативних заходів та прийняття рішучих дій на національному рівні для запобігання негативного впливу економіку [1].

В останній час значні зміни у економічні процеси України і світу внесли пандемія та війна. Це призвело до скорочення чисельних видів бізнесу та зменшення чисельності зв'язків між суб'єктами, як у межах країни, так і на міжнародному рівні. Деякі негативні наслідки впливають на малий бізнес у сферах торгівлі, послуг, пасажирських перевезень, туризму, спорту та культури. За прогнозами фахівців, такий поворот у бізнесі та зниження соціальної активності населення може призвести до кардинальних змін у парадигмі людського життя та виникнення нових цінностей у суспільному розвитку [2].

Розглянемо деякі зміни та виклики, які може спричинити економічна криза:

1. Зміни в обсягах та структурі операцій: під час економічної кризи підприємство може зменшити виробництво, продажі та інші операції. Це тягне за собою зміну обсягів та структури фінансових операцій, які потрібно відобразити в бухгалтерському обліку.

2. Погіршення фінансових показників: криза може призвести до зниження прибутковості, зростання заборгованості та інших фінансових проблем. Бухгалтер повинен вагомніше відслідковувати ці показники та відображати їх у фінансовій звітності.

3. Оцінка активів і заборгованостей: умови на ринку можуть призвести до знецінення активів, наприклад, нематеріальних активів.

4. Ліквідність та грошові потоки: у кризових умовах підприємству важко забезпечити ліквідність. Бухгалтер повинен повністю відстежувати грошові потоки та розробляти стратегії управління.

5. Зміни в податковій політиці: уряди можуть ввести нові податкові пільги та заходи під час економічної кризи, щоб підтримати підприємство. Бухгалтер повинен слідкувати за такими змінами та правильно їх обчислювати при розрахунку податків [3].

Значні зміни відбуваються і в обліково-інформаційному забезпеченні діяльності підприємств та корпорацій. Скорочення виробничо-торговельних операцій призводить до тимчасової або й повної зупинки багатьох підприємств, що може негативно відбитися на дотриманні основоположного принципу безперервності ведення бухгалтерського обліку.

При відновленні роботи таких суб'єктів після тривалої перерви виникає необхідність проведення інвентаризації наявних активів і розрахунків, уточнення їх оцінки, потребують узгодження з кредитними установами і перекваліфікації короткострокові та довгострокові кредити та інші боргові зобов'язання.

Отже, економічна криза завжди була випробуванням для підприємств та організацій у всьому світі. Підприємства повинні бути готовими до змін у фінансовій сфері, щоб ефективно управляти своїми ресурсами, ризиками та можливостями. Актуальні питання та виклики в обліку, які було розглянуто,

свідчать про необхідність удосконалення облікових процесів та вивчення найкращих практик управління фінансами. У таких умовах важливою є інноваційність та гнучкість у підходах до обліку, а також постійне навчання та адаптація до змін. Лише так підприємство зможе продовжити свою діяльність та процвітати в економічно складні часи, зберігаючи довіру інвесторів та забезпечуючи стабільність своєї діяльності.

Література:

1. Варцаба В. Особливості забезпечення фінансової стійкості банківської системи України та пріоритети реформування. *Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та управління персоналом* : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 21 квітня 2021 р.) – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. С. 59-61.

2. Крупка Я. Тенденції розвитку бухгалтерського обліку під впливом сучасних викликів. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації* : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 14 травня 2021 р.) – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2021. С. 65-69.

3. Гайдучький П.І., Жук В.М. Роль бухгалтерського обліку в попередженні економічних криз. *Економіка України*. 2012. № 12. С. 72-82.

Abstract: *The research examines the current issues and challenges facing the accounting of enterprises in the conditions of the economic crisis. Attention is drawn to the importance of flexibility and the ability to quickly adapt to changes, as well as continuous learning.*

Key words: *adaptation, crisis, accounting, social activity, reporting.*

***Науковий керівник – ЛУГОВА Ольга,
канд. екон.наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

***РАГУЛІНА Анастасія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет***

Анотація: У дослідженні розглянуто важливий аспект управління підприємством - фінансовий стан. Описано роль аналізу та оцінки фінансового стану для прийняття стратегічних рішень, забезпечення стійкості підприємства та привабливості для інвесторів і кредиторів. Фінансовий стан підприємства є важливою складовою успішного бізнесу, і його ретельний аналіз є необхідним для досягнення фінансової стабільності та зростання.

Ключові слова: звіт, активи, стабільність, джерела фінансування, чистий прибуток.

Фінансовий стан підприємства є одним з ключових складових управління будь-яким підприємством. Ця тема завжди залишається актуальною для підприємців, інвесторів та кредиторів, адже вона демонструє стійкість підприємств, їх можливості для розвитку та підтримки показників фінансової безпеки.

Різноманітні аспекти, пов'язані з аналізом фінансового стану підприємств, його оцінкою та управлінням досліджували такі видатні економісти, як А.М. Поддєрьогін, М.Я. Коробов, Г.П. Герасименко та ін.

Фінансовий стан підприємства має сукупність показників, які відображають його фінансову ситуацію та рентабельність. Показники стабільної фінансової ситуації підприємства можуть містити довгострокову спроможність виконувати фінансові зобов'язання, позитивну динаміку у виробництві і збуті товарів (послуг, робіт), ефективне використання ресурсів [1].

Детальніше розглянемо дану тему на прикладі підприємства «Кернел-Трейд», основним видом діяльності якого є експорт зернових культур. Розглянемо фінансову ситуацію за 2021-2022 роки на основі звітності ТОВ «Кернел-Трейд», що опубліковано Державною податковою службою України на порталі відкритих даних (рис. 1).

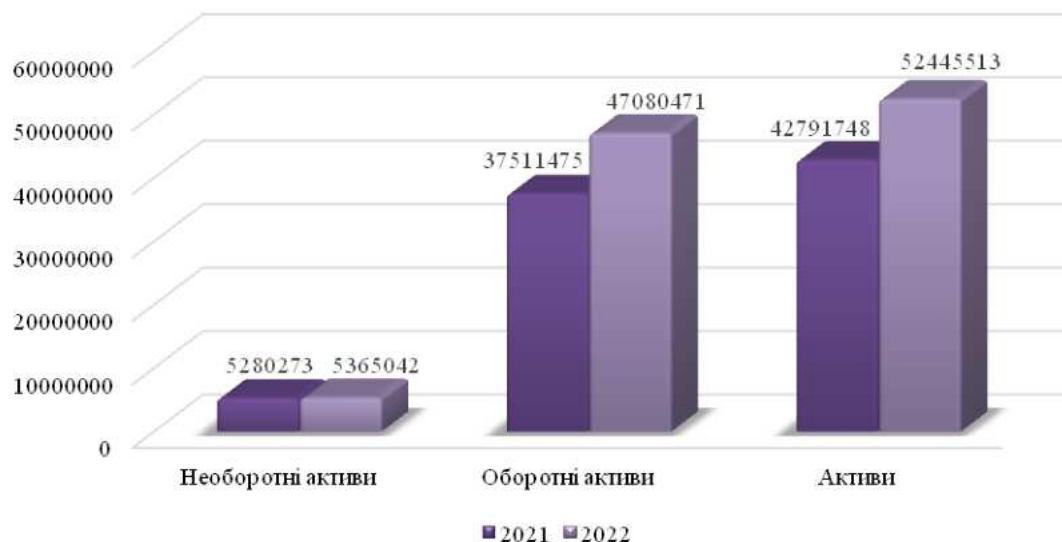

Рис. 1. Динаміка активів ТОВ «Кернел-Трейд» у 2021-2022 рр., тис. грн

Джерело: побудовано автором за даними ТОВ «Кернел-Трейд»

Спостерігається посилення господарського потенціалу, на що вказує збільшення суми активів у 2022 році на 22,6% у порівнянні з 2021 роком. Тобто у підприємства збільшується обсяг наявного у розпорядженні майна [2].

Звернемо увагу на динаміку джерел фінансування для залучення активів (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка джерел фінансування ТОВ «Кернел-Трейд» у 2021-2022 рр., тис. грн

Джерело: побудовано автором за даними ТОВ «Кернел-Трейд»

Так, збільшується сума наявних джерел фінансування для залучення активів, що зумовлено зростанням власного капіталу на 49,8% і короткострокових

зобов'язань на 13,9%. Факт зростання суми власного капіталу вказує на підвищення рівня благополуччя власників. Зростання загальної суми зобов'язань забезпечує повне розкриття наявного потенціалу компанії, хоча призводить до підвищення залежності від зовнішніх постачальників грошових коштів. Сума чистого прибутку компанії у 2022 році становила 5 138 344 тис. грн, що може вказувати на продуману бізнес-модель [3].

Отже, дослідження фінансового стану підприємств є важливим аспектом управління будь-яким бізнесом, особливо в умовах постійних змін ринку та економічних коливань. Від підсумкового аналізу фінансів та постійного моніторингу фінансового стану підприємства залежить його стабільність, рентабельність і можливість досягнення стратегічних цілей. Тому керівництво підприємства повинно завжди надавати увагу цьому аспекту управління.

Література:

1. Показники оцінки фінансового стану підприємства - бібліотека buklib.net. Головна - Бібліотека BukLib.net. URL: <https://numl.org/Oqk> (дата звернення: 22.09.2023).
2. Товариство з обмеженою відповідальністю «Кернел-Трейд». Бухгалтерська та бюджетна звітність українських підприємств та організацій, фінансовий аналіз звітності. URL: <https://numl.org/Oq1> (дата звернення: 22.09.2023).
3. Товариство з обмеженою відповідальністю «Кернел-Трейд» - фінансова звітність за 2022 рік - clarity project. Закупівлі - Clarity Project. URL: <https://numl.org/Oqm> (дата звернення: 22.09.2023).

Abstract: *The research examines an important aspect of enterprise management - financial condition. The role of analysis and assessment of the financial condition for making strategic decisions, ensuring the stability of the enterprise and attractiveness for investors and creditors is described. The financial condition of the enterprise is an important component of a successful business, and its careful analysis is necessary to achieve financial stability and growth.*

Key words: *report, assets, stability, sources of financing, net profit.*

*Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВОМУ ОБЛІКУ: АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ

**РАГУЛІНА Анастасія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Висвітлено важливість інформаційних технологій у сучасному фінансовому обліку підприємств. Наведено переваги автоматизації фінансового обліку, зокрема, зниження ризику помилок, часу та ресурсів, а також забезпечення надійності та безпеки фінансової інформації. Доведено роль інформаційних технологій у проведенні аналізу та прийнятті обґрунтованих фінансових рішень.

Ключові слова: оптимізація, блокчейн, інтегрування, надійність, ефективність.

У сучасному світі, де інформація є цілим механізмом, що рухає економіку, фінансовий облік стає ключовим складовим успіхом для підприємств будь-якої форми власності та розміру. Інформаційні технології у сфері фінансового обліку відіграють надзвичайно важливу роль у забезпеченні точності, надійності та ефективності цього процесу. Автоматизація та оптимізація фінансового обліку стають необхідними компонентами для досягнення високих результатів та конкурентоспроможності підприємств.

Автоматизація змінює фінансовий ландшафт, використовуючи технології для оптимізації процесів і підвищення ефективності. Завдяки впровадженню штучного інтелекту, машинного навчання та роботизованої автоматизації процесів підприємства отримують значні переваги. Автоматизація забезпечує швидшу й точнішу обробку даних, що призводить до зменшення помилок і покращення відповідності фінансовим нормам. Крім того, ця тенденція дозволяє заощадити кошти, оскільки не потрібно виконувати завдання вручну, звільняючи ресурси для більш стратегічних зусиль. Оскільки компанії прагнуть до масштабованості та розуміння на основі даних, автоматизація фінансів і бухгалтерського обліку стає важливим інструментом у їх арсеналі. Прийняття цієї тенденції дає можливість управлінцям приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися до ринкової динаміки, що розвивається, і залишатися конкурентоспроможними у світі, що стає все більш цифровим [1].

Сучасні бухгалтерські програми можуть автоматично інтегрувати дані з різних джерел, таких як банківські рахунки, касові операції, платіжні системи та

інші. Серед цих програм можна виділити: 1С:Бухгалтерія; М.Е.ДОС; Dilovod; MASTER:Бухгалтерія; BOOKKEEPER; Облік SaaS; Дебіт Плюс; iFin Zvit та багато інших [2]. Це спрощує процес фіксації фінансових операцій і забезпечує їх точність. Крім того, програмні рішення дозволяють автоматично формувати фінансові звіти, податкову звітність та іншу документацію, що значно заощаджує час і зусилля бухгалтерів.

Інформаційні технології також змінюють важливу роль у забезпеченні надійності та безпеки фінансового обліку. Сучасні програмні рішення мають вбудовані механізми контролю доступу, що дозволяють обмежувати права користувачів і забезпечувати конфіденційність фінансових даних. Безпека також стає особливо важливою в контексті зберігання фінансових даних в електронному вигляді. Заходи забезпечення інформаційної безпеки, такі як резервне копіювання даних та захист від кібератак, стають необхідними для забезпечення надійності фінансового обліку. Технологія блокчейну призначена для революції в інфраструктурі, яка є фундаментом для фінансових послуг і багатьох інших галузей, включаючи сферу професійного аудиту та бухгалтерії. Кожна операція фіксується у вигляді «блоку» даних, і кожен новий блок включає зашифровану копію попереднього блоку. Потім ці блоки об'єднуються за допомогою криптографічних підписів, створюючи послідовність операцій або транзакцій з часовими позначками, розподіленими та захищеними від можливостей фальсифікації. У результаті блокчейн створює невідому облікову книгу інформації, в якій практично неможливо виконати фальсифікацію або знищення записів щоб приховати певні операції [3].

Іншою важливою функцією інформаційних технологій у фінансовому обліку є можливість проводити аналіз фінансової діяльності підприємства та приймати обґрунтоване рішення на основі цього аналізу. Сучасні програмні засоби дозволяють вести динамічний моніторинг фінансових показників, складати прогнози та моделювати різні сценарії розвитку подій [4, с.121; 5.].

Отже, інформаційні технології у фінансовому обліку мають важливу роль у забезпеченні точності, ефективності та безпеки цього процесу. Автоматизація та

оптимізація обліку дозволяють підприємствам зекономити час та ресурси, зміцнюють надійність та забезпечення інформаційної безпеки, а також значно полегшують проведення аналізу та прийняття обґрунтованих рішень. Розвиток і впровадження інформаційних технологій у фінансовому обліку стають необхідними для підприємств у сучасному конкурентному бізнес-середовищі.

Література:

4. Top 10 use cases of finance and accounting automation. Gleematic A.I. URL: <https://gleematic.com/top-10-use-cases-of-finance-and-accounting-automation/> (date of access: 29.09.2023).
5. ТОП-10 програм, які полегшують життя бухгалтеру Джерело: <https://www.golovbukh.ua/article/9463-top-10-program-yak-polegshuyut-jittya-buhgalteru> Повне або часткове копіювання будь-яких матеріалів сайту, цитування, публікація їх анотованих оглядів допускаються лише з письмового дозволу редакції сайту. ГоловБух. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/9463-top-10-program-yak-polegshuyut-jittya-buhgalteru> (дата звернення: 29.09.2023).
6. Блокчейн і бухгалтерський облік. NexiaDK. URL: <https://nexia.dk.ua/blokchein-i-bukhhalterskyi-oblik/#:~:text=Що%20таке%20технологія%20блокчейн?,в%20усіх%20копіях%20майже%20одночасно.> (дата звернення: 29.09.2023).
7. Сучасні інформаційні технології для облікового процесу. Розвиток інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту на етапі становлення цифрової економіки, м. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 1 січ. 2019 р. 2019. С. 120–121. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/287919814.pdf> (дата звернення: 29.09.2023).
8. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 26(1), 79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8)
9. Potryvaieva, N., & Palieiev, A. (2023). Accounting outsourcing as a modern effective tool of enterprise management. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 27(3), 18-30. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/3.2023.18>
Abstract: The study examines the importance of information technologies in modern financial accounting of enterprises. The advantages of automating financial accounting are given, in particular, reducing the risk of errors, time and resources, as well as ensuring the reliability and security of financial information. The role of information technologies in conducting analysis and making informed financial decisions is also considered.
Key words: optimization, blockchain, integration, reliability, efficiency.

*Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИРОБНИЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

**СЛОБОДЯН Тетяна, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: Висвітлено результати використання штучного інтелекту у виробничій діяльності підприємства та його важливість у сучасному світі.

Ключові слова: штучний інтелект, виробничий сектор, виробництво.

Виробничий сектор, як відомо, повільно впроваджує нові технології, і штучний інтелект не є винятком. Дослідження показують, що впровадження штучного інтелекту у виробництво може мати значні переваги для підприємств. Штучний інтелект є ключовим для відповідальності та розуміння у технології. Людям потрібно мати змогу розуміти мотиви прийнятих штучним інтелектом рішень та переконатися, що прогрес є корисним для організації. Він також допомагає при аудиті та контролі, забезпечуючи обґрунтування рішень та вивчення їх у майбутньому.

Штучний інтелект (ШІ) — це галузь інформатики, яка займається розробкою інтелектуальних машин, здатних виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту [1]. Системи штучного інтелекту створені для навчання на досвіді, розпізнавання закономірностей і прийняття рішень на основі вхідних даних.

Штучний інтелект має потенціал повністю змінити промисловість. Приклади можливих переваг [2] включають збільшення продуктивності, зниження витрат, підвищення якості та скорочення часу простою. Великі заводи — це лише деякі з тих, які можуть отримати користь від цієї технології. Багатьом невеликим підприємствам необхідно усвідомити, наскільки легко отримати дорогі та недорогі рішення за допомогою штучного інтелекту.

Існує багато можливих застосувань штучного інтелекту у виробництві. Він покращує виявлення дефектів, використовуючи складні методи обробки зображень для автоматичної класифікації дефектів у широкому діапазоні промислових об'єктів. Суб'єкти господарської діяльності можуть досягти

стабільного рівня виробництва, оптимізувавши процеси за допомогою програмного забезпечення на основі цифровізації процесів управління [3] та штучного інтелекту [2].

Штучний інтелект у виробництві [4] – це використання рішень машинного навчання і нейронних мереж глибокого навчання для оптимізації виробничих процесів із покращеним аналізом даних і прийняттям рішень. Часто згадуваним варіантом використання штучного інтелекту на виробництві є прогнозне обслуговування. Застосовуючи штучний інтелект до виробничих даних, компанії можуть краще прогнозувати та запобігати поломкам машин. Це, у свою чергу, скорочує дорогий час простою у виробничих процесах. Штучний інтелект у виробництві має багато інших потенційних застосувань і переваг, таких як покращене прогнозування попиту та зменшення відходів сировини. Штучний інтелект і виробництво мають природний зв'язок [4], оскільки умови промислового виробництва вже вимагають тісної взаємодії людей і машин.

Сьогодні концепція технології штучного інтелекту на підприємствах виходить далеко за межі робочих місць і охоплює розумні підключені виробничі підприємства, де люди та машини працюють разом, а дані та аналітика дозволяють краще прогнозувати та приймати рішення на кожному етапі процесу [5].

У 2023 році штучний інтелект стає все більш важливим для повсякденної діяльності виробників у всьому світі. Автономні роботи та прогнозна аналітика на основі машинного навчання означають, що компанії можуть оптимізувати процеси, підвищити продуктивність і зменшити шкоду, завдану навколишньому середовищу, багатьма новими способами [5]. Важливо відзначити, що пріоритетом для багатьох суб'єктів господарювання є не заміна людей-працівників, а розширення людських здібностей та можливість працювати безпечніше та ефективніше.

Майбутнє виробництва з штучним інтелектом виглядає перспективним, з вже наявними численними застосуваннями і ще більшими, що з'являться. Однак, важливо, щоб штучний інтелект міг пояснювати свої дії та обґрунтовувати їх. Це

дозволить людям розуміти процеси прийняття рішень, регулювати їх та, в кінцевому підсумку, нести відповідальність за результати.

Література:

1. Штучний інтелект. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D1%82%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82#%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81 (дата звернення 29.09.23)
2. Штучний інтелект на виробництві: ось усе, що потрібно знати. URL: <https://translate.google.com/?hl=ru&sl=en&tl=uk&text=AI%20in%20Manufacturing%203A%20Here%27s%20Everything%20You%20Should%20Know&op=translate> (дата звернення 29.09.23)
3. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 26(1), 79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8)
4. Що таке штучний інтелект у виробництві. URL: <https://www.arm.com/glossary/ai-in-manufacturing> (дата звернення 29.09.23)
5. Штучний інтелект у виробництві: чотири варіанти використання, які вам потрібно знати у 2023 році. URL: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2023/07/07/artificial-intelligence-in-manufacturing-four-use-cases-you-need-to-know-in-2023/?sh=662322eb3bd8> (дата звернення 29.09.23)

Abstract: *The results of the use of artificial intelligence in the production activity of the enterprise and its importance in the modern world are highlighted.*

Keywords: *artificial intelligence, production sector, production.*

*Науковий керівник – ПОТРИВАЄВА Наталя,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

**СЛОБОДЯН Тетяна, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: у дослідженні проаналізовано інтелектуальну власність. Розглянуто її правове регулювання в Україні.

Ключові слова: інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, форма захисту, авторське право, патентне право.

Інтелектуальна власність є особливою сферою прав, що нині дозволяють отримати колосальні надприбутки за короткий термін, причому часто – з мінімальними або і практично відсутніми інвестиціями. Ось чому авторське право так часто підпадає під недобросовісне зазіхання з боку фізичних або юридичних осіб у всьому світі. Не є винятком і Україна. Інтелектуальна власність - це чималий перелік категорій. Напрацювання доробків у будь-якій із них віщує іноді суттєві зрушення в науці, культурі, живописі, шоу-бізнесі чи розробці програмного забезпечення. Тому захист авторського права, сприяння захисту творців винахідників, як / запобігання недобросовісному присвоєнню об'єктів інтелектуальної власності є одним з першочергових завдань для сучасної юриспруденції [1].

Право інтелектуальної власності [2] — у найширшому розумінні означає закріплені законом права на результат інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, художній, виробничій та інших галузях.

Але доцільнішим є визначення інтелектуальної власності через зазначення об'єктів інтелектуальної власності [2]: авторські права (бази даних, літературні, художні, аудіо-, відео- твори, комп'ютерні програми, карти, фотографічні твори); суміжне право; право промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, товарні знаки); фірмові та комерційні найменування; географічні зазначення; сорти рослин та породи тварин; топографії інтегральних мікросхем; комерційна таємниця.

Авторським правом регулюються відносини, які виникають в процесі створення та використання літературних, музичних і художніх творів, витворів кінематографії, наукових праць, серед яких необхідно виділити комп'ютерні програми та бази даних. "Патентне право" охоплює охорону винаходу за допомогою патенту, захист певних комерційних інтересів за допомогою законодавства про товарні знаки і торгіві найменування, а також законодавства про охорону промислових зразків [4].

Суб'єкти права інтелектуальної власності [2] — це творці об'єкта права інтелектуальної власності та інші особи, яким належать особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Серед суб'єктів права інтелектуальної власності особливе місце належить творцям: автору, виконавцю, винахіднику, раціоналізатору. Саме від творців це право може передаватися юридичній особі. Якщо охоронний документ на об'єкт права інтелектуальної власності втратив юридичну силу, то цим об'єктом може скористатися будь-яка фізична чи юридична особа, тобто він стає суспільним надбанням.

Форма захисту – це комплекс організаційних заходів, спрямованих на захист прав і законних інтересів авторів, виконавців, виробників фонограм, відеограм, організацій мовлення, винахідників та інших суб'єктів прав інтелектуальної власності. Форми захисту прав інтелектуальної власності [3]:

- юрисдикційна – передбачає діяльність уповноважених державою органів щодо захисту порушених прав на об'єкти інтелектуальної власності або прав, що оспоруються;
- неюрисдикційна – включає дії юридичних і фізичних осіб щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, які здійснюються ними самостійно, без звернення за допомогою до державних або інших компетентних органів.

Приділяється увага покращанню взаємодії державних органів та суб'єктів господарювання при здійсненні ними інтелектуальної діяльності. Належному забезпеченню конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності, покращанню міжнародного іміджу України має сприяти посилення контролю щодо розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм,

комп'ютерних програм. Необхідно приділити увагу боротьбі з випуском та реалізацією неякісних дисків, відеокасет тощо.

Україна має величезний науковий потенціал, тому велике значення для розвитку інтелектуальної власності, економічного зростання держави має подальше створення належних умов для винахідницької діяльності.

Література:

1. Правовий захист інтелектуальної власності в Україні: проблеми та перспективи розвитку. URL: <https://zkg.ua/yurydychni-posluhy-praktyky/pravovyi-zakhyst-intelektualnoi-vlasnosti/> (дата звернення 24.09.2023)

2. Інтелектуальна власність. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C> (дата звернення 25.09.2023)

3. Захист прав інтелектуальної власності. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96 (дата звернення 25.09.2023)

4. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4487 (дата звернення 26.09.2023)

Abstract: the study analyzed intellectual property. Its legal regulation in Ukraine is considered.

Keywords: intellectual property, intellectual property law, form of protection, copyright, patent law.

*Науковий керівник – ДОВГАЛЬ Олена,
доктор економічних наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СТАНОВЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВАЛЮТИ, ЯК ПРИКЛАД ДЛЯ НАСЛІДУВАННЯ

ТРИФОНОВА Валерія, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Європейська валюта, як топ 5 світових грошей, що пройшла складний етап формування і має позитивну цінність для багатьох людей, у багатьох країнах. Економічні відносини після застосування єдиної грошової одиниці та вплив на її суб'єктів.

Ключові слова: Євро, євровалюта, Єврозона, Європейський банк, Міжнародні економічні відносини, Європейського механізму регулювання валютних курсів, Економічного валютного союзу.

Євро - відносно нова у сучасному світі валюта , але для 29 країни вона стала рідною, а для інших приклад як має формуватися економічний ринок, соціальна захищеність, темпи зростання виробництва та міжнародного обміну на ціни, заробітну плату тощо. Євро було запроваджено у 1999 р. перебуває у готівковому обігу з 2002-го року, що прийшла на заміну екю. Це характеризується тим що коли економіки країн міжнародного інтеграційного об'єднання стають досить тісно пов'язані між собою то виникає потреба у запровадження єдиної валюти. Це яскраво демонструє Європейський союз в якому 20 з 27 країн використовують валюту євро, а також 4 європейські мікро держави, які не є членами ЄС, британськими заморськими територіями Акротірі та Декелією та в односторонньому порядку Чорногорією та Косово [1].

Історія запровадження євро на території Єврозони, можна поділити на 7 етапів:

1. Європейська рада ухвалила рішення про створення валютного союзу у липні 1969р. до кінця 70-х років 20-го століття, тобто впродовж 10 років. Для цього було створено спеціальний комітет на чолі з тодішнім главою уряду Люксембургу Вернером та Європейським фондом валютної корпорації розробляли свою діяльність для заснування Європейського центрального банку. Однак нафтова криза що спалахнула в 1973р. під час арабо-ізраїльської війни відклала задуми щодо створення валютного та економічного союзу на кращі часи.
2. Європейське співтовариство повернулося до питання стабілізації валюти і створення резервного фонду ЄС, за допомогою європейського валютного союзу (ЄСВ) у 1978-у році, під час зустріч тодішнього уряду Роя Дженкінса у

Копенгагені та Бремені. Однак остаточне рішення про створення прийняли 1979 році, але тільки 1986 р. внесли дані до Єдиного європейського акту у статі 102а.

3. Для вирішення питань зі створення Європейського економічного і політичного союзу у 1988-у році було створено комітет на чолі з главою комісії Жаком Делером. Доповідь цього комітету була схвалена на засіданні Європейської Ради, що відбулася в грудні 1989-го році року у Мадриді. Вона містила програму на основі трьох етапної побудови створення союзу з доповіді комітету Жака Делора попередником Маастрихтського договору 1992року. 1-й етап створення Європейського союзу мав тривати з 1 січня 1990р. по 31 липня 1993-го року держави-члени повинні були скасувати всі обмеження щодо руху капіталів та платежів, як між собою так із третіми країнами. Держави-члени також мали забезпечити стабільність цін та платоспроможність державних фінансів. 2-й етап валютної інтеграції розпочався 1 січня 1994р. і тривав по 31 грудня 1998 р. для регулювання питань що стосувалися бюджетного дефіциту, платіжного балансу, незалежності фінансової системи від нагальних потреб як окремих країн, так і Союзу в цілому. Розглядалося питання про статус Валютного (згодом економічного та фінансового) комітету та Європейського валютного інституту, що був створений замість комітету управляючих центральними банками членів та Європейського фонду валютна кооперації, згодом Європейського центрального банку, для моніторингу валютної та фінансової ситуації в Єврозоні. 3-й етап передбачав що кожна держава має узгодити свої національні законодавства про центральні банки відповідно до Маастрихтського договору і Статусом європейської системи центральних банків, тобто відповідати «критерієм зближення»: 1) темп інфляції у конкретній державі не перевищував більше ніж на 1,5 % показника трьох держав членів які мали найвищий цей показник; 2) довгострокова відсоткова ставка має не перевищувати більше ніж на 2 %; 3) фінансове становище держави не повинно мати занадто великий бюджетний дефіцит; 4) стабільність рівність цін; 5) номінальна участь у механізмі обмінних курсів означає відсутність девальвації держави своєї валюти щодо валют інших країні в члені.

4. 31 травня 1995р. комісія ЄС прийняла «Зелену книгу», у якій описувалися практичні заходи щодо запровадження єдиної валюти. Ця книга є документом для дискусії, де описувався перехід на єдину валюту. А в жовтні Європейська Рада, почала обирати назву валюти, спочатку німці пропонували «марка», але їх не підтримали, інша запропонована назва була – євро.

5. Восени 1996р. у Євросоюзі розпочалася кампанія з пропаганди євро метою, головною задачею було переконати суспільство обрати єдину валюту на положеннях що зазначені в «Зеленій книзі». на засіданні Європейської ради 14-у грудня у Дубліні було затверджено зразки банкнот євро, номінали були 5, 10, 20, 50, 100, 200 та 500 , на яких австрійський художник Роберт Калін зобразив архітектурні витвори мистецтва: мости та арки у стилях Західної Європи, які символізують єднання. Номінал 1 та 2 існує лише у вигляді монет, а також 1, 2, 5, 10, 20 та 50 євроцентів.

6. Офіційно 1 січня 1999р. економічний і валютний союз розпочав свою роботу, євро стала повноцінною, самостійною валютою, обмінний курс між євро та національної валютою був зафіксований. Цього часу Європейський банк повинен був до кінця 2001р. надрукувати необхідну кількість банкнот євро та накарбувати монети.

7. З 1 січня 2002-го року розпочався шестимісячний термін для вилучення з обігу національних валют та заміна їх на євро. Процес обміну і вилучення формально закінчився 30 червня 2002р., однак це сталося набагато швидше. Деякі країни залишилися осторонь євро валюти, а саме Велика Британія, Данія та Швеція [2 с. 184-214].

На сьогоднішній день Євро займає друге місце у світі за обсягами торгівлі і частки в світових національних золотовалютних запасах після доларів США, також у п'ятірку лідерів входить Фунт стерлінга, Японська ена та Китайський юань. Міжнародні валютні резерви НБУ подаються у вигляді монетарного золота іноземної валюти та державних цінних паперів, що представлені в цих валютах та залишки на рахунках міжнародних організаціях, що можуть покрити дефіцит платіжного балансу для стабілізації курсу національної валюти на

світовому ринку [3].

Міжнародні економічні відносини це складна система економічних відносин між окремими країнами, їх об'єднаннями та інституційними одиницями у світовій економіці при цьому економічні зв'язки між урядами, юридичними і фізичними особами різних країн. Міжнародні валютні кредитні відносини виникають при функціонуванні валюти у світовому господарстві та обслуговують обмін результатами праці національних господарств [4 с. 102-106].

Отже, євро це валюта яка пройшла складний етап формування і має позитивну цінність для багатьох людей, у багатьох країнах. Вона охоплює велику кількість процесів та термінів, а саме причетна до: єдиної валюти, Єврозони, Європейської валютної системи, ЄС, Міжнародного фінансового фонду, Європейського механізму регулювання валютних курсів, Економічного валютного союзу, що для багатьох означає стабільність та надійність, гарантію та впевненість у завтрашньому дні, те до чого повинні усі прагнути та формувати свою економіку для кращого майбутнього себе та нових поколінь.

Література:

1. Вікіпедія. Євро. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Євро> (дата звернення 24.09.2023.)
2. Гуткевич С.О., Корінько М.Д., Сафонов Ю.М. Міжнародна економіка : підручник. 3-е вид. Перероблене та доповнене. - Вид-во «Діса Плюс», 2021. 428с.
- 3.Мінфін. Золотовалютні резерви України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/> (дата звернення 24.09.2023.)
4. Іванчук Н.В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332с.

Annotation: The European currency, as the top 5 world currencies, has gone through a difficult stage of formation and has a positive value for many people in many countries. Economic relations after the use of a single monetary unit and the impact on its subjects.

Key words: Euro, euro currency, Eurozone, European Bank, International economic relations, European exchange rate regulation mechanism, Economic Monetary Union.

*Науковий керівник - БУРКОВСЬКА Алла,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ
ТІТАРЕНКО Анастасія, здобувач вищої освіти
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** У період воєнного часу особливості облікової політики вимагають серйозних змін для врахування нових обмежень та ризиків, що виникають в умовах конфлікту. Важливо адаптувати облікові методи, включити обмеження у фінансовій звітності, вдосконалити систему документообігу та враховувати специфіку втрат та знецінення активів внаслідок війни. Готовність до перегляду та актуалізації облікової політики є важливою для забезпечення точності та надійності фінансової звітності в умовах воєнного конфлікту.*

***Ключові слова:** Воєнний час, облікова політика, фінансова звітність, електронний документообіг, втрати та знецінення активів.*

З урахуванням умов воєнного стану, в яких опинилася наша країна, облік у сфері бухгалтерії стає надзвичайно важливим для забезпечення стабільності функціонування будь-якого підприємства. Для забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно визначити ключовий інструмент управління - облікову політику.

Основною метою облікової політики є створення інформації, яка дозволяє оцінювати стан капіталу, активів, зобов'язань, доходів і витрат на будь-який період діяльності підприємства для різних цілей, включаючи складання фінансової звітності, оцінку ефективності управління та проведення своєчасних та правильних податкових розрахунків.

Введення воєнного стану в Україні значно змінило роботу підприємств і вплинуло на особливості бухгалтерського обліку. З'явилися нові операції і виникли додаткові ризики, пов'язані з провадженням діяльності, що вплинули на формування облікової політики. У більшості підприємств ця облікова політика не відповідає вимогам, встановленим стандартами бухгалтерського обліку НП(С)БО 1 та НП(С)БО 6, і не надає можливості створити цілісне уявлення про методику та організацію обліку конкретного підприємства в умовах війни [3].

Необхідно переглянути облікову політику з метою узгодження принципів і методів, які використовуються підприємством для обліку подій та операцій в умовах воєнного стану.

В сучасних умовах неможливо гарантувати безперервність діяльності (принцип «going concern»), оскільки воєнні дії можуть піддавати сумніву

існування компаній, які мають бізнес на окупованих територіях або знаходяться в зоні війни. Тому важливим є обґрунтована впевненість, наприклад, при складанні фінансової звітності за 4-й квартал 2022 року, що компанія буде існувати принаймні до 31 грудня 2022 року. Відсутність такої впевненості може призвести до неможливості застосування принципу безперервності діяльності, і, в такому разі, доведеться скласти ліквідаційний баланс [2].

Принцип послідовності порушується, коли облікова політика підприємства не може забезпечити постійне застосування прийнятої облікової політики з року в рік. Умови воєнного стану вимагають змін у цій обліковій політиці з метою відображення подій і господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в достовірний спосіб.

Потребуються зміни у наступних аспектах облікової політики:

1. Включення обмежень у фінансовій звітності, пов'язаних з припиненням безперервної діяльності (у тому числі облік та офіційне оформлення консервації активів і забезпечення гарантійних зобов'язань у разі неможливості виконання зобов'язань перед клієнтами під час воєнного стану).

2. Перегляд методики обліку виробництва та бізнес-процесів, включаючи витрати на організацію виробництва на новому місці, а також консервацію активів і забезпечення гарантійних зобов'язань у разі неможливості виконання зобов'язань перед клієнтами в умовах воєнного стану.

3. Перегляд методології розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки та резерву сумнівних боргів, включаючи облік розрахунків з контрагентами та курсові різниці.

4. Зміни в облікових підходах до втрат та знецінення активів, які були знищені або пошкоджені внаслідок війни, включаючи облік та офіційне оформлення збору коштів, безкоштовної передачі товарів та коштів, а також реалізації товарів зі зниженням частини виручки на потреби оборони.

5. Адаптація електронного документообігу і розробка методики для обліку та офіційного оформлення витрат, розрахунків та інших операцій у випадку відсутності оригіналів первинних документів.

6. Застосування облікового підходу до оплати за час простою, нарахування відпускних та лікарняних, надання фінансової допомоги працівникам.

7. Організація інвентаризації в умовах воєнного стану, фіксація втрат або пошкодження активів та їх офіційне оформлення [2].

Отже, в період воєнного часу облікова політика підприємств потребує суттєвих змін, оскільки виникають нові обмеження і ризики для фінансової діяльності. Необхідно переглянути методи обліку, включити обмеження у фінансовій звітності, організувати ефективний електронний документообіг та враховувати специфіку втрат і знецінення активів внаслідок війни. Підприємства повинні бути готові адаптувати свою облікову політику для забезпечення точності та достовірності фінансової звітності в умовах воєнного стану.

Література:

1. БЕЛІНСЬКА, Яніна; КОВАЛЕНКО, Юлія. Регулювання валютного ринку України в умовах фінансової нестабільності воєнного часу. Науковий вісник Полісся, 2023, 1 (26): 121-140.
2. КНЯЗЬКОВА, Валентина Яківна; КРИЛЕНКО, Володимир Ігорович; РУДІНСЬКА, Олена Володимирівна. Особливості оподаткування бізнесу в Україні в умовах воєнного часу. 2023.
3. Про затвердження Змін до деяких методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.2022 № 337. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0337201-22#Text>

***Abstract:** In the period of war, the features of the accounting policy require serious changes to take into account the new restrictions and risks arising in the conditions of the conflict. It is important to adapt accounting methods, include limitations in financial reporting, improve the document flow system, and take into account the specifics of losses and depreciation of assets as a result of the war. Readiness to review and update accounting policies is important to ensure the accuracy and reliability of financial reporting in the context of a military conflict.*

***Key words:** wartime, accounting policy, financial reporting, electronic document management, loss and depreciation of assets.*

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р екон. наук, професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ЦУПРУНОВ Сергій, здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Розглянуто важливість трансакційних витрат у системі управління витратами підприємства. Проаналізовано процеси виникнення трансакційних витратам при пошуку інформації про контрагентів, укладанні угод та моніторингу їх виконання. Зазначено про необхідність розробки комплексних моделей оцінки трансакційних витрат, які враховують всі етапи відносин із постачальниками.*

***Ключові слова:** трансакційні витрати, аграрні підприємства, ділова репутація, моніторинг.*

Трансакційні витрати займають важливе місце у системі управління витратами підприємства, становлять значну їх частину, тісно взаємопов'язані з іншими видами витрат та із зовнішнім середовищем. Даний вид витрат пронизує всі рівні відносин між підприємствами, вони виникають як у передконтрактній, так і в контрактній та постконтрактній фазах. Здійснюючи пошук інформації про потенційних контрагентів, вступаючи з ними в переговори, проводячи моніторинг виконання зобов'язань, підприємство неминуче стикається з трансакційними витратами. Відсутність належної уваги до обліку та управління трансакційними витратами, безсумнівно, призводить до зниження ефективності діяльності підприємства з низки причин.

По-перше, величина трансакційних витрат то, можливо дуже значної, залежно від галузі, досягаючи 70 %. По-друге, без розрахунку і прогнозу обсягу трансакційних витрат складно дійти невтїшного висновку необхідність відносин із тим чи іншим контрагентом, вирішити питання доцільності пошуку нового контрагента, провести відбір і знайти найкращий варіант з погляду співвідношення витрати-ризик.

Здійснюючи оцінку трансакційних витрат, підприємство отримує можливість ефективного управління ними. Так, у передконтрактній фазі управління трансакційними витратами створює можливості для ефективного розподілу ресурсів на пошук інформації, покращення технології пошуку, зниження його тривалості. У контрактної фазі управління трансакційними

витратами сприяє підвищенню результативності переговорів. У постконтрактній фазі управління трансакційними витратами знижує ризик виникнення опортунізму.

Моделювання та управління трансакційними витратами дозволяє вибрати постачальників, найбільш підходящих щодо переговорів, визначити тривалість переговорів з досягнення найкращих умов контракту, зрозуміти необхідність проведення моніторингу контрактних зобов'язань. Створення інструментального засобу підтримки прийняття рішень підвищує ефективність управління трансакційними витратами.

Характерною особливістю відомих моделей оцінки трансакційних витрат є обмежений характер. Як правило, у них розглянуто лише одну з груп витрат. Крім того, відсутня єдина система оцінки та контролю над передконтрактною, контрактною та постконтрактною фазою взаємодії з постачальниками. З урахуванням сказаного, необхідно розробити комплексну модель оцінки трансакційних витрат, що дозволяє виміряти величину витрат до їх настання, цим створює можливість скоригувати роботу підприємства у бік формування більш прибуткових відносин із постачальниками і збільшити ефективність своєї діяльності.

Необхідність включення репутації в критерій пошуку інформації про постачальника обумовлена тим, що для аграрного підприємства знайдена ціна не є кінцевою, а початковою ціною – початковою пропозицією постачальника під час вступу у переговори. Кінцева вартість договору визначатиметься за підсумками переговорів. Репутація постачальника впливає перебіг переговорів, на ймовірність прояви опортуністичної поведінки. Укладання договору з постачальником, що має високу репутацію, може бути не вигідним, оскільки в ході переговорів з ним не вдасться істотно знизити ціну. Крім того, слід враховувати негативні наслідки роботи з постачальниками, які мають низьку репутацію, зокрема: збої та затримки поставок, обман щодо якості сировини, свідомі порушення технології виготовлення та інші дії, що призводять до значних втрат. Щоб знизити ймовірність прояву опортуністичної поведінки, нами було запропоновано

критерій пошуку інформації про постачальників промислового підприємства «ціна товару-репутація постачальника».

До складу трансакційних витрат на пошук інформації про постачальників включаються витрати на інтернет, телефонні переговори, послуги експертів з оцінки постачальників, витрати на відрядження (у тому числі закордонні), витрати на відрядження: на транспорт, на харчування, проживання, добові та представницькі витрати. Не існує стандартної процедури оцінки трансакційних витрат. У кожній ситуації необхідно описати та змоделювати конкретні транзакції, щоб забезпечити правильний спосіб їх оцінки. І, нарешті, трансакційні витрати можуть бути набагато важливішими, ніж вважали економісти.

Література:

1. Борович О. В. Трансакційні витрати сільськогосподарських підприємств: склад і класифікація / О. В. Борович // Науковий вісник Академії муніципального управління : зб. наук. праць. – Серія “Економічна”. – 2009. – № 7. – С. 50-58.

2. Милошик В.І. Проблеми визначення трансакційних витрат / В. І. Милошик // Наукові записки. – 2000. – Том 18. – С. 46-50.

3. Литвиненко В. С. Вплив трансакційних витрат на ефективність діяльності сільськогосподарського підприємства / В. С. Литвиненко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2010. – Вип. 154. – Ч. 3. – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnau/2010_154_3/10lvs.pdf.

***Abstract:** Considered the importance of transaction costs in the cost management system of the enterprise. The processes of the occurrence of transaction costs when searching for information about counterparties, concluding agreements and monitoring their implementation have been analyzed. It is noted that it is necessary to develop complex models for estimating transaction costs that take into account all stages of relations with suppliers.*

***Keywords:** transaction costs, agricultural enterprises, business reputation, monitoring.*

*Науковий керівник – ДУБІНІНА Марина,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ

*ЮЗЕФОВИЧ Карина, здобувач вищої освіти
спеціальність 073 Менеджмент*

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Анотація: У тезах досліджено перспективи та переваги використання сучасних інформаційних засобів і систем для підвищення ефективності обліку, аналізу та прийняття рішень. Проаналізовано вплив інформаційних технологій на процеси збору, обробки та аналізу даних в організаціях, а також їх роль у вдосконаленні стратегічного та тактичного управління. Розглянуть виклики та можливі ризики, пов'язані з впровадженням інформаційних технологій у цій сфері, надано рекомендації щодо їх успішного впровадження та використання.

Ключові слова: інформаційні технології, обліково-аналітичний менеджмент, ефективність, дані, стратегічне управління, ризики, рекомендації.

Впровадження інформаційних технологій швидко просувається у всі сфери нашого життя, особливо останніми роками. Цей процес має свої позитивні та негативні аспекти. Однією з його переваг є можливість оптимізувати діяльність людини, яка оповита інформаційним потоком. З іншого боку, це приносить свої виклики. Сучасним керівникам організацій часто доводиться приймати рішення в умовах невизначеності та ризику. Це змушує їх постійно контролювати різні аспекти фінансово-господарської діяльності. Адекватна обробка та систематизація інформації грає ключову роль у забезпеченні ефективного управління виробництвом. У той же час відсутність надійних даних може призвести до невірних управлінських рішень й, внаслідок цього, до серйозних збитків.

Використання в управлінській діяльності сучасних досягнень у галузі інформаційних технологій забезпечує своєчасність та повноту інформації про керовані процеси, дає можливість для більш глибокого аналізу, моделювання та прогнозування [1]. Завдяки ІТ-технологіям операції з введення та обробки даних стали здійснюватися швидше і простіше, при цьому кінцевий результат роботи має більш високу якість, ніж коли подібні операції виконувались вручну [2].

Досягнення в галузі інформатики, кібернетики та інформаційних технологій дозволяють значною мірою зняти обмеження з трудомісткості облікових

операцій, обробці масивів статистичних даних, змінюють підходи до процесів зберігання, передачі та агрегування бухгалтерської інформації. Збільшення швидкості обробки інформації, обсягів оперативної пам'яті, застосування мережевих технологій розширюють можливості обліково-аналітичних служб за періодичністю подання звітності, підвищення рівнів аналітики, введення нормативних показників у систему рахунків, автоколації числових показників безлічі відокремлених підрозділів. Використання спеціалізованих програмних засобів створює реальні передумови вивчення взаємозв'язку рахунків з допомогою методів лінійної алгебри, засобів комп'ютерного моделювання.

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій при автоматизації бухгалтерського обліку та економічного аналізу використовують такі засоби, як неспеціалізовані програмні пакети, які мають аналітичні можливості; спеціалізовані програмні засоби для створення інформаційного сховища даних бухгалтерського обліку; інтегровані системи керування підприємством [3].

Аналіз основних переваг, які несе автоматизація обліково-аналітичного управління дозволив об'єднати їх у чотири основні групи:

1. Покращення точності та надійності інформації – досягнення в галузі інформаційних технологій у значному мірі дозволить зменшити вплив людських факторів, зменшити кількість арифметичних помилок у фінансовому обліку та звітності, а також за допомогою створення єдиної інформаційної бази підвищити якість виконання розрахунків.

2. Використання інформаційних технологій дозволяє економити час та зусилля, спрощуючи обробку облікових операцій, що призводить до підвищення продуктивності працівників. Комп'ютерні системи дозволяють збільшити швидкість збору, передачі, обробки та управління інформацією, а також зробити процес складання звітів та ведення документації більш простим та гнучким.

3. Ефективність, своєчасність та актуальність інформації в облікових записах набувають великого значення. Застосування сучасних технологій у бухгалтерському обліку суттєво підвищує його оперативність, надаючи можливість оцінити поточний фінансовий стан підприємства та його перспективи.

Інформаційні системи розширюють аналітичні можливості обліку й дозволяють вести його паралельно за кількома стандартами.

4. Швидкість реагування, вчасність та актуальність у веденні облікових даних. При використанні інформаційних технологій у бухгалтерському обліку значно покращується його швидкість реагування, дозволяє оцінити поточний фінансовий стан підприємства та його перспективи. Інформаційні системи істотно розширюють аналітичні можливості обліку, дозволяючи паралельно вести облік у декількох стандартах [1].

Отже, автоматизація обліково-аналітичного управління проходить шлях від простих класів програм до створення інтегрованих систем управління підприємством і продовжує стрімко розвиватися, відкриваючи все нові можливості та перспективи для розвитку бухгалтерського обліку та звітності. Даний розвиток сприяє підвищенню ефективності та якості роботи бухгалтера, покращенню контролю над фінансово-господарською діяльністю підприємства. Водночас слід зауважити, що жодна система автоматизації обліку не може повністю замінити бухгалтера. Адже існує безліч питань, при вирішенні яких необхідне вироблення професійного судження, яке якраз слабко піддається автоматизації, бо ґрунтується, перш за все, на особистому досвіді людини.

Література:

1. Акмаров П.Б., Князева О.П. Перспективи і проблеми використання інформаційних технологій в автоматизації бухгалтерського обліку. Науковий журнал КубДАУ, № 130 (06), 2017.

2. S Syrtseva, S Burlan, N Katkova, Y. Cheban, T. PISOCHENKO, A. KSTYRKO (2021). Digital Technologies in the Organizataon of Accounting and Control of Caiculations for Tax Liabilities of Budgetary Institutions. Special Issue: *Impact of Current Trends in Social Commerce, Economics, and Business Analytics*. – Vol. 39 No. 7. URL : <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/issue/view/318>

3. Кучміїова Т. С. (2023). Діджиталізація бізнес-процесів в умовах трансформаційних перетворень. *Інвестиції: практика та досвід*, 10, 77–80.
<https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1513/1523>

Abstract: *The article explores the prospects and benefits of using modern information tools and systems to improve the efficiency of accounting, analysis and decision-making. The impact of information technologies on the processes of data collection, processing and analysis in organisations, as well as their role in improving strategic and tactical management is analysed. The challenges and possible risks associated with the implementation of information technologies in this area are highlighted, recommendations for their successful implementation and use are provided*

Keywords: *information technology, accounting and analytical management, efficiency, data, strategic management, risks, recommendations.*

**Науковий керівник – КУЧМІЙОВА Тетяна,
канд. екон. наук, доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ЗМІСТ

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ <i>АРМАТРАУТ Дмитро</i>	5
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ <i>БАРДОВСЬКА Дар'я</i>	9
ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РОЗВИТОК ЛЮДСТВА <i>БОЙКО Катерина</i>	13
РЕФОРМИ В СИСТЕМІ ОПЛАТИ ПРАЦІ: ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ ТА ВНУТРІШНІ МЕХАНІЗМИ КОНТРОЛЮ <i>БОНДАРЕНКО Костянтин</i>	15
АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ЇХ ЕФЕКТИВНИМ ВИКОРИСТАННЯМ <i>БОНДАРЕНКО Павло</i>	18
ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ <i>ВІЛЬХОВАТСЬКА Анжеліка</i>	21
ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ <i>ВОЙЧУК Марія, КРИЖОВА Вікторія</i>	24
ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ФІНАНСИ <i>ВОРОБІЙОВА Софія</i>	28
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ <i>ГАЄВСЬКА Лідія</i>	32
ПРИБУТКОВІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ <i>ГОНЧАР Єва</i>	35
НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ <i>ГОНЧАР Єва</i>	38
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ, СУСПІЛЬСТВО, СПОЖИВАННЯ <i>ГОРЬКА Людмила</i>	41
ГЛОБАЛІЗМ ТА ГЛОБАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ, ПОЛІТИКУ ТА СУСПІЛЬСТВО В СУЧАСНОМУ СВІТІ <i>ГРИГОР'ЄВ Денис</i>	43
МАНІПУЛЯЦІЇ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ <i>ГРИГОРУК Володимир</i>	45

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОСУЧАСНЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ <i>ДЕРЕШЕВА Вікторія</i>	48
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ <i>ДОМАРАЦЬКА Олександра</i>	50
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ <i>ЗЕРНИЦЬКА Крістіна</i>	53
ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>ЗЕРНИЦЬКА Крістіна</i>	57
ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ <i>ЗЕРНИЦЬКА Крістіна</i>	60
РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ <i>ЄФІМОВА Анастасія</i>	63
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В БАНКІВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ В УМОВАХ ВІЙНИ <i>КРАСНОНОЖЕНКО Віталія</i>	66
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>КРАСНОНОЖЕНКО Віталія</i>	69
РОЛЬ СТАРТАП-ПРОЄКТІВ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ <i>КРАСНОНОЖЕНКО Віталія</i>	72
СКЛАДОВІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ <i>КСЕНИК Анастасія</i>	75
ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА <i>КУХАРЕНКО Людмила, ТКАЧЕНКО Олександр</i>	78
АУДИТ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА <i>ЛОЛЕНКО Ілля</i>	81
ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ <i>МАГАР Анна</i>	84
ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ЗАПАСІВ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ <i>МАКАРОВСЬКА Інна</i>	87
ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ В ПРОЦЕСІ ПОСТАЧАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ <i>МАРУДА Андрій</i>	90

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ <i>МАСЛАК Вікторія</i>	93
ТЕХНОЛОГІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ <i>МОРОЗОВА Анастасія</i>	96
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПАСИВНИХ ДОХОДІВ У ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПІДПРИЄМЦІВ 1-3 ГРУП <i>МОСКАЛЕНКО Ярослав</i>	98
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ <i>НАДТОЧІЙ Наталія</i>	100
ЦИФРОВА ВАЛЮТА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ (СВДС) <i>НЕСТЕРЧУК Тетяна</i>	103
БОРОТЬБА З НАРКОТИЧНОЮ ЗАЛЕЖНІСТЮ В УКРАЇНІ: ТЕРМІНОВІ ЗАВДАННЯ ТА СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА <i>НЕСТЕРЧУК Тетяна</i>	107
РОЛЬ ЛОГІСТИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ <i>ОНОПРІЙЧУК Денис</i>	111
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ <i>ПАСТУХ Олена</i>	114
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ВИКЛИКИ <i>РАГУЛІНА Анастасія</i>	117
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА <i>РАГУЛІНА Анастасія</i>	120
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВОМУ ОБЛІКУ: АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ <i>РАГУЛІНА Анастасія</i>	123
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИРОБНИЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА <i>СЛОБОДЯН Тетяна</i>	126
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ <i>СЛОБОДЯН Тетяна</i>	129
СТАНОВЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВАЛЮТИ, ЯК ПРИКЛАД ДЛЯ НАСЛІДУВАННЯ <i>ТРИФОНОВА Валерія</i>	132
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ <i>ТІТАРЕНКО Анастасія</i>	136

ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ <i>ЦУПРУНОВ Сергій</i>	139
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ <i>ЮЗЕФОВИЧ Карина</i>	142

Наукове електронне видання

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ**

04-05 жовтня 2023 рік

м.Миколаїв, Україна

Технічний редактор: СТАМАТ Вікторія
Комп'ютерна верстка: СТАМАТ Вікторія

Відповідальність за надані матеріали несуть здобувачі вищої освіти та керівники. Усі учасники освітнього процесу попереджені про необхідність дотримання академічної доброчесності. Матеріали збірника сформовано за алфавітним порядком.

Миколаївський національний
аграрний університет, 2023